

KOKPİT

TÜRKİYE HAVAYOLU PİLOTLARI DERNEĞİ'NİN ÜCRETSİZ YAYINIDIR

'TEN BAKIŞ

YIL: 11 / 2020 SAYI: 52

“BEKLENMEYEN OLUŞUMLARA ADAPTASYON”

Konusunda uzman pek çok bilim adamı çeşitli kereler dile getirmiştir ki, insan Dünya üzerinde adaptasyon yani uyum sağlama yeteneği en yüksek canlıdır.

İNSAN PERFORMANSINI ÖLÇMEDE HFACS MODELİ

Bir kaza sonrası kimin ya da hangi unsurun hata zinciri içinde rolü değerlendirilirken, modern emniyet kültürü içinde bu hatalara nelerin sebep olduğu araştırılmaktadır.

DUYGUSAL, BİLİŞSEL VE SOSYAL NİTELİKLİ EKONOMİK İÇGÜDÜLER

Son dönemlerde ekonomi literatüründe önemli derecede ilgi gösterilen, hatta bu alanda popüler akademik makaleler yayınlanan dallarından biri davranışsal ekonomi.”

ALACAKLI BORÇLUNUN AİLESİNE SMS GÖNDEREMEZ

KVKK Kurulu karar özetinde; alacaklı banka vekilince bankaya borcu olan kişinin borcuna ilişkin bilgilerinin iş arkadaşlarına ve aile üyelerine SMS olarak gönderilmesinin KVKK hukuku bakımından incelemesi...

HAVA ŞEHİTLERİMİZ ANDIK

KORONAVİRÜS DÖNEMİNDE TEKNOLOJİ VE BİZ

ZİRVENİN EFENDİLERİ: SHERPALAR

EVDE MUTLU OLMAYAN ELDE MUTLU OLAMAZ: AŞKIM KAPIŞMAK

30 AĞUSTOS ZAFER BAYRAMIMIZ KUTLU OLSUN

Yeni GLA. Macera şehre indi.

Yeni GLA, her şeyiyle seni şehirdeki maceraları keşfetmeye çağırıyor. Dikkatli baktığında sana "hadi!" diye seslendiğini hissedebilirsin. Kusursuz görüş açısı sağlayan yüksek oturma pozisyonu ve göz alıcı sportif tasarımıyla onu keşfet.

[f](#) [t](#) [i](#) [v](#) /gulsoyotomotiv

Mercedes-Benz

The best or nothing.

LİSANS KAYBI

LİSANS KAYBI VE GEÇİCİ LİSANS KAYBI

Poliçenin ilk şartı TALPA'ya (Türkiye Havayolu Pilotları Derneği) üye olmaktır.

AZAMİ YAŞ SINIRI: 65 yaş

KALICI LİSANS KAYBI: Sigorta bedelinin %100'ü psikolojik veya psikiyatrik hastalığa bağlı olması durumunda %25'i karşılar. Ödeme bekleme süresi, 180 gündür.

Kalıcı Lisans Kaybı Teminatları:

100.000 USD - 150.000 USD. - 200.000 USD. - 300.000 USD.

GEÇİCİ LİSANS KAYBI: Lisans kaybında seçilen teminatın (bedelin) aylık %2'sidir. Psikolojik veya psikiyatrik hastalığa bağlı olması durumunda seçilen teminatın (bedelin) aylık %0,5'idir.

Ödeme bekleme süresi, 90 gündür. Teminatları 2.000 USD - 3.000 USD - 4.000 USD - 6.000 USD'dir. Sigorta 1 yıllıktır. Her yenileme yılında %10 indirim verir.

PRİM İADELİ HAYAT SİGORTASI

Poliçenin ilk şartı TALPA'ya (Türkiye Havayolu Pilotları Derneği) üye olmaktır.

12 yıl ödediğiniz primi süre sonunda size iade eder. Hem de ailenize sizden sonra iyi bir yaşam sağlar.

Seçtiğiniz teminatın, %35'ini vergiden iade alırsınız. Böylece süre sonunda geri alacağınız tutarda %35 kârlı olursunuz.

2 yıl poliçeye ara verebilir ve teminat altında kalmaya devam edersiniz.

TALPA üyelerine özel 6. yıldan sonra ödenen primi yarıya düşürme hakkı tanır.

Ve sadece teminat %25 düşer.

Aylık ödediğiniz doları sabit kurla ödeyebilirsiniz.

Aileniz sizi reddi miras etmek zorunda kaldığında bu poliçe teminatına kimse el-koyamaz ve dünyanın her yerinden çekebilirler.

3 yıldan sonra içeride biriken paranızı 1 yıl faizsiz kullanma hakkı tanır.

TALPA KORUMA POLİÇESİ

Poliçenin ilk şartı TALPA'ya (Türkiye Havayolu Pilotları Derneği) üye olmaktır.

TEMİNAT LİMİTLERİ

Ferdi kaza sigortası _____ : Vefat _____ : 200.000 TL

Sürekli sakatlık _____ : 200.000 TL

Gayri ihtiyari işsizlik teminatı ____ : Aylık _____ : 20.000 TL

Aile hukuksal koruması teminatı _____ : 10.000 TL

Sizi her açıdan korumaya alır.

Ayrıntılı bilgi ve teklif için aramanızı rica ederiz.

Tel: 0212 662 12 01 – 0212 662 12 02 Dahili: 6

Cep: 0542 352 55 17

Mail: talpa@redsigorta.com

Başkandan...

BİRLİKTE BAŞARACAĞIZ...

BİR ÖNCEKİ SAYIMIZDA ‘DEĞİŞEN BİR DÜNYA DÜZENİ’ İLE KARŞI KARŞIYA KALDIĞIMIZI VE ‘YENİ NORMAL’ OLARAK ADLANDIRILAN BU SÜRECE UYUM SAĞLAMA ÇABASI İÇİNDE OLDUĞUMUZU İFADE EDEREK SÖZLERİME BAŞLAMIŞTİM. ARADAN GEÇEN 4 AY BU ADAPTASYONUN HEM NE KADAR ÖNEMLİ, HEM DE NE KADAR MEŞAKKATLİ OLDUĞUNU HEPİMİZE HİSSETTİRSE DE BU SÜREÇTE BİR O KADAR DA METANETLİ OLMAMIZ GEREKTİĞİNİ BİZLERE GÖSTERMİŞTİR. İÇİNDE BULUNDUĞUMUZ PANDEMİ SÜRECİNDE TÜM HAVAYOLU ŞİRKETLERİNDE GÖREV ALAN SİZ DEĞERLİ ÜYELERİMİZİN YANINDA OLMAK İÇİN VAR GÜCÜMÜZLE ÇALIŞMAYA DEVAM ETMEKTEYİZ. YÖNETİMDE OLDUĞUMUZ BU SÜREÇTE TÜRK VE DÜNYA SİVİL HAVACILIĞINDA YAŞANAN BİRÇOK OLUMSUZLUKTA DERNEK YÖNETİMİ OLARAK ELİMİZDEN GELENİ YAPMAYA ÇALIŞMAKTAYIZ. DERNEK OLARAK İCRAAT AŞAMASINDA YETKİLERİMİZİN SINIRINI VE YAPTIRIM GÜCÜMÜZÜN FARKINDAYIZ. BU SÜREÇTE DİYALOG YOLUNU KAPATMAYAN VE DERNEĞİMİZİN ÖNERİLERİNİ ÖNEMSEYEN TÜM KURUMLARA TEŞEKKÜRÜ BİR BORÇ BİLİYORUZ.

Havacılık tarihinde benzeri görülmemiş nitelikte bir süreci hep birlikte yaşamaktayız. Dünyadaki tüm havacılık işletmeleri hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Hatta bazı havacılık işletmeleri maalesef operasyonlarını durdurma noktasına gelmiştir. Havacılık işletmelerimizin bu krizden varlıklarını koruyarak çıkmaları ve operasyonlarına güçlü bir şekilde devam etmeleri hepimizin en büyük arzusudur. Bunu sağlamak amacıyla hayata geçirilecek uygulamalara karar verilme sürecinde çok kritik bir dönemece gelinmiş ve hem havayolu işletmelerimiz hem de meslektaşlarımız ve temsilcilerinin konuya empati ile yaklaşmaları önem kazanmıştır. Belirsizlikle geçen her zaman dilimi, bu zor şartlarda uçuş görevlerini emniyetle icra etmek için fedakârca çalışan meslektaşlarımızı önünü görememe, hayatını planlayamama sebepleriyle fazlasıyla yormuş ve yıpratmıştır. Bu öngörülemeyen süreç nedeniyle üyelerimize bir nebze yardımcı olabilmek

ve bu zor dönemde maddi ve manevi dayanışma sağlayabilmek amacı ile maddi zorluklar yaşayan üyelerimiz olduğunun bilinciyle yönetim kurulu kararı ile bir DESTEK KAMPANYASI başlatılmıştır.

Ayrıca üyelerimiz arasındaki iletişimi en yüksek seviyelere çıkarmak amacıyla sadece üyelerimizin giriş yapabileceği, havacılığımızın ve birliğimizin güçlenmesi amacıyla oluşturulmuş olan, üyelerimizin mesleki ve sosyal konularda oluşturulan başlıklarda veya kendileri oluşturacakları konu başlıklarında bilgi, beceri ve önerilerini paylaşabileceği, yorum yazabileceği TALPA FORUM web sitemizde yayına başlamıştır.

Hava-İş Sendikası'nın, Koronavirüsün (Covid-19) üyelerimize olan etkilerini ve Kısa Çalışma Dönemi sonrasında çözüm önerilerini istişare etmek için derneğimize yaptığı davet üzerine; 08 Temmuz 2020 Çarşamba günü Hava-İş Genel Merkezi'nde bir toplantı icra

Kpt. Plt. Hüseyin Murat Ersoy / TALPA Başkanı

edilmiştir.

Sendika'nın bilgilendirmesinden sonra; TALPA olarak yapmış olduğumuz anketin sonuçları dahilinde üyelerimizin genel teamülü, üyelerimizin kaygıları, görüşleri ve oneri@talpa.org adresimize ilettiği 33 maddelik önerileriniz sizlerin bizlere gönderdiği şekilde hiçbir değişiklik yapılmadan ve isim verilmeksizin sendikaya iletilmiş, yurtdışındaki ALPA'ların faaliyet gösterdikleri ülkelerdeki son durum, ücret politikaları, sosyal haklar ve bu ülkelerde alınan önlemlere ilişkin görüşlerini içeren hazırladığımız rapor, sendika yetkililerine teslim edilmiştir.

Covid-19 pandemisi meslek grupları açısından sadece pilotluk mesleğini değil sektör bünyesindeki tüm çalışanları yakından ilgilendiren olağanüstü bir süreçtir. Bu süreç öncesinde de başka hiçbir meslek grubunun ekonomik gelir seviyesi haberlere konu olmazken, birçok mecrada ne maksat ve sebeple olduğu anlaşılmayacak şekilde pilotların gelir seviyelerinin yüksekliğine vurgu yapılarak sürekli gündemde tutulması meslektaşlarımız arasında rahatsızlık yaratmıştır. Bu meslek grubunun gelir seviyesinin oluşması basit arz talep dengesinin dışında bir takım değerleri içerisinde barındırmaktadır. Kendilerinden beklenen tüm görevleri, zamanında, itirazsız, tam ve başarı ile ifa eden pilotların ne kadar kritik bir iş yaptığı açıklamaya muhtaç olmayacak kadar nettir. Meslektaşlarımız bu çok önemli sorumlulukları üstlenirken, tamamen yaptıkları işlerine odaklanmalıdır. Başka hiçbir şey düşünmemeli, gelecek kaygılarıyla uçuşa gidiyor olmamalı, hiçbir şey zihinlerini icra ettikleri görevlerden uzaklaştırmamalı, fiziksel ve zihinsel bütünlüklerini koruyarak, sürekli ve kontrollü bir odaklanma ile uçuşlarını yüksek EMNİYET seviyesinde icra etmelidirler.

Bu meşakkatli süreçte bizler için çok önemli olan günlerimizi de atlamamaya özen gösterdik. Bildiğiniz üzere 15 Mayıs Hava Şehitleri Anma günü olarak kabul edilmiştir.

Bir medeniyet projesi olarak 29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyet ile birlikte havacılığımız ivme kazanmış, havacılığın önemini diğer ülkelerden çok önce fark eden Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk eşsiz öngörüsüyle söylediği 'İstikbal Göklerdedir' sözüyle Türk gençlerine bir hedef göstermiştir. Bu hedef doğrultusunda Türk Ulusu çok sayıda isimsiz kahraman yetiştirmiştir. Şehadetleri ile biz Türk pilotlarına ışık ve yol gösteren, ülkemiz ve havacılığımız için canlarını veren asker ve sivil tüm şehitlerimizin toprağa değil bu milletin kalplerine ve gönüllerine gömülmüş olduklarını bilerek, TALPA öncülüğünde Edirnekapı Şehitliği'nde düzenlenen törenle aziz hatıraları önünde saygı ile eğildik.

'Milletin istiklâlini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır.' diyerek çıktığı yolda, yedi düvele karşı kazandığı zaferlerle, ülkemizde bağımsızlık ateşini yakan Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün, Türk Milletini yeniden tarih sahnesine çıkardığı kutlu bir gün olarak 19 Mayıs'ı bu yıl da gururla ve onurla kutladık. Kazanılan istiklal mücadelesi sonucu Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün deyiimi ile "Bağımsızlığı için ölüme göze alan bir milletin önünde bütün dünya eğilmiş" bir ulusun yoktan varoluşuna hayranlıkla tanıklık etmiştir. Şehit kanları ile sulanan ve adeta bayraklaşan vatan topraklarının savunmasını Türk gençlerine emanet eden, onlara Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uygarlıklar seviyesine yükseltilmesi hedefini gösteren, bilimin yol göstericiliğinden ayrılmamayı tavsiye eden büyük önderin izinden giderek şanlı bayrağımızı tüm dünya semalarında şerefle dalgalandıran Türk pilotları olarak 19 Mayıs Atatürk'ü Anma , Gençlik ve Spor Bayramımızı coşkuyla kutladık, bu toprakları bize vatan yapan başta ebedi Başkomutan, ülkemizin kurtarıcısı ve Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehitlerimizi minnet, şükran ve saygıyla anıyoruz.

Bu sene 98. Yıldönümünü kutladığımız 30 Ağustos Zafer Bayramımızı sizlerle Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün 20 Ekim 1927

tarihinde mecliste üç gün boyunca okuduğu Nutuk sonrası sarf ettiği cümlelerle kutlamak isterim; 'Saygıdeğer Efendiler, günlerce zamanınızı alan uzun ve ayrıntılı sözlerim en sonunda tarih olmuş bir dönemin öyküsüdür. Bunda ulusum için ve yarınki çocuklarımız için dikkat ve uyanıklık sağlayabilecek kimi noktaları belirtebildiysem kendimi mutlu sayacağım. Burada söylediklerimle büyük bir ulusun; bağımsızlığını nasıl kazandığını; bilim ve tekniğin en son ilkelerine dayalı ulusal ve çağdaş bir devleti nasıl kurulduğunu anlatmaya çalıştım. Bugün ulaştığımız sonuç yüzyıllardan beri yaşanan ulusal yıkımların yarattığı bilincin ve bu sevgili yurdun her köşesini sulayan kanların karşılığıdır. Bu sonuca Türk gençliğine emanet ediyorum.'

Türkiye Havayolu Pilotları Derneği TALPA'mız bu sene 62 yaşına geldi. 1958 yılında kuruluşundan bugüne kadar Türk Havacılık Sektörümüzün belkemiği olan meslektaşlarımızın sesi olmayı sürdüren derneğimiz, aynı zamanda ülkemizin en eski sivil toplum kuruluşlarından biri olmanın da haklı gururunu yaşıyor. Bu gurur, kuruluşundan bugüne kadar emeği geçen ve üyelikleri bize güç katan tüm meslektaşlarımızdır. Başta Derneğimizi kuran meslek büyüklerimiz olmak üzere, bugünlere ulaşmasında emeği geçen tüm üyelerimize şükranlarımızı sunuyor, ebediyete intikal etmiş olanları rahmetle anıyoruz. TALPA yönetimi olarak 1.5 yıl önce aldığımız TALPA bayrağını daha da yükseltmek, yapılanların üzerine bir tuğla daha koymak için var gücümüzle çalışmaya devam ediyoruz. Mutlulukla paylaşmak isteriz ki meslektaşlarımızın yönetimimiz süresinde derneğimize göstermiş oldukları teveccüh ve ilgi her geçen gün artmakta, dolayısıyla TALPA havacılık sektörümüz içerisindeki saygın yerini her geçen gün daha da sağlamlaştırarak, pilotluk mesleği ile ilgili tek meslek çatısı olduğunu açık bir şekilde göstermektedir.

**Nice yıldönümlerinde birlik ve bir arada olmak dileklerimizle...
Sevgi ve Saygılarımla.**

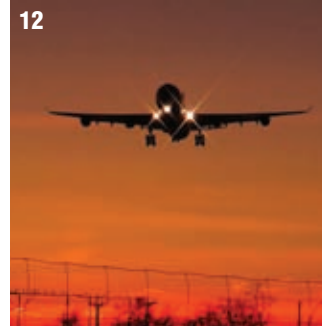
İçindekiler

6

8

12

14

26

30

34

36

6 HAVA ŞEHİTLERİMİZİ ANDIK
Hava şehitlerimiz Edirnekapı Şehitliği'nde düzenlenen törenle anıldı. Törene TALPA Yönetim Kurulu, THY temsilcileri, Sunexpress, Hava-Sen, Tassa, Tayyareci Vecihi Hürküş Müzesi Derneği, Havacılık Tıbbi Derneği katıldı.

26 DUYGUSAL, BİLİŞSEL VE SOSYAL NİTELİKLİ EKONOMİK İÇGÜDÜLER
Son dönemlerde ekonomi literatüründe önemli derecede ilgi gösterilen dallarından biri davranışsal ekonomi...

8 İNSAN FAKTÖRÜ: "BEKLENMEYEN OLUŞUMLARA ADAPTASYON"
Konusunda uzman pek çok bilim adamı çeşitli kereler dile getirmiştir ki, insan Dünya üzerinde adaptasyon yani uyum sağlama yeteneği en yüksek canlıdır.

30 ALACAKLI BORÇLUNUN AİLESİNE SMS GÖNDEREMEZ
Kişinin cep telefonu numarasının paylaşılması, mesaj atılması gibi haller hukuka aykırılık oluşturmaktadır...

12 İNSAN PERFORMANSINI ÖLÇMEDE HFACS MODELİ
Bir kaza sonrası kimin ya da hangi unsurun hata zinciri içinde rolü değerlendirilirken, modern emniyet kültürü içinde bu hatalara nelerin sebep olduğu araştırılmaktadır.

34 HERKESİN BİR PSİKOLOĞU OLMASI GEREK
Psikolojik rahatsızlıklar hayatımızı her geçen gün daha da tehdit etmeye devam ediyor...

14 HAVAYOLU PİLOTU YETİŞTİRMEK İÇİN UÇUŞ OKULLARININ SEÇMESİ GEREKEN EN İYİ İŞ MODELİ HANGİSİDİR?

36 KORONAVİRÜS DÖNEMİNDE TEKNOLOJİ VE BİZ
Koronavirüsle burun buruna yaşadığımız bu hassas dönemde teknolojinin katkıları...

TALPA adına

SAHİBİ VE SORUMLU MÜDÜR

TALPA Yönetim Kurulu Başkanı

Kaptan Pilot H. Murat ERSOY

YAYIN KURULU

Kaptan Pilot H. Murat ERSOY

Kaptan Pilot Muharrem GÜNDOĞAN

Kaptan Pilot R. Okan ÜREKSOY

EDİTÖR

Tuncer TAŞDÖĞEN

DERGİ & REKLAM KOORDİNATÖRÜ

Ebru A. KARATAŞ

TALPA Basın ve Halkla İlişkiler Koordinatörü

YÖNETİM YERİ

Türkiye Hava Yolu Pilotları Derneği

Şenlikköy Mahallesi, Avcılar Sokak No: 43

34253 Florya / İstanbul

Tel: 0212 662 12 01

Fax: 0212 662 12 03

e-mail: talpa@talpa.org

web: www.talpa.org

BASKI

Umur Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Dudullu OSB 2. Cadde No:5

Ümraniye - İstanbul

T: 0216 645 62 00 C: 0 542 5273705

www.umur.com.tr

TÜRK PİLOTLARI BULUŞMA NOKTASI

Bu dergide yayımlanan makale ve yazılar yazarın şahsi görüşünü temsil eder. TALPA'nın resmi görüşü olarak kabul edilemez. Makale, yazı ve görsellerin kullanımından kaynaklanan her türlü hukuki ve cezai sorumluluk yazara aittir.

Her türlü isim, marka ve konsept hakları TALPA'ya aittir. Herhangi bir metin ya da bölüm TALPA'nın izni olmaksızın alınmaz. KOKPİT dergisinin isim ve logosuna ait tüm ticari marka hakları TALPA'ya aittir. TALPA bu dergide yer alan reklam ve ilanların, reklamveren, reklama konu mal ya da hizmeti, reklamın içeriği vs. gibi konuların hiçbirisi üzerinde doğrudan kontrol hakkına sahip değildir. Bir başka ifade ile TALPA'nın bu dergide yer alan reklamların yayınlanması dışında sözkonusu reklam içeriği ve/veya reklamveren ile herhangi bir bağlantısı, işbirliği veya ortaklığı bulunmamaktadır. Reklam ve ilanlara konu mal veya hizmet sunulması ile ilgili her türlü hukuki ve cezai sorumluluk reklamverene aittir.

TALPA Yayın Kurulu, yazarların gönderdiği yazıların tamamını veya bir kısmını yayımlayıp yayımlamamakta serbesttir. Yayımlanan eserlerle ilgili yazara telif hakkı ödenmez.

40

40 4. HAÇLI SEFERİ VE İSTANBUL'UN HAÇLILAR TARAFINDAN ELE GEÇİRİLMESİ

İstanbul'un ve başkentliğini yaptığı Roma İmparatorluğu tarihinin dönüm noktalarından birisini 4. Haçlı Seferi oluşturur...

46 ZİRVENİN EFENDİLERİ: SHERPALAR

O, yüzyıllardır bu zor coğrafyada yaşam mücadelesi veren Sherpa halkının yalnızca bir üyesi. Zirveye giden en doğru yolu bulmak istiyorsanız, mutlaka Sherpa halkından bir rehberiniz olmalı...

46

54 EVDE MUTLU OLMAYAN ELDE MUTLU OLAMAZ: AŞKIM KAPIŞMAK

Küçük yaşlardan itibaren hayatı ve varoluşu sorgulayan, büyüdüğünde insanları mutlu etmeyi kendine görev edinen, modern çağın kahramanı bir adam Aşkim Kapişmak...

60 KARANİNA SÜRESİNCE SİNEMADAN, TİYATRODAN UZAK KALMAK İSTEMEYENLER İÇİN BİRBİRİNDEN FARKLI ONLINE İÇERİKLERİ SİZLER İÇİN DERLEDİK. DEVLET TİYATROLARI'NIN, BELEDİYELERİN TİYATRO YOUTUBE KANALLARINDAN, INSTAGRAM HESAPLARINA KADAR BİRÇOK İÇERİĞİ LİSTEMİZDE BULABİLİRSİNİZ...

60

54

HAVA ŞEHİTLERİMİZİ ANDIK

HAVA ŞEHİTLERİMİZ, TALPA ÖNCÜLÜĞÜNDE EDİRNEKAPI ŞEHİTLİĞİNDE DÜZENLENEN TÖRENLE ANILDI. TÖREN İÇİN ŞEHİTLİKTE BİR ARAYA GELEN TALPA YÖNETİM KURULU ÜYELERİ, THY TEMSİLCİLERİ, SUNEXPRESS, HAVA-SEN, TASSA, TAYYARECİ VECİHİ HÜRKÜŞ MÜZESİ DERNEĞİ, HAVACILIK TIBBİ DERNEĞİ VE BASINDAN BAĞIMSIZ HAVACILAR HABER SİTESİ TEMSİLCİLERİ, ULU ÖNDER GAZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ÜN 'İSTİKBAL GÖKLERDEDİR.' HEDEFİNİ DAHA DA İLERİYE TAŞIMAK İÇİN GÖREV YAPARKEN YAŞAMINI YİTİREN MESLEKTAŞLARINA ŞÜKRANLARINI SUNDULAR.

Saygı duruşu ve İstiklal Marşı ile başlayan törende bir konuma yapan TALPA Başkanı Kpt. Plt. H. Murat ERSOY

“Saygıdeğer konuklar, Bugün 15 Mayıs, aziz şehitlerimizi anmak üzere icra ettiğimiz bu son derece anlamlı törene teşekkür ederek vefa duygusunu gösteren sizlere şükranlarımı sunuyorum.

Bir medeniyet projesi

olarak 29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyet ile birlikte havacılığımız ivme kazanmış, havacılığın önemini diğer ülkelerden çok önce fark eden Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk eşsiz öngörüsüyle söylediği “İstikbal Göklerdedir” sözüyle Türk gençlerine bir hedef göstermiştir. Bu hedef doğrultusunda Türk ulusu çok sayıda isimsiz kahraman yetiştirmiştir.

Bugün dünya havacılığında önemli bir yeri olan havacılığımız, gökyüzüne aşkla bağlı meslek büyüklerimizin aktığı, kan, ter, gözyaşı ve deneyimlerine çok şey borçludur.

Bugün havacılığımız onların ve çok güç şartlarda mesleğini yaparken yaşamlarını yitiren başta ilk şehitlerimiz olan Fethi, Sadık ve Nuri beyler olmak üzere havacılık

şehitlerinin aziz hatıraları üzerinde yükselmektedir. 1926 yılında ilk kez anılan hava şehitlerimizi, 94 yıldır her 15 Mayıs'ta anmanın kutsal bir görev, minnet duygularımızı ifade etme olanağı bulduğumuz asla unutulmayacak bir tarih olduğunun bilinci ile bugün de kabirleri başında rahmetle anıyoruz.

Şehadetleri ile biz Türk pilotlarına ışık ve yol gösteren,

ülkemiz ve havacılığımız için canlarını veren asker ve sivil tüm şehitlerimizin toprağa değil bu milletin kalplerine ve gönüllerine gömülmüş olduklarını biliyor, Türkiye Havayolu Pilotları Derneği olarak aziz hatıraları önünde saygı ile eğiliyoruz.” diyerek tamamladı.

Anıta çelenklerin konulmasından sonra Şehitlikteki Şeref Defteri TALPA Başkanı Kpt. Plt H. Murat ERSOY tarafından imzalandı.

Tören, katılımcıların THY şehitliğine çelenk koyması, şehitlerin kabirlerini ve görev başında yaşamını yitiren THY personelinin kabirlerini ziyaret ederek kırmızı ve beyaz karanfiller bırakmaları ile son buldu.

İNSAN FAKTÖRÜ

“BEKLENMEYEN OLUŞUMLARA ADAPTASYON”

Timuçin GÜREL

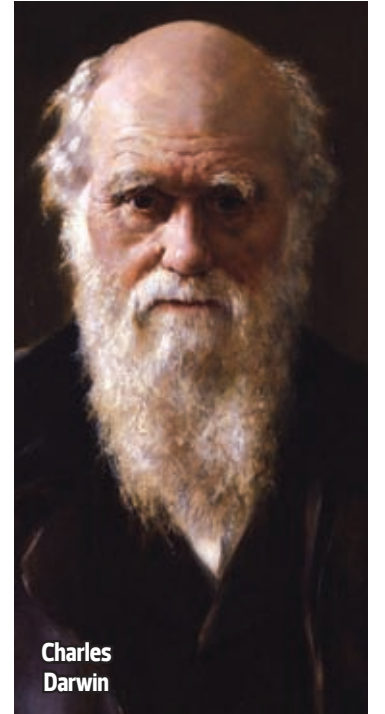
THY INSTRUCTOR
Uçuş Eğitim Başkanlığı

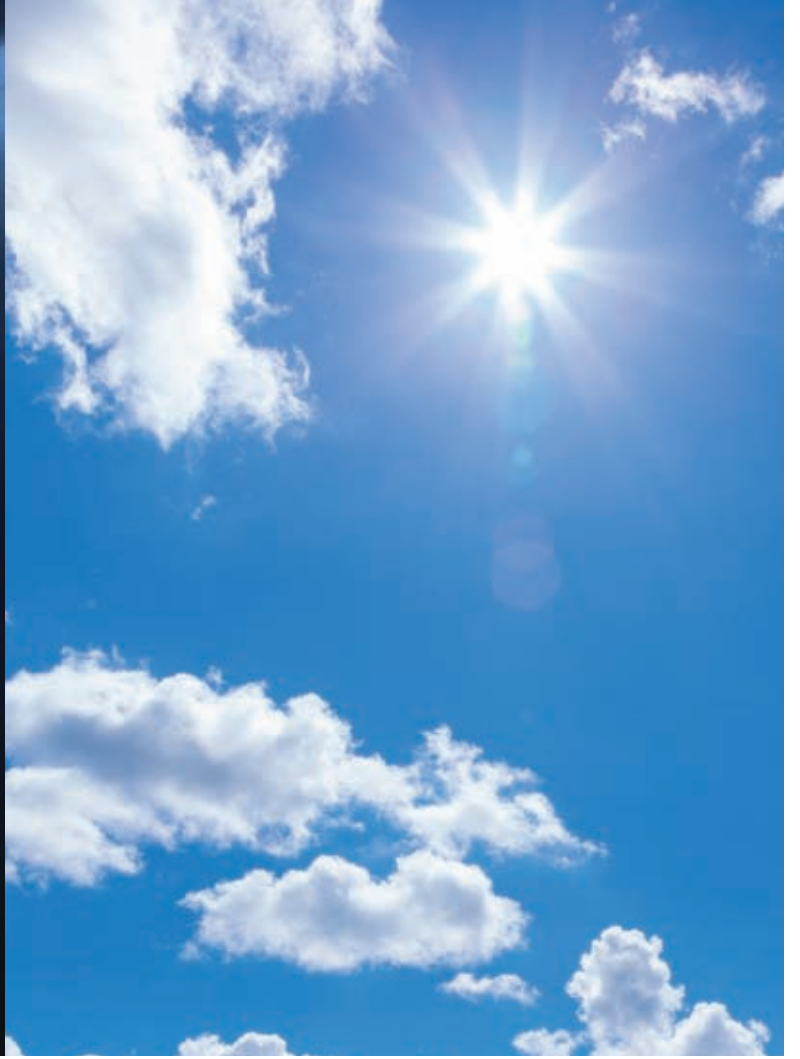
BAŞLANGIÇ...

Dünya tarihi boyunca insanoğlu bölgesel veya global, beklenmeyen oluşumlar yaşamış ve bunlarla baş etmeye çalışmıştır. Konuda uzman pek çok bilim adamı çeşitli kereler dile getirmiştir ki, insan Dünya üzerinde adaptasyon yani uyum sağlama yeteneği en yüksek canlıdır. İnsan uyum yeteneği ve sadece kendisine özgü birtakım zihinsel yetenekleri sayesinde gerek lokal gerekse global değişimleri ve beklenmeyen oluşumları analiz ederek, bunlara uyum sağlamayı büyük ölçüde başarmıştır. Elbette özne olarak değişimlere ve beklenmedik şekilde gelişen oluşumlara uygun sürede

adapte olamayanlar sıkıntı yaşamışlardır. İngiliz biyolog ve doğa tarihçisi Charles Darwin doğadaki yaşam mücadelesini ve nesillerin varlığını koruma sürecini ifade ederken şöyle diyor. “En güçlü olanlar veya en zeki olanlar değil, değişime en fazla uyum sağlayanlar yoluna devam edebiliyor.” İnsan, karşılaştığı değişim ve beklenmedik oluşumlara tepki göstermek veya reddetmek yerine anlamaya, kavramaya, evirebileceği noktaları geliştirmeye, bunu yapamayacağı alanlarda ise uyum sağlamaya çalıştığı takdirde, bu değişim ve oluşumları büyük ölçüde yönetebilmektedir. Daha önemlisi bu durumdan zarar

Charles
Darwin

görmemekte hatta ilerde kullanabileceği belli kazanımlar geliştirebilmektedir. Bunun için insanın karşılaştığı değişim ve yeni oluşumları rasyonel olarak değerlendirmesi, zihinsel süzgeçten geçirmesi, değiştirebileceği ve uyum sağlayacağı alanları iyi tespit etmesi gerekmektedir.

Hepimizin bildiği gibi Dünya, havacılık sektörüne de ciddi etkisi olan beklenmedik bir oluşum yaşıyor. Gerek havacılık sektöründeki kuruluşlar gerekse

bu sektörün her alanında görev alan insanlar, sürpriz biçimde karşı karşıya kalınan bu oluşumu yönetebilmek için yoğun çaba harcıyor. Sektörde her uzmanlık alanının bu konuda yapabilecekleri değerlendiriliyor. Geçen zaman içinde şu gayet net anlaşılıyor ki ani yaşanan bu oluşum karşısında gerekli adaptasyonu uygun zaman diliminde gerçekleştiren bireyler, sonunda kayıpsız hatta bazı kazanımlarla süreçten çıkabilecekler. Bu nedenle

sektördeki ilgili kuruluş ve uzmanlar, sektörde çalışan her alandaki insan kaynağına özellikle mesleki yetkinliklerini muhafaza etmeleri ve kişisel beceriler bakımından süreci yönetmeleri için hatırlatmalar yapıyor.

Bu tür bir beklenmedik bir oluşumda, pilot yetkinliklerinin muhafaza edilmesi hatta geliştirilebilmesi için dikkat çekilecek unsurları hatırlatmak, sanıyoruz hepimize belli ölçüde fayda sağlayacaktır.

ZİHİNSEL VE SOSYAL BECERİLER

Uçuş operasyonunun sağlıklı olarak yürütülebilmesi için bazı zihinsel ve sosyal becerilerin gerektiğini biliyoruz. Örneğin karar verme bir zihinsel beceriyken, iletişim bir sosyal beceri olarak değerlendiriliyor. Pilotlar için gerek zihinsel gerek sosyal olsun, tanımlanmış her beceri önemli ve değerlidir. Peki mesleğin icra edilmesinin kesintilerle sürebildiği bir zaman diliminde, bir pilot gerek zihinsel

ÇATIŞMA, KÖTÜ VE İSTENMEYEN BİR DURUM DEĞİL ANCAK YÖNETİLMESİ GEREKEN BİR DURUM DİYEBİLİRİZ. ÇATIŞMANIN YÖNETİLMESİ İÇİN İHTİYAÇ DUYDUĞUMUZ BECERİYE UZLAŞMA DİYORUZ. UZLAŞMA EN KISA BİÇİMDE “FİKİR AYRILIĞININ ORTADAN KALDIRILMASI” OLARAK TANIMLANABİLİR.

gerekse sosyal becerilerini dinamik tutmak adına neler yapabilir?

Her iki başlıktaki becerilerimizi yöneten organımız biliyoruz ki beyindir. İnsan beyninin birtakım zihinsel becerileri sergilemesi için bu beceriler konusunda çalışması, tabir yerindeyse antreman yapması gerekmektedir. Nasıl ki kol kasımızı geliştirmek veya bulunduğu gelişim halinde tutmak istiyorsak, örneğin şınav çekmemiz gerekir. Bu çerçevede beyin kasımızı geliştirmek için de antremana ihtiyaç vardır. Pilot için karar verme, bilgi yönetimi, durum farkındalığı gibi yetkinlikleri dinamik tutabilmek ancak bu egzersizlerle mümkün olabilmektedir.

Beynin zihinsel antremanı, okumak, düşünmek, fikir üretmek gibi egzersizler yapmaktır. Örneğin bir Pilot eğitim alarak, mesleğiyle ilgili yayımlar takip edip,

okuyarak, alanında bir vaka videosu izlerken kendini onu yaşayanların yerine koyarak bu egzersizi yapabilir. İnsan beyninin sanal ile gerçeği benzer şekilde değerlendirme özelliğinden yola çıkacak olursak, iyi hazırlanmış bir vaka belgesini izleyen bir Pilotun “burada ben olsaydım, şunu yapabilirdim” şeklinde ürettiği düşünce bir egzersizdir. Bilgi edinerek, öğrenmek, analiz yapmak şeklinde yapılan bu egzersizler, Pilotun zihinsel becerilerini dinamik tutacaktır.

Diğer taraftan pilot için zihinsel beceriler gibi değerli olan sosyal becerilerin de uygun seviyede korunması ve geliştirilmesi önemlidir. İletişim, problem çözme ve takım çalışması, iş yükü yönetimi gibi sosyal becerilerin dinamik tutulması değerlidir. Belirtilenler gibi sosyal becerilerin korunması için dijital ortamda da olsa konuşma ve fikir paylaşım platformlarında olup, pilotaj konusunda meslektaşlarla paylaşım yapmak bir yöntemdir. Diğer yandan sanal eğitim platformlarında alanıyla ilgili eğitim almak, sorular sormak, fikir üretmek, vaka değerlendirmek etkili bir yöntemdir. Bu ve benzeri yöntemlerle pilot, mevcut olan iletişim kurma, birlikte sorun çözme, ekip olarak bir konuyu değerlendirme, kendini ifade etme gibi sosyal becerilerini beslemiş olacaktır. Unutmamak gerekir ki yoğun programların olmadığı kesinti dönemlerinde nasıl ve kimlerle zaman geçirildiği çok önemlidir.

Birçok uzmanın, yetkinliklerin korunması ve geliştirilebilmesi için zamanın bir kısmının kendin kadar hatta daha iyi beyinlerle sosyalleşerek, mesleki kaliteyi arttıracak aktivitelerle geçirilmesini tavsiye ettiğini biliyoruz.

Kısaca belirtmek gerekirse, pilot, beklenmeyen oluşumların yaşandığı ve mesleki yaşantının kesintilerle sürebildiği zaman diliminde, zihinsel ve sosyal antremanlarla becerilerini korumak ve geliştirmek durumundadır. Belirtildiği üzere insan beyni sanal ve gerçeklik farkı gözetmediği için yukarıda belirtilen egzersizler uygulandığında önemli bir etki oluşturmaktadır. Bu etkiyle beyin konuya hizmet eden nöronlarını çalıştırmakta ve o alandaki melekeler canlı kalabilmektedir.

BECERİLERİMİZİ BESLEYEN MUCİZE ORGAN: BEYİN

Zihinsel ve sosyal becerilerimizi yöneten, bunları işler durumda tutan ve yeri geldiğinde sergilememizi sağlayan organımız beyin, temel olarak üç bölümden oluşmaktadır. İlk kısım ilkel beyin olarak da anılan ve toplamın yaklaşık % 10'luk kısmını oluşturan bölümdür. Bu bölgenin temel işlevi, acil durumlardan kurtulmak, canını korumak olarak ifade edilebilir. İkinci kısım toplamın yaklaşık % 20'sini oluşturan, duygusal beyin olarak isimlendirilen ve temel işlevi duyguların, sezgilerin yönetimi olan bölümdür. Üçüncü kısım ise insanı insan yapan unsurların bulunduğu, insan beyni olarak ifade edilen, toplamın % 70-80'nini oluşturan, tabir

yerindeyse buruşuk ve kıvrımlı olan bölümdür. Yukarıda belirttiğimiz zihinsel ve sosyal aktivitelerle dinamik tutmak istediğimiz bölüm özellikle insan beyni olarak ifade edilen %70-80'lik kısımdır.

Ayrıca beyin denilen mucize organ, yaklaşık %70-75 su, % 20-25 protein/yağ ve %5 şeker/tuz'dan oluşmaktadır. Beyni oluşturan temel yapıların bilinmesi, onun beslenmesi için gereken kaynakları sağlamak bakımından önem taşımaktadır.

Bir pilot, zihinsel ve sosyal becerilerini korumak ve geliştirmek istiyorsa, beynin fizyolojik denilebilecek ihtiyaçlarını uygun biçimde ve düzenli olarak karşılaması gerekmektedir. Beynin fizyolojik ihtiyaçlarının ilki oksijendir. Unutmamak gerekir ki vücuda alınan oksijenin % 20'ye yakını beyin tüketmektedir. Bunun için uygun ortamlarda açık havada bulunulmalı, yürüyüşler yapılmalıdır. Yukarıda belirtildiği gibi beyinde önemli ölçüde su bulunmakta olup, beynin en büyük ihtiyaçlarından biri sudur. Bu nedenle suyu eksik etmemek gerekir. Uyku diğer bir ihtiyaç başlığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada kaliteli ve yeterli miktarda uykudan bahsetmekteyiz. Beynin bir ihtiyaç kalemi de glikozdur.

Özellikle meyve ve benzer taze ürünlerden alınacak glikoz beynin işine yarayan glikozdur.

Yukarıda belirtilenleri toparlayacak olursak, bir pilot uçuş hayatını kesintiye uğratan beklenmeyen durumlarda tıpkı aktif uçuş operasyonu sürüyormuş gibi fizyolojik durumuna özen göstermelidir. Unutulmamalıdır ki fizyolojik yeterliliğin olmadığı durumda zihinsel ve sosyal becerilerin yeterli seviyede korunması ve sergilenmesi mümkün olamamaktadır.

SONUÇ OLARAK...

Başlangıçta da belirttiğimiz gibi Dünya beklenmedik bir

biçimde yaşadığı durumu tanımaya ve gerekli altyapı oluşturulana kadar bu durumu yönetmeye çalışıyor. Yaşanan bu global durum havacılık sektörü de dahil olmak üzere elbette pek çok sektörü derinden etkiliyor. Ülkeler ve kuruluşlar en az zararlı süreci bitirmek üzere gayret ediyorlar. Bireylere düşen ise öncelikle bu beklenmedik durumu doğru kavrayıp, kendi kişisel yönetimini etkin biçimde yaparak, süreci tamamlamaktır.

Konuya pilotlar özelinden baktığımızda bireysel yönetimini etkin şekilde uygulayıp, kendisi için mesleki olarak son derece değerli olan zihinsel ve sosyal becerilerini dinamik

ÇATIŞMA, KÖTÜ VE İSTENMEYEN BİR DURUM DEĞİL ANCAK YÖNETİLMESİ GEREKEN BİR DURUM DİYE BİLİRİZ. ÇATIŞMANIN YÖNETİLMESİ İÇİN İHTİYAÇ DUYDUĞUMUZ BECERİYE UZLAŞMA DİYORUZ. UZLAŞMA EN KISA BİÇİMDE "FİKİR AYRILIĞININ ORTADAN KALDIRILMASI" OLARAK TANIMLANABİLİR.

durumda tutmaktır. Yazımızda belirttiğimiz faaliyetleri elden geldiğince uygulamak bu süre içerisinde pilot yetkinliklerinin korunmasına katkıda bulunmuş olacaktır. Diğer yandan fizyolojik olarak yapılması gerekenler etkin biçimde uygulandığında, rehabetin oluşturabileceği olumsuzlukları yaşamadan ve bedenen önemli bir değişim olmaksızın süreç sağlıklı olarak geçirilmiş olacaktır.

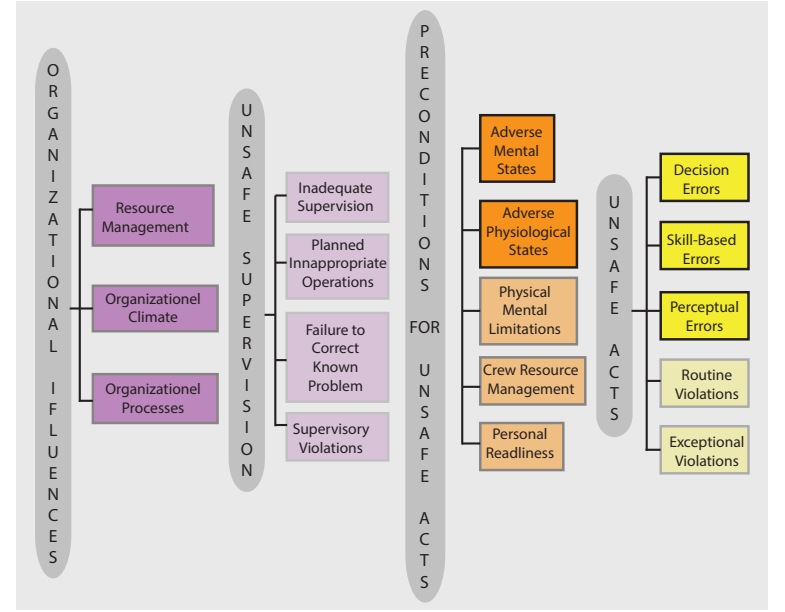
Tekrar hatırlatmak gerekirse, değişime, gelişen beklenmeyen durumlara bireysel olarak uyum sağlayabilenlerin bu tür durumları yönetmesi ve hatta gelişim sağlayarak, avantaja dönüştürebilmesi mümkün olabilmektedir.

Emniyetli uçuşlar dilerim.

İNSAN PERFORMANSINI ÖLÇMEDE HFACS MODELİ

Dr. Kpt. Plt. M. Melih BAŞDEMİR
Ekip Kaynak Yönetimi

G enel olarak meydana gelen kaza ve olayların bir hata zinciri içinde olduğu, havacılık dünyası içinde bilinen bir gerçektir. Bir kaza sonrası yapılan değerlendirmelerde uçuş emniyet kültürü anlayışına göre kimin ya da hangi unsurun hata zinciri içinde ne kadar rolü olduğu araştırılırken, modern emniyet kültürü içinde bu hatalara nelerin sebep olduğu araştırılmaktadır. Burada her aşamada yer alan bilinen ve sistem içine gizlenmiş hata kaynaklarının belirlenmesiyle HFACS modeli oluşturulmuştur (Shappell, Clemson, Detwiler, Holcomb, 2007)

İnsan performansının kaza kırım olayları ile olan ilişkisini anlamada James Reason tarafından geliştirilmiş İsviçre Peyniri Modeli yanında, ABD’li tıp doktorları Dr. Scott Shappell ve Dr. Doug Wiegmann tarafından geliştirilen Human Factors Analysis and Classification model (HFACS) – İnsan Faktörlerinin Analiz ve Sınıflandırma Modeli ile, 4 seviyede 19 kategoride, kazaların kök nedenlerini bulmak için bir tanımlama yapılmıştır (The Rutgers Scholar, 2003), bu tanımlama kapsamında belirlenen seviyeler;

- Emniyetsiz durumlar

- Emniyetsiz durumları hazırlayan hareketler
- Emniyetsiz yönetim Organizasyonel etkenlerdir. HFACS Modeli (Mwarari, 2014) ile öne sürülen dört seviyeden ilk ikisi kurumun yönetimiyle ilgilenirken, diğer ikisi şahıs ile ilgilenir. Diğer bir ifadeyle HFACS’te bahsedilen dört seviye ile kurumun ve bireyin yapmış olduğu hataların uçuş operasyonunu yerine getiren insanın performansı üzerindeki etkileri ölçmeye çalışılır.

Kurumla ilgili ilk seviye Organizasyonel Etkenler seviyesidir. Bu seviyede, üst düzey (yönetim kurulu seviyesi) şirket

yöneticilerinin kaynak yönetimini doğru yapması, çalışanlar arasında uyum sağlamaya yönelik bir çalışma iklimi oluşturmaya ve bu iklim içinde optimum düzeyde organizasyonun işletilmesi şirket içinde çalışan kişilerin performansını arttıracak bir ortam oluşturacağı öngörülmüştür. Bu seviye kısaca kurumun yönetim kurulu seviyesindeki sorunları hedef alır. Örnek olarak tarifersiz uçuşlar yapan bir şirketin politika değişikliği yaparak tarifeli uçuşları benimsemesi ve bunun sonucunda süreci yönetemeyerek kaza kırımlara sebep olması ve sonuçta da iflas etmesi verilebilir.

Bu modele göre ikinci seviye Emniyetsiz Yönetim seviyesidir. Şirketteki genellikle orta seviye yöneticilerin bazı durumlarda da üst düzey yöneticilerin, yanlış usüller belirlemesi ve bu usüllerin de çalışanların performansını düşürmesinin değerlendirilmesi burada karşımıza çıkmaktadır. Yönetimde meydana gelen yetersizlikler, yanlış planlamalar, genel olarak yapılan hataların ya da aksaklıkların farkına varılmaması, yönetimin işletme körlüğü, aşırı kâr yapma hırsı ve insan performansını düşürücü temel idare kurallarını ihlal etmesi bu seviyede ele alınır. Örnek olarak bu seviyede yetkin olmayan pilotların işe alınması ve bu pilotların sebep oldukları kazaların meydana gelmesi düşünülebilir.

Modelin üçüncü seviyesi bireysel olarak meydana getirilen Emniyetsiz Durumları Hazırlayan Hareketler seviyesidir. Teknik yetkinliklerden çok teknik

James Reason

Dr. Scott Shappell

olmayan yetkinlikler bu seviyede değerlendirilir. Örnek olarak; zihinsel ve fiziksel olarak hazırlıklı olmadan uçuşa giden, psikolojik yeterlilikte olmayan, kendini aşırı yorgun (fatigue) olarak hisseden, Ekip Kaynak Yönetimi (EKY) konusunda sıkıntı yaşayan ve genel olarak kişisel yeterliliğinde sorun olan bir uçucunun sebep olacakları kazalar genelde bu seviyede değerlendirilir.

Modelin dördüncü ve son seviyesi ise Bireysel Uçuş Emniyetsizliği seviyesidir. Burada operasyon sırasında yanlış verilen kararların, görevi yerine getirmede yetenek eksikliğinden (örneğin uçak otomasyonunu yönetmede, manuel uçuşta yaşanan yetersizlikler) kaynaklanan hataların, algılama sorunlarının, sürekli olarak ya da bilinmeden yapılan kural

ihlallerinin uçuş operasyonları sırasında asla kabul edilemeyeceği ve bu tür davranışların sonunda kaza kırım olaylarının kaçınılmaz olacağı anlatılmaktadır. Bu seviyede her türlü teknik ve teknik olmayan yetkinliklerin yetersizlikleri incelenmektedir.

Sonuç olarak HFACS ile belirlenen seviyelere göre uçuş operasyonlarındaki kurumsal ve bireysel performans değerlendirilmesi yapılır. Özellikle istenmeyen bir uçak durumu (undesired aircraft state), olay ya da kaza incelemelerinde bu metodolojinin kullanıldığı görülmektedir (Başdemir, 2020). HFACS modelinin EKY eğitimlerinde SHELL modelinin yanında daha kapsamlı bir performans ölçüğü olması sebebiyle anlatılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR:

Paula Kahuho-Mwarari, 2014, "Human Factors As An Element In Aviation Accidents", Lessons Learnt From "Human Failure"

Scott Shappell, Clemson, Cristy Detwiler, Kali Holcomb, Carla Hackworth, 2007, "Human Error and Commercial Aviation Accidents: An Analysis Using the Human Factors Analysis and Classification System", Article in Human Factors The Journal of the Human Factors and Ergonomics Society, ResearchGate.

The Rutgers Scholar, 2003, "An electronic bulletin of Undergraduate Research", Volume 5.

Melih Başdemir, 2020, "Tüm Havacılar İçin Ekip Kaynak Yönetimi", Beta Yayınevi, İstanbul

HAVAYOLU PİLOTU YETİŞTİRMEK İÇİN UÇUŞ OKULLARININ SEÇMESİ GEREKEN EN İYİ İŞ MODELİ HANGİSİDİR? 2

Dr. Cengiz Mesut Bükeç
BAU Pilotaj Bölüm Başkanı
BAU Uçuş Akademisi
Kalite ve Emniyet Yöneticisi

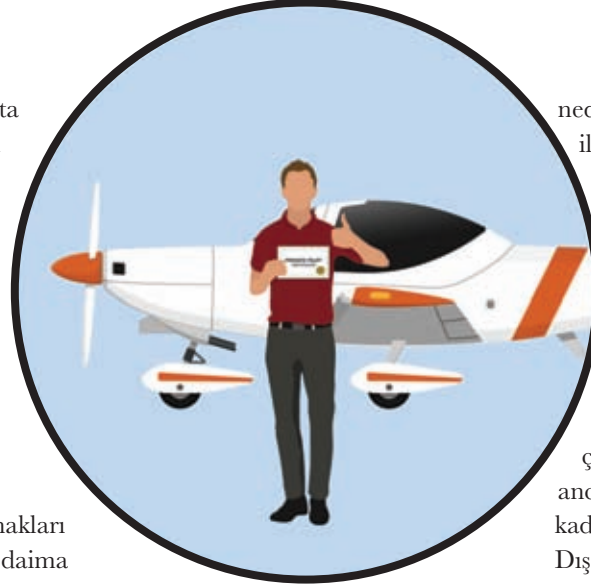

BİR ÖNCEKİ MAKALEMİZDE ÜLKEMİZDE GELİŞEN HAVACILIK SEKTÖRÜNDE GEREĞİ ARTAN UÇUŞ OKULLARININ (YENİ ADIYLA ONAYLI UÇUŞ EĞİTİM ORGANİZASYONLARI – OEO) İŞ MODELLERİNİ BELİRLEMİŞ VE BİRBİRLERİNE GÖRE AVANTAJLARINI ORTAYA KOYMUŞTUK. HAVAYOLLARI, UÇUŞ OKULLARI, PİLOT ADAYLARI GİBİ ANA AKTÖRLERE YOL GÖSTEREBİLECEK BİR KARŞILAŞTIRMAYI BÖYLECE DİKKATİNİZE SUNMUŞTUK. AŞAĞIDA OKUYACAĞINIZ SATIRLARDAN MEVCUT DURUMUN BİR DEĞERLENDİRMESİNİ YAPARAK BUGÜN VE YARIN İÇİN EN DOĞRU İŞ MODELİNİN NE OLDUĞUNU NEDENLERİ İLE BİRLİKTE AÇIKLAYACAĞIZ.

1- Mevcut İş Modellerinin Yetersiz Kaldığı Konular

Bir önceki yazımızda, dört çeşit iş modelinden bahsetmiş ve bunların avantajlı yanlarını karşılaştırmıştık. Ortalamanın üzerinde eğitim uçuşu üretmenin önündeki teknik engelleri ve stratejik riskleri vurgulamıştık. Ortalamanın altında uçuş üretiminde ısrar eden okulların, daha çevik örgütlere sahip olmalarına rağmen düşük kâr oranları ile hayatta kalma mücadelesine mecbur kaldıklarını görmüştük. Üniversitelerin etkin bir aktör olarak sektöre dahil oluşunu yorumlamıştık. Ülkemizde ve bölgemizde sürekli artan pilot yetiştirme talebine bağlı olarak uçuş okulları farklı iş modellerini denemeye devam etmek zorunda kalacaklardır.

Uçuş okulları kısa ve orta vadede, ancak ve ancak öğrenci sayılarında garanti anlamına gelen anlaşmalar sayesinde ölçek ekonomilerinden yararlanabileceklerdir. Bunun kaçınılmaz sonucu da sıkışan eğitimler ve uçuş programlarıdır. Zaman baskısı ve kısıtlı kâr olanakları nedeniyle uçuş okulları daima tasarrufu öncelikli düşünmek durumunda kalıyorlar. Farklı iş modellerinin sunabildiği farklı avantajlara rağmen, sektörde faaliyet gösteren uçuş okullarının nicelik yönünden de nitelik yönünden de ihtiyaçları karşılamakta, havayolu işletmelerinin beklentilerinin altında kaldıkları gözlenmektedir. Önlenemeyen

bu durumun sonucunda yaşanan sorunları aşağıda ayrı ayrı tartışacağız.

A- İhtiyaca karşılık gelecek kapasiteye erişememe

Mevcut uçuş okullarının sektörde ortaya çıkan ihtiyacı karşılayamamasının temel

nedeni büyümeye bağlı sorunlar ile baş etme olanaklarının zayıf olmasıdır. Büyüme için birinci gereklilik uçak sayısının artışıdır. Bugün uçuş eğitimlerinde gönül rahatlığıyla kullanılacak bir eğitim uçağını iç pazarda temin etmek için yola çıktığınızda karşınıza ancak bir elin parmakları kadar seçenek çıkmaktadır. Dış pazarda da üstten kanatlı eğitim uçaklarının eskimiş oldukları, alttan kanatlı eğitim uçaklarının ise tedarikinin çok zor olduğu görülmektedir. Uçak seçimi ve tedarikinin sağlıklı yapılabildiği koşullarda bu kez de yakıt seçimine bağlı kısıtlar ile karşılaşılmaktadır. Ülkemizde genel havacılığın istenilen seviyeye gelememiş olması nedeniyle, her iki tür

UÇUŞ OKULLARI KISA VE ORTA VADEDE, ANCAK VE ANCAK ÖĞRENCİ SAYILARINDA GARANTİ ANLAMINA GELEN ANLAŞMALAR SAYESİNDE ÖLÇEK EKONOMİLERİNDEN YARARLANABİLECEKLERDİR. BUNUN KAÇINILMAZ SONUCU DA SIKIŞAN EĞİTİMLER VE UÇUŞ PROGRAMLARIDIR.

yakın her bir meydana temini henüz mümkün hale gelmemiştir. Bunların yanında operasyonların gerçekleşeceği meydanlarda kapasite sorunları oluşmaktadır. Özellikle İstanbul çevresinde toplanmış olan uçuş okullarının fiili uçuşlarında ilk olarak 27 yıl önce 500 dönümlük bir arazide kurulan Hezarfen Havaalanı sonrasında da önemli modern navigasyon olanaklarını uçuş eğitimlerimize sunmakta olan Çorlu Havalimanı kapasite sorunları yaşamışlardır. Buna bağlı olarak, uçuş okullarının bir kısmının İzmir, Samsun, Gaziantep, Isparta gibi başka uzak illerdeki havaalanlarından yararlandıklarını, bir kısmının

da İstanbul'a daha yakın konumdaki Cengiz Topel/İzmit, Edremit/Çanakkale, Yenişehir/Bursa ve benzeri havalimanlarında kapasite sorununu çözmeye çalıştıkları görülmektedir.

B- Öğretmen pilot (Flight Instructor - FI ve Synthetic Flight Instructor - SFI) sayısındaki ve yetkilerindeki yetersizlikler

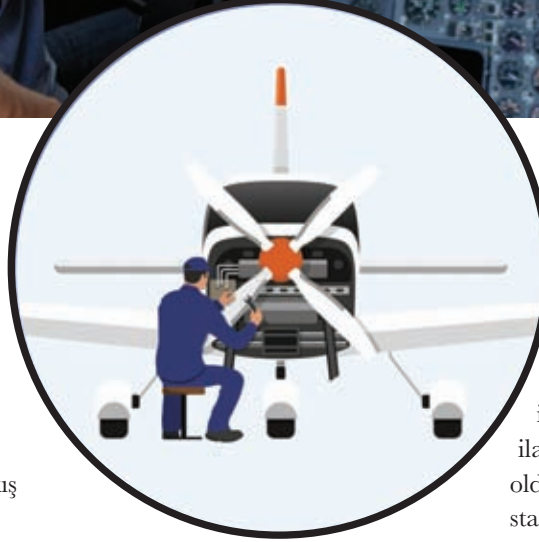
Büyümeyi hedefleyerek filo kurma ve konuşlanma yeri belirleme sorunlarını aşmak isteyen uçuş okullarının, karmaşık mevzuatın zorunlu kıldığı teknik gereklilikleri uzman teknik personelin yüksek ücretlerine üstelik bir süre de karşılıksız katlanarak yerine getirebilmeleri gerekir. Bu halde karşılıklarına çıkan bir yeni risk de eğitmen teminidir. Ülkemizde yeterli sayıda Öğretmen Pilot bulunmamaktadır. Nitelikli pek

çok pilotun daha iyi kazanç beklentisiyle ticari havacılıkta ter dökmeyi istemesinin, genel havacılıkta ve eğitim uçuşlarında yeterli eğitmen sayısına ulaşamamakla sonuçlandığı açıktır. Faal eğitmen pilotların da bir kısmının yetki alamamış olmak sıkıntısı vardır. Ayrıca, sayıda yeterliliğin yanında, böyle riskli bir eğitimde yüksek kaliteye de gerek vardır. FI ve SFI yetiştirmekte yetkili uçuş okullarına bulunduğumuz dönemde çok iş düşmektedir. Ayrıca bir yanda teorik uçuş eğitimlerinde modern eğitim tekniklerinin uygulanmasına gerek duyulmaktadır. Buna da bazen ciddi bir direnç gelebilmektedir. Nitekim birkaç yıl önce Hava Hukuku (Air Law) derslerimde eski köye yeni adet olarak getirdiğim kuru boya kalemlerle öğrencilere pist çizdirip boyatmalarına, gruplar arası yarışmaları içeren eğitimsel

oyunlarımıza/ yarışmalarımıza ya da senaryo yazarak öğretme çabalarımıza gelen müstehzi itirazlar ancak SHGM sınavlarında yüzde yüz başarı oranına sürekli ulaşıncaya sona ermişti. Benzer uygulamalara fiili uçuş eğitimlerinde de gerek duyulduğuna inanıyorum. FI ve SFI lisansı olan eğitimcilerimizi yeni eğitim teknikleri ile buluşturmak, hızla yol kat etmemizi sağlayacaktır. Eğiticinin eğitimi konusunda gelişmiş modellerinin FI ve SFI lisanslarına aday/ sahip eğitimcilerin hizmetine hızla sunulmasına gerek duyulmaktadır. Bu konu başlı başına bir başka makale konusudur.

C- Maliyetleri düşürecek devlet desteğinden yoksunluk

Uçak işleten diğer havacılık işletmeleri gibi uçuş okullarının da en önemli maliyet kalemi yakıttır. Yakıt maliyeti konusunda uçuş eğitim kurumları için sübvansiyon artık tartışılmalıdır. Ülkenin böyle önemli bir konuda insan kaynağına bu denli fazla ihtiyacı varken, böyle bir hizmet uçuş okulları tarafından daha ekonomik koşullarda sunulabilecektirse, hatta komşu ülkelere de pazarlanma olanağı varken bunu söyleyebiliyor olmalıyız. Havalimanı ücretleri de daha düşük seviyelerde tutulabilir. Uçuş Okullarının kâr etmesi, daha büyük yatırımcıları da bu alana çekecektir. Böylece rekabet kalite yönünde daha fazla artacaktır. Politik anlamda

verilebilecek bir başka destek de İstanbul çevresinde uygun bir konumda birden fazla Hezarfen benzeri genel havacılık meydanının açılması olabilir. Eğitim uçuşlarında biri diğerine yakın meydanlarda iniş kalkış eğitimlerinin yanında alet uçuşuyla ayrışmış ve alçalış rotalarını öğrenip uygulamaları için (Standard Instrument Departure Routes and Standard Arrival Routes - SIDs and STARs) önemli olanaklar sağlayacaktır.

D- Sektörde ihtiyaç duyulan mezun öğrenci niteliklerinin belirsizliği

Uçuş okulları, teorik ve uygulamalı eğitimleri EASA

gerek duyulduğu sıklıkla dile getirilmektedir. Özellikle de bireysel anlamda muhakeme, stres yönetme ve karar verme temelinde, ekip anlamında iletişim ve liderlik anlamında ilave yeterliliklerin gerekli olduğu açıktır. Anılan nitelikleri standart uçuş okullarının mevcut koşullarda karşılaması olanaklı değildir.

2- İş Modellerinde Belirleyici Bir Değişim: Sahiplik

Ülkemizde havacılık tarihine baktığımız yerde, Cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren genel olarak uçuş eğitimlerinin devletin sorumluluğunda verildiğini görüyoruz. Bunun doğal

ile bire bir uyumlu hale getirilmiş olan ulusal mevzuata göre yapmaktadır. Uçuş okullarından ATP-A lisansı ile mezun olan pilotların havayolu işletmelerinin ya da ticari hava taşımacılığında faaliyet gösteren diğer işletmelerin ihtiyaç duyduğu pilot standartlarında erişmiş olmaları beklenir. Ne var ki gerçekte böyle olamamaktadır. İlave niteliklere

sonucu olarak bir yanda Türk Hava Kurumunun (THK) gelişip uçuş eğitimlerinin yurdumuzun dört bir köşesinde yaygınlaştığı, diğer yanda da sınırlı sayıdaki ve kapasitedeki Türkiye Cumhuriyeti tescilli havayolu işletmelerinin pilot ihtiyacının Hava Kuvvetleri Komutanlığı (Hv.K.K.) tarafından karşılandığı anlaşılmaktadır. Ülkemiz havacılığının serbestleşme etkisinde değişen politikalarına bağlı olarak havayolu taşımacılığının hızla geliştiği ve havalimanlarımızın sayısının hızla arttığı görülmektedir. 2003 sonrası bu dönemde, genellikle Hv.K.K. ya da THK kökenli tecrübeli pilotların bazen tek başlarına bazen de birkaçı bir araya gelerek kurdukları uçuş

okullarını aktif görmekteyiz. Bir uçuş okulunun kurulması ve işletilmesi çok fazla teknik husus içerdiği için belirsizliğe bağlı çekingen davranan büyük yatırımcıların yerine belli bir yaşa ve tecrübeye sahip pilotların kollarını sıvadıkları açıktır. Son zamanlarda bazı Holdinglerin Uçuş Okulu kurmak ve işletmek konusunda istekli olduklarına, davetlerine icabet edip görüş alış verişine olanağı bulduğum için bizzat şahit oluyorum. Dahası, çok önemli bazı Holdinglerin eğitim uçakları veya planör imalatında ısrarcı olduklarını kendilerinden sevinçle öğreniyorum. Büyük yatırımcıların sektörde uçuş okullarına sahiplik rolüyle giriş beklenen adımların hızlanmasında kesin katkı

sağlayacaktır. Dahası uçuş eğitimlerinde uluslararası işbirliklerinin de artmasına, etkin hale gelmesine neden olacaktır.

3- İşbirliklerine Olan Gereksinim

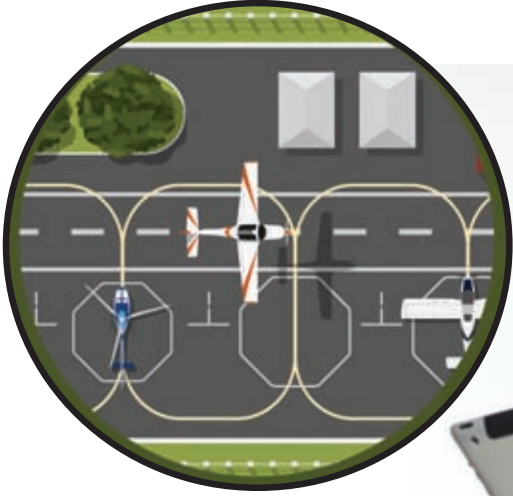
Ülkemizde bugün herhangi bir eğitim uçağının ya da çok hafif hava aracının tasarımını, üretimini yapmak büyük bir başarı sayılamayacaktır. Üniversitemizle, havacılıktaki sanayi kuruluşlarımızla ve her seviyede yetişmiş havacılarımızla böyle bir bilgiye ve deneyime zaten sahibiz. Burada yanıt bulması gereken soru, hava aracı tasarımında veya üretiminde yatırımın kazanca nasıl dönüştürülebileceğidir.

Bir diğer işbirliği alanı da

UÇAK İŞLETEN DİĞER HAVACILIK İŞLETMELERİ GİBİ UÇUŞ OKULLARININ DA EN ÖNEMLİ MALİYET KALEMİ YAKITTİR. YAKIT MALİYETİ KONUSUNDA UÇUŞ EĞİTİM KURUMLARI İÇİN SÜBVANSİYON ARTIK TARTIŞILMALIDIR.

eğitim olmalıdır. Bu konuda Üniversitelerin olanaklarından en üst seviyede yararlanılmalıdır. Yukarıda da vurguladığım üzere pilot eğitimcilerin eğitiminde yeni tekniklerin tanıtılması mümkündür, hatta gereklidir. Havacılık İngilizcesi konusunda üniversiteler yazılım ve donanım yönünden uzaktan öğretim dâhil pek çok olanağı bir arada ve zaman esnekliği ile sunabilmektedir. Lisanslı meslek kurslarının verilmesi için ve hatta meslek içi eğitimlerde hizmet alımı için üniversitelerin olanakları sektöre derin ve rahat bir nefes aldracak kadar geniştir. Bunu söylerken ülkemizin ve KKTCnin toplamda 7 üniversitesinde kadrolu olarak ve 9 üniversitesinde fiilen emek vermiş biri olarak ve kesinlikle inanarak söylüyorum.

Önereceğim bir diğer işbirliği alanı da havacılıкта üretimden, eğitime, hukuktan işletmeciliğe çok geniş alanda

gerçekleştirilebilecek bilimsel araştırmalardır. Geçtiğimiz ay TALPA'nın önderliğinde gerçekleşen toplantıda öne çıkan hususlar kanımca tarihi öneme sahiptir. Kpt. Plt. Muharrem Gündoğan'ın başkanlığındaki bu nitelikli toplantıda hava taşımacılığı sektöründe pilotların yaşamlarına dokunacak araştırmalara üniversitelerin havacılık ve özellikle de pilotaj bölümleri tüm olanakları ile davet edilmiştir. Orta vadede ses getirebilecek araştırmaların böylece önu açılmıştır. Sonuç olarak, önerdiğim ve ciddi bir inisiyatif ile destek bulan işbirliği sonucunda üniversitelerin bilimsel araştırmalarda birikimi en kısa zamanda havacılığa yarar sağlayacak hale getirilmelidir.

4- Ülkemizde Bugün İçin İdeal Model

Ülkemizde bugün için ideal model;

- Tüm teorik eğitimlerin ve mesleki gelişim süreçlerinin Üniversite bünyesinde gerçekleştiği,
- Tam donanımlı ve en az 20 eğitim uçağına ve 3

FSTD II sahibi ve sadece uçuş faaliyetlerine odaklı bir uçuş okulu işbirliğini havayolu işletmelerinin desteklediği modeldir.

Böyle bir modelde, pilot yetiştirmede üniversitelerden yararlanılmış olur. Her türlü teorik eğitim olanağı da üniversitede sağlanmış olur. Pilot adaylarının 4 yıllık lisans eğitimi ile yetiştirilmesi, öncelikle lisans mezunu başka gençlere kıyasla sektöre 2 yıl önce katılmaları anlamına gelir. Daha ekonomik bir eğitim alırlar. Ayrıca da 4 yıl boyunca havacılık kültürünü benimseyebilecekleri her türlü havacılık faaliyetinden yararlanırlar. Modelde entegre ATP-A eğitimi olmalıdır. Uçuş Okulu tarafındaki eğitimler

de üniversite tarafında olduğu gibi sektörel ihtiyaçlara uygun şekilde sürekli gelişimi başarıyor olmalıdır. Havayolu işletmesinin bir aktör olarak bu denkleme girmesi, başlangıçta pilot seçiminden itibaren tüm aşamalarda havayolunun beklentilerine uygun bir eğitim sürecinin gerçekleşmesini güvence altına alır. Pilot adayı öğrencilerin eğitim masraflarını havayolu işletmesinin karşılaması ve pilot yetiştirme eğitiminde sorumluluk üstlenmesi mutlaka olumlu sonuçları beraberinde getirecektir.

5- Ülkemizde Yarın İçin İdeal Model

Ülkemizde yarın için

ideal model, büyük sermaye gruplarının uçuş okullarına sahiplikte rekabet yarattığı modeldir. Bu modeli besleyecek çok sayıda genel havacılık meydanı devletin hiç değişle teşvik desteği ile inşa edilmelidir. Örnek bir hava meydanının çevresinde bir teknokent mantığı ile dizili ayrı birimlerde ülke havacılığı destekleniyor olmalıdır. Bu alanda uçuş okulu sahibi yatırımcılar, üniversiteler ve sivil toplum örgütleri bir araya gelmelidir:

Dizinin birinci bina grubunda drone dâhil çeşitli hafif hava araçları imal ediliyor, ikinci bina grubunda bilimsel araştırmalar gerçekleşiyor, üçüncü bina grubunda pek çok meslek eğitimi modern üniversitelerin desteğinde veriliyor, dördüncü bina grubunda havacılıkta gerekli yazılımlar ve siber güvenlik önlemleri geliştiriliyor ve beşinci bina grubunda kurulu Part-147 organizasyonlarında yeni teknisyenler yetiştiriliyor, gelişmiş mock-up tesislerinde kabin görevlileri en zor şartlara hazırlanıyor, kule ve sim kule ile hava trafik kontrolörleri eksiksiz yetiştiriliyor olmalıdır. Öğrenciler de öğretmen pilotlar da geniş dinlenme, beslenme ve spor olanaklarına sahip bu tesislerde en iyi eğitimleri alıyor olmalıdır.

Yarın için öngördüğüm modelin önünde teknik hiç bir engel yoktur. Kurumları konuşturmayı, havacılıkta doğru kişilerin rol üstlenmesini sağlarsak bunu başarabiliriz, yarını çok daha iyi inşa edebiliriz.

AĞUSTOS
ZAFER BAYRAMI
~ Kutlu Olsun ~

COVID-19 ÖZELİNDE SİVİL HAVACILIKTA HİJYEN

Prof. Dr. Muzaffer ÇETİNGÜÇ
Havacılık Tıbbi Derneği Bşk.

UÇAK ÜRETEN BÜYÜK FİRMALAR VE BU UÇAKLARI KULLANAN HAVAYOLU ŞİRKETLERİ, YOLCULARINA VE UÇUŞ EKİPLERİNE EMNİYETLİ, KONFORLU, TEMİZ VE SAĞLIKLI BİR ORTAM YARATMAK AMACIYLA UÇAK İÇİNDE SOFİSTİKE HİJYEN SAĞLAR. BU, 2020 YILI BAŞINDAN İTİBAREN KÜRESEL YAYILIM GÖSTEREN COVID-19 GİBİ BULAŞICI HASTALIK ZAMANLARINDA DAHA DA TİTİZLİKLE YAPILIR.

Uçaklarda hijyenle ilgili çevre kontrol sisteminin FAA Yönergesine (FAR 25831) uygun olması gerekir. Uçak içi dezenfeksiyon çalışmaları da Dünya Sağlık Örgütü'nün Sağlık Kurallarına (WHO-IHR) ve Uluslararası Standart Organizasyonu (ISO) ölçütlerine uyumlu olmak zorundadır. ICAO ve SAFA denetlemelerinden (USOAP-CMA) başka, her ülkenin havacılık otoritesinin de sorumlulukları ve denetleme yetkisi vardır.

Bugüne kadar uçak yolculuğu sürecinde bulaştığı belirlenen hastalıklar listesinde; Sıtma, Tifo, Tüberküloz, Hepatit, HIV, SARS, MERS-CoV, İnfluenza, Domuz gribi (H1N1), Kuş gribi (H5N1) vardı. Son olarak bu listeye Covid-19 da eklenmiş bulunmaktadır. Bu hastalıkların başlıca bulaşma yolları; hasta kişilerle doğrudan veya aynı eşyayı kullanarak dolaylı temas kurma, mikrop bulaşıklı

Naomi Campbell

yiyecek/içeceklerin alınması, havadaki mikrobik partiküllerin solunması, hastalık taşıyan böcek/sineklerin ısırması, vs'dir.

Koruyucu hekimlik bağlamında havacılıkta ideali; koltuk atlamalı, seyrek ve çapraz oturma düzeni olsa da, yarı yarıya azaltılmış yolcu sayısının

bilet fiyatlarını çok arttıracığı göz önüne alınarak normal oturma düzenine mecbur kalmıştır. Hem havayolu şirketleri hem de yolcular hijyenik önlemlere titizlikle uyarsa, bu düzen içinde de sağlıklı seyahat yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Mikrop ve hijyen takıntıları (germofobi, misofobi) olan ünlü model Naomi Campbell yolculuk öncesi yaptığı temizlik ritüelleriyle de ünlüdür. Uçağa bindiğinde önce maske takıp eldiven giyerek dokunacağı her şeyi (tepsi, yan duvar, monitör, kolçak, vs) kolonyalı mendillerle

silmekte, koltuğunu da bir örtü ile kaplamaktadır. Yaşamakta olduğumuz Coronavirüs pandemisi, modelin bu hijyen seremonisini büyük ölçüde haklı çıkardı. Obsesif kompulsif bozukluğu olan bir 'hasta' gibi alaycı yaklaşılan mankenin yaptıklarının anlamsız olmadığı anlaşıldı.

Uçaklarda hijyen

Hijyen yönünden uçakların kirli yüzeyleri; tuvalet kapı kolları, katlanır servis tepsileri, koltukların oturma ve kafa dayama parçaları, emniyet kemerleri ve zemin halılarıdır. Bu kirli yüzeyler arasında 'en kirli' olanın tuvalet kapı kolları olduğu sanılırsa da, birincilik katlanır tepsilerdedir. İkinci sırada ise koridor tarafı koltukların kafa dayama kısımları gelir; çünkü koridordan geçen insanların çoğu buralara tutunurken ellerindeki kir ve mikropları bulaştırır. Pencere kenarı koltuktakiler ise kafalarını cama veya kabin duvarına yasladıklarında (yeterince silinmemiş ise), kendilerinden önce oturanlarla yanak yanağa temas etmiş gibi olurlar. Ayakkabı ve çorabını çıkararak yer döşemesine çıplak ayakla veya çorapla basmak da mikrop almak isteyenler için en iyi yöntemdir.²

Bilindiği gibi havaalanlarına giriş ve uçaklara binış sürecinde bütün arama tarama yöntemleri silah ve patlayıcı maddelere yöneliktir. Son pandemi öncesinde yolcuların hastalık ve hijyenleriyle ilgili bir kontrol yok düzeyinde idi. Hastalıklarını

(HIV, hepatit, grip, korona, vs) farkında olmadan çevresine saçan; koltukları, tepsileri ve tuvaletleri kirleten duyarsız ve saygısız kişilere dair bilgiler kabin ekiplerinin ve uçakları temizleyen personelin bilgisi dahilindedir. Kendi hastalıklarını kasten başkalarına bulaştırmaya çalışan kötücül ruh hastaları ile 'bana bir şey olmaz'cılar da ayrı kategorilerdir...

Sorun sadece duyarsız yolcularda olmayıp, özensiz şirketler de durumu kötüleştirmeye katkı verebilir. 2019 yılı Kasım ayında 8 bin yolcunun katıldığı bir ankette, en temiz şirketler listesinde %90 üzerinde oy alan Yeni Zelanda, Singapur, Emirates, Katar, Cathay Pacific ve Swiss yer almıştır. En kirliler ise %40-60 arası oylarla RyanAir, WizzAir, İberia, EasyJet olmuştur.³ Bazı uçaklarda, çay-kahve yapımında kullanılan suyun depolandığı tankların aseptik olmadığı, kabin havasının çok iyi filtre edilmediği ve uçak içi materyalin ve

yüzeylerin dezenfeksiyonunun oldukça seyrek yapıldığı gibi duyular vardır. Bu nedenlerle bazı yolcular streç veya folyoya sarı olmayan yemekleri yemez, çay-kahve içmez ve uçağa kendi yastık ve battaniyelerini getirirler.⁴

Havayolu otoritelerinin ve şirketlerin sorumlulukları

1. Kapalı ortamlarda kullanılan havalandırma sistemlerinin en iyileri

HEPA filtreleridir (High Efficiency Particulate Air). Ameliyathanelerdeki solunum havasının toz, kimyasal ve mikrobik partiküllerini %85-99,9 oranlarda süzerek temizleyen bu filtreler yolcu uçaklarında da kullanılır. Bu süzülmüş hava yüksek irtifadan çekilen taze hava ile 1/2 veya 2/3 oranlarında karıştırılarak kabine verilir. Böylece kabin havası saatte 20-30 kez yenilenmiş olur. Ekonomi sınıfındaki her bir yolcu için

kabine dakikada 15-20 feet küp (28.3 litre) temiz hava verilmektedir (1). Filtrelerin kalitesi ve hangi sıklıkta değiştirildiği konusu şirketlerin ciddiyetine bağlıdır.

2. Nefes, öksürük ve aksırık yoluyla mikrop saçan yolcular doktor kontrolüne sevk edilir, gerekiyorsa uçuşu engellenir. Uçuşunda sakınca olmayanlar ise en arka koltuklara alınarak kısmen izole edilir.

3. Peş peşe seferi olan uçaklar iki uçuş arasındaki 60-90 dakika sürede kabaca temizlense de, derin temizlik 1-3 ay aralarla yapılmaktadır. Salgın hastalık zamanlarında bu tür temizliklerin daha sık periyotlarda yapılması gerekir.

4. Uçak içindeki halılar, koltuk kumaşları, tepsiler, tuvalet ve lavabolar antiseptik solüsyonlarla silinir. Ayrıca hem kabin havası hem de uçak içi materyali aerosol spreyler, buharlama ve UV ışınlarıyla derinlemesine dezenfekte edilir.

5. Bu tür önlemlerin sadece uçak kabinlerinde

yapılması yeterli değildir. Havaalanlarındaki check-in bankoları, bekleme salonları, kafeterya ve tuvaletlerde de benzeri önlemler alınmak zorundadır.

6. Haşerat / böcek ilaçlaması, hem uçak içinde hem de havaalanlarında yapılmalıdır.

7. Uçak yolculuklarında dağıtılan yastık, battaniye ve kulaklıkların streç ambalaj içinde olması, keza içeceklerin tek kullanımlık bardakların verilmesi doğru bir uygulamadır.

8. Uçak bileti alınırken seyahate engel C-19 hastalığı olmadığını belgesi (HES: Hayat Eve Sığar kodu) alınmak ve uluslararası uçuşlarda 72 saatten daha uzun olmayan bir süre içinde yapılmış PCR (-) test raporu ibraz etmek zorunlu kılınmıştır. Şüpheli durumlarda havaalanında test yapılabileceği gibi, yabancı ülkelere girişte de test ve karantina uygulanabilir.

9. Uçak yolcularının 'tıbbi pasaport' taşımaları

projesi şimdilik uygulamaya girmemiştir.

Uçuş ekipleri

Havayoluyla seyahatlerin en büyük risk altında olan iki grubu, hava ambulans ekipleri ile yolcu uçaklarının uçuş personeli. Hastanelerdeki doktor ve hemşirelerin hasta insanlarla birebir temasta

olmaları gibi, özellikle kabin memurları, yolcuların uçağa alınmasından inişte uğurlanmasına kadar olan süreçte, hastalık taşıyan bazı yolcularla ister istemez yakın temasa girebilir. Kuraldışı davranış sergileyen, acil hastalanan, panik atak geçiren, özürlü olup yardım gereken yolcuların ilk muhatabı kabin

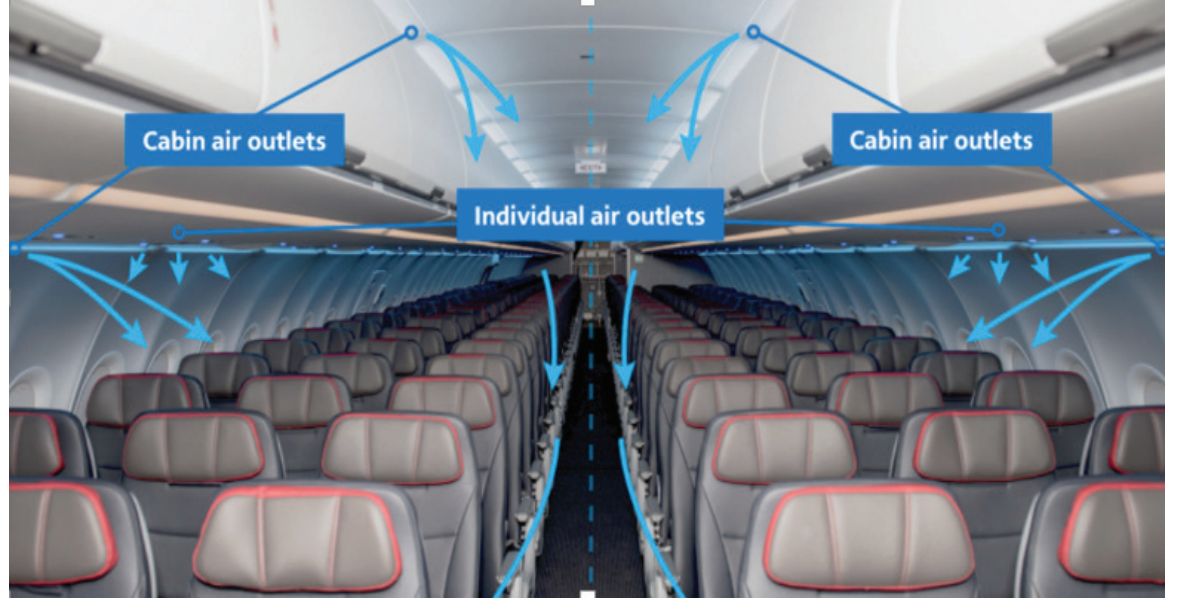
memurlardır.

Bazı havayolu şirketleri, özellikle riskli bölgelere yapılan uçuşlarda kabin memurlarının maske ve eldiven yanında siperlik, gözlük ve tulum giymelerini zorunlu tutmaktadır. Genelde uçuş ekiplerinin dayanıklılık ve esnekliklerinin (resilience) yüksek olması, bu tür streslerle başa çıkmada bir avantajdır. Ama en sağlam insanların bile bir kırılma noktası olduğu göz önüne alınarak, şirket yöneticilerinin motivasyon artırıcı stratejiler uygulaması gerekir.

Diğer taraftan kabin ekiplerinin yüzlerce yolcuyla temas kurmasının olağan bir sonucu, farkında olmadan alabilecekları enfeksiyonları başkalarına bulaştırma olasılıklarıdır. Bu nedenle hem kendilerinin hem de başka yolcuların sağlığını korumak için hijyenik tutumlarında daha özenli olma sorumluluğu taşırlar.

Yolcuların sorumlulukları

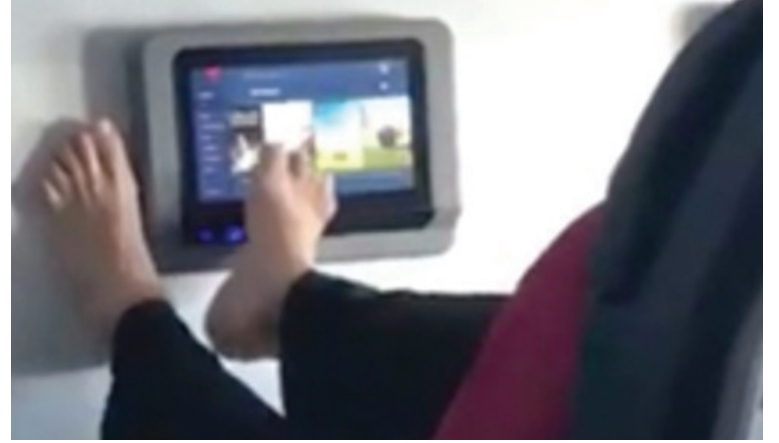
Uçak yolcuları farklı coğrafya, kültür ve sosyoekonomik gruplardan gelen insanlardır. Asgari temizlik kurallarına uyup uymadıkları, bir hastalıkları olup olmadığı, oturdukları veya dokundukları yerlere neleri bulaştırdıkları bilinmez. Her yeni uçuşta insanların, bir önceki seferde aynı alanları kullanan başkalarının bıraktığı kir ve mikroplarla temas etmesi olasılığı vardır.

(Kişisel temizliğine özenli ve başkalarına saygılı yolcuları tenzih ediyoruz).

Bu karışık yolcu akışı sürecinde ideal bir temizlik ve dezenfeksiyon sağlamanın pek mümkün olmadığı söylenebilir. Aşağıda sıralanan ilkeler, hem akılcı gerekçelerle hazırlanmıştır, hem de yasal zorunluluklar kapsamındadır.

- 1.** Uçakla seyahat edecek insanlar, havaalanlarında ve uçaklarda otoritenin koyduğu kurallara (ateş kontrolü, maske, mesafe, oturma düzeni, kabine valiz almamak, vs) kesinlikle uymak zorundadır. Bunları kendi akıllarınca yorumlayıp itiraz etme hakları yoktur. Zorluk çıkaranlar uçaktan indirilerek polise teslim edilebilir.
- 2.** Bilet kayıt bankoları, uçak bekleme kapıları, körük ve kabinlerdeki kurallar da önemlidir. Yer ekiplerinin uyguladığı ulusal ve uluslararası kuralları ihlâl

edenler 'kuraldışı yolcu' muamelesi görür ve haklarında işlem yapılır.

- 3.** Ateşli ve öksürüklü yolcuların uçağa alınmaması keyfi bir karar değildir. Testi negatif olmasına karşın şüpheli semptomlar gösteren bazı yolcuların arka bölmelerde izole edilmeleri gerekebilir.
- 4.** Dağıtılan hijyen kitleri eve götürmek için değil, yolculukta kullanılmak içindir.
- 5.** Hastalık bulaşmada en

riskli mekânlardan biri uçak tuvaletleri oldukça dardır ve burayı daha önce özensizce kullanarak mikrop ve kir saçmış insanlardan hastalık alma olasılığı daha fazladır. Tuvalette olabildiğince kısa kalmak, her yere dokunmamak ve elleri sabunlamak gerekir.

6. Uçakta hastalık bulaşma riski, başkalarıyla ne kadar yakınlıkta oturulduğu ve ne kadar samimi ilişki kurulduğuyla ilgili olarak artar. ➤

Koltuk komşuluğunu yakın temasa ve uzun konuşmalara vardırmamak gerekir.

7. Uçaklarda maske takılıyor olsa bile yüksek sesle konuşma, öksürme, aksırma hallerinde ağızdan çıkan virüs yüklü damlacıklar metrelerce ileri gideceği için, başkalarına bulaşma olasılığı söz konusudur. Yolcuların baş üstü hava üfürme problemlerini yüzlerine çevirmeleri, solunan havaya çevreden gelen mikroplu damlacıkları uzaklaştırmada yararlı olur.⁵ Kapalı alanlardaki klima ve havalandırma sistemlerinin mikrop yaydığı ve akciğer enfeksiyonu (lejyoner hastalığı) yaptığına dair duyular nedeniyle bazı insanlar merkezi havalandırmalardan uzak durur. Ancak uçaklarda kullanılan Hepa filtrelerinin, ameliyathanelerdeki kadar temiz hava sağladığı bilgisi belki bu önyargıları giderebilir.

8. “Temizlik, Maske, Mesafe” mottosu ile özetlenen hijyen önlemleri çarşıda, okulda, camide,

düğünde olduğu kadar, uçak kabinlerinde ve havaalanlarında da geçerlidir. Maalesef bu basit kurallara uymayan insanlar hastalığın yayılmasını arttırmaktadır. 30 Ağustos günü Antalya Havalimanında çekilen bir fotoğraf da bir çeşit parti görünümünü yansıtmaktaydı. Check-in kuyruklarında sıkışık nizamda ve bazıları maskesiz duran yüzlerce insan görüntüsü için ‘Antalya Korona Üretim Ciftliği’ nüktesi yapılmıştı...

KAYNAKÇA

1. IATA Briefing paper: Cabin air quality – Risk of communicable diseases transmission. <https://www.iata.org/contentassets/f1163430bba94512a583eb6d6b24aa56/cabin-air-quality.pdf>
2. Geoff Whitmore. How Dirty Are Airplanes? Forbes (Mar 20, 2019). <https://www.forbes.com/sites/geoffwhitmore/2019/03/20/how-dirty-are-airplanes/#6c6953162ebb>
3. Lisa Kjellsson. Mailonline (9 Nov, 2019). https://www.dailymail.co.uk/travel/travel_news/article-7663903/Ryanair-named-filthiest-airline-survey.html
4. News Corp Australia (Feb 22, 2016). <https://www.news.com.au/travel/travel-advice/health-safety/former-airline-worker-lifts-the-lid-on-the-cleanliness-of-aeroplanes/news-story/b77439b03088d9f6f7b53e7e9ab04920>
5. Andrew Liszewski. Plane clean air filter-for those who fear germs more than flying. OhGizmo (May 22, 2007) <https://www.ohgizmo.com/plane-clean-air-filter/>

KORONADAN KORUNALIM

14

KURALI UYGULAYALIM

1 Ellerinizi sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca ovalayarak yıkayın.

2 Soğuk algınlığı belirtileri gösteren kişilerle aranızda en az 3-4 adım mesafe koyun.

3 Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burnu tek kullanımlık mendille kapatın. Mendil yoksa dirseğin iç kısmını kullanın.

4 Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçının.

5 Ellerinizle gözlerinize, ağızınıza ve

burnunuza dokunmayın.

6 Yurtdışı seyahatlerinizi iptal edin ya da erteleyin.

7 Yurtdışından dönüşte ilk 14 günü evinizde geçirin.

8 Bulduğunuz ortamları mutlaka sık sık havalandırın.

9 Kıyafetlerinizi 60-90 derecede normal deterjanla yıkayın.

10 Kapı kolları, armatürler, lavabolar gibi sık kullandığınız yüzeyleri su ve deterjanla her gün temizleyin.

11 Soğuk algınlığı belirtileriniz varsa yaşlılar ve kronik hastalığı olanlarla temas etmeyin, maske takmadan dışarı çıkmayın.

12 Havlu gibi kişisel eşyalarınızı ortak kullanmayın.

13 Bol sıvı tüketin, (dengeli beslenin, uyku düzeninize dikkat edin.

14 Düşmeyen ateş, öksürük ve nefes darlığınız varsa, maske takarak bir sağlık kuruluşuna başvurun.

DUYGUSAL, BİLİŞSEL VE SOSYAL NİTELİKLİ EKONOMİK İÇGÜDÜLER

Emrah CEYLAN
Finans Uzmanı

SON DÖNEMLERDE EKONOMİ LİTERATÜRÜNDE ÖNEMLİ DERECEDE İLGI GÖSTERİLEN, HATTA BU ALANDA POPÜLER AKADEMİK MAKALELER YAYINLANAN DALLARINDAN BİRİ DAVRANIŞSAL EKONOMİ. BU POPÜLERLİĞİNİ, ZEVKLİ BİR ÇALIŞMA ALANI OLMASININ YANINDA HEM 2002 YILINDA HEM DE 2017 YILINDAKİ NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİNİN BU ALANDAKİ ÇALIŞMALARA VERİLMESİYLE ÜN KAZANDI. HATTA 2002 YILINDA NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ'NÜ İLK KEZ BİR PSİKOLOJİ PROFESÖRÜNÜN (DANIEL KAHNEMAN) KAZANMASIYLA DİKKATLERİ ÜZERİNE ÇEKEREK İNCELENMESİ GEREKEN BİR ALAN OLDUĞU KONUSUNDA BİLİM İNSANLARINA ÖNEMLİ SINYALLER VERDİ.

Davranışsal Ekonomi, insanların bazen neden mantıksız kararlar aldığını ve davranışlarının neden ekonomik modellerin tahminleri ile uyuşmadığını keşfetmek için psikoloji ve ekonomi üzerine kuruludur. Örneğin bir fincan kahveye ne kadar ödeyeceğimizi, hangi arabayı satın alacağımızı

ya da sağlıklı bir yaşam sürdürmek için ne kadar birikim yapmamız gerektiği ile ilgili kararları salt ekonomik etmenlerle almadığımızı ortaya koymaktadır. Davranışsal ekonomi, bir bireyin seçim A yerine neden B kararını verdiğini açıklamak ister.

İnsanların iktisadi kararlar alırken her zaman “akılcı”

davranmadığını, pek çok sosyal, kültürel ve psikolojik etki altında karar verdiğini ve iktisat politikalarının da bu faktörler dikkate alınarak tasarlanması ve uygulanması gerektiğini savunur. Söz konusu iktisat politikaları şirket veya birey bazında olabileceği gibi, devlet ve hatta devletlerarası politikalar da olabilir. ABD

eski Başkanı Obama'nın görevi bırakmadan önce imzaladığı kararnamelerden biri tüm kamu projelerinde “davranışsal ekonomi” ilkelerinin kullanılmasıyla ilgiliydi.

Yapılan bir çalışmada New York Borsası (NYSE), güneşli günlerde %50'nin üzerinde bir olasılıkla artışla kapanmaktadır. Çünkü insanlar güneşli günlerde

DAVRANIŞSAL EKONOMİ, İNSANLARIN İKTİSADİ KARARLAR ALIRKEN HER ZAMAN "AKILCI" DAVRANMADIĞINI, PEK ÇOK SOSYAL, KÜLTÜREL VE PSİKOLOJİK ETKİ ALTINDA KARAR VERDİĞİNİ VE İKTİSAT POLİTİKALARININ DA BU FAKTÖRLER DİKKATE ALINARAK UYGULANMASINI SAVUNUR.

da ilgilenen akademisyenlerdi. "Prospect Theory: An Analysis of Decision under Risk" adlı ortaya koydukları makaleleriyle zamanla finans literatürünün en önemli parçalarından birini oluşturdu. Ve 2002 yılında da Daniel Kahneman ekonomi alanında Nobel ödülünü kazandı.

"Homo Economicus" Neslinin Tükenmesi

Davranışsal Ekonomi, 1980'li yıllara kadar egemen olan temel iktisadi görüşün varsayımlarını, özellikle de "homo economicus" varsayımını eleştirerek ortaya çıktı. Davranışsal İktisadi teoriler oluştururken sadece matematiksel verilerle analiz yapılmayıp ilgili teoriye psikolojik, sosyolojik unsurları da eklemek gerekir. İnsanlar her zaman kâr ya da fayda maksimize yapmak amacıyla

karar vermeyebilir. Çünkü insanların her zaman rasyonel karar almaları mümkün değildir. Örneğin,

asimetrik bilginin varlığı, riskler ve belirsizlikler, statü ve itibar kazanma isteği, popüler hale gelmek, sevilme ya da sayılmak gibi psikolojik nedenlerle insanlar rasyonellikten uzaklaşabilirler.

Daniel Kahneman'ın 2011 yılında yayınladığı "Thinking, Fast and Slow" ve Dan Ariely'nin 2008 yılında yayınladığı "Predictably Irrational" isimli kitaplar davranışsal ekonominin şu anki temelini oluşturmuş ve bu konunun inceliklerini örnekler

Amos Tversky

Daniel Kahneman

daha umutludur ve alım yapma eğilimindedir.

Davranışsal teori ortaya ilk kez Daniel Kahneman ve Amos Tversky tarafından ortaya atıldı. Bu iki akademisyenin farkları, sadece ortaya attıkları teorinin içeriğiyle ilgili değildi, zira ikisi de esas araştırma alanı psikoloji olan fakat ekonomi, finans gibi alanlarla

ile ortaya koymuşlardır. Dan Ariely, "Görmek, insanın yaptığı en iyi işlerden biri ama insan en iyi yaptığı işte dahi mantıksız hatalar yapabiliyorsa çok da iyi olmadığı hususlarda hata yapma ihtimalimizi düşünün. Mesela finansal karar vermek gibi" diyor. Ve ekonomik içgüdülerle kavramının önemini belirtiyor. Özellikle piyasa ekonomisinde insanların ne denli hatalar yapacağı ve mantıksız tercihlerde bulunacağı hususunda bilgi veriyor. ➤

KAHNEMAN'IN 2011'DE "THINKING, FAST AND SLOW" VE ARIELY'NİN 2008 YILINDA YAYINLADIĞI "PREDICTABLY IRRATIONAL" İSİMLİ KİTAPLAR DAVRANIŞSAL EKONOMİNİN ŞU ANKI TEMELİNİ OLUŞTURMUŞ VE BU KONUNUN İNCELİKLERİNİ ÖRNEKLER İLE ORTAYA KOYMUŞLARDIR.

Bahsedilen bu bilişsel faktörlerle ekonomik bir eylem olarak adlandırılan "satın alma" davranışını anlamak psikoloji ve ekonominin iş birliğiyle daha kolay ve doğru çözümlenebilir bir hale geliyor. Davranışsal ekonomiyi ana ilkelerinden ve bu alanda yapılmış çalışmalardan bahsederek daha da detaylandırabiliriz. Bu disiplinde en önemli kabul edilen iki temel kavram sahiplik etkisi ve kayıptan kaçınmadır. Sahiplik etkisi "ne kadar sahipsen o kadar tatminkârsın" düşüncesinden hareketle, aidiyetin düşüncelerimiz ve davranışlarımız üzerinde nasıl etkili olduğunu gösterir

Psikolojik İnsan Faktörü

2017 yılında Nobel ekonomi ödülünü alan Richard Thaler da aynı alandaki çalışmalarını, bu sefer iktisat yazını ve yöntemi içinde yapan bir bilim insanı.

Thaler, insanların rasyonel olduklarını varsaymayı nasıl davrandıklarını davranışsal ekonomi düzeyinde incelemiştir. Thaler bu araştırmalarını "dürtmek" adını verdiği, küçük davranış çerçevesi değişiklikleriyle insanların daha iyi kararlar vermelerini sağlayacak çalışmalara da

dönüştürüyor.

Ekonomik kararları etkileyen özellikle üç psikolojik yanlıktan bahsedilebilir: kısıtlı rasyonalite, hakkaniyet algısı ve irade zaafiyeti. Thaler'in çalışmalarından kısıtlı rasyonaliteye iyi bir örnek yakalananları öldürme ihtimali binde bir olan bir hastalığa

Dan Ariely

yakalandığımızda tedavisi için kaç para verirsiniz, eğer bu hastalık için kobay olursanız (ölme ihtimali gene binde bir) kaç para istersiniz sorularına verilen cevaplar. Ankete katılanlar ortalamada tedavi için 200 dolar vereceklerini, kobay olmak için ise 10 bin dolar isteyeceklerini yazmışlar. Hâlbuki ikisinde de size aslında aynı soru, binde bir ölme ihtimaline kaç para değer biçersiniz sorusu, yöneltiliyor.

Thaler'ın araştırmaları ekonomik davranışı psikolojik açıdan daha gerçekçi modeller kullanarak analiz etmek üzerine kurulu. İnsanlar karar verirken her zaman doğru hesaplamaları yapamıyor, bazı durumlarda irrasyonel davranabiliyorlar. Sadece kendi kazançlarına değil başkalarının kazançlarına da önem veriyorlar. Örneğin, kişi kendisine daha az kazandıran ama adil bir dağılımı, kendisine

daha çok kazandıran adaletsiz bir dağılıma tercih edebiliyor. Gelecek ile ilgili kararlarımızda otokontrol problemleri yaşıyor, bugün verdiğimiz kararlara yarın geldiğinde uyamayabiliyoruz.

Öz Kontrol

Örneğin, yarından itibaren sağlıklı beslenmeye ya da tasarruf etmeye başlamayı planlayan biri, yarın geldiğinde yine hamburger yiyerek ya da yine alışveriş yaparak planını bozabiliyor, sonra da pişman oluyor. Bu insani/psikolojik faktörlerin hem kişilerin davranışını hem de piyasaların

işleyişini nasıl etkilediği konusunda bize önemli ipuçları vermektedir.

Davranışsal ekonomi alanında önemli kavramlardan biri de “öz kontrol”. Bunu insanların gelecekteki kendilerine güvenememeleri diye anlamak mümkün. Eve gelen misafirin getirdiği pastanın kalan kısmı için “al yanında götür, kalırsa hepsini yerim” demek bunun bir örneği.

Aynı insan aslında tasarruf etmek isterken maaşını alınca dayanamayıp harcayacağını düşünüyorsa yine gelecekteki kendisine (haklı olarak) güvenmediği için ne yapacağını

THALER'IN ARAŞTIRMALARI EKONOMİK DAVRANIŞI PSİKOLOJİK AÇIDAN DAHA GERÇEKÇİ MODELLER KULLANARAK ANALİZ ETMEK ÜZERİNE KURULU. İNSANLAR KARAR VERİRKEN HER ZAMAN DOĞRU HESAPLAMALARI YAPAMIYOR, BAZI DURUMLARDA İRRASYONEL DAVRANABİLİYORLAR.

bilmiyor olabilir. Bunlar rasyonellikle açıklanmayan davranışsal olgular ve insanlar böyle davranıyorsa onları bu davranışlarına uygun “dürtecek” iktisadi yapılara, teşvik sistemlerine ihtiyaç var.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu Karar İncelemesi: ALACAKLI BORÇLUNUN AİLESİNE SMS GÖNDEREMEZ

GÜNÜMÜZDE DİJİTAL PAZARLAMANIN GELİŞMESİ VE SOSYAL MECRALARIN KULLANIMININ ARTMASI SONUCU HER GÜN BİRÇOK KİŞİ RIZA VERMİŞ OLMASA DA ONLARCA KİŞİ, KURUM VE KURULUŞTAN TANITIM MESAJI VEYA BİLGİLENDİRME SMS'İ ALMAKTADIR. GERÇEK KİŞİYE AİT CEP TELEFONU NUMARASI DA KİŞİSEL VERİ NİTELİĞİNDE OLDUĞUNDAN, HUKUKA UYGUNLUK HALLERİNİN MEVCUT OLMADIĞI HALLERDE KİŞİNİN CEP TELEFONU NUMARASININ PAYLAŞILMASI, İŞLENMESİ VEYA MESAJ ATILMASI GİBİ HALLERDE HUKUKA AYKIRILIK SÖZ KONUSU OLMAKTADIR.

Av. Sencer SEREN

Seren&Seren Avukatlık ve Danışmanlık

Kişisel verinin hukuka aykırı olarak kullanılmasını engellemek ve ihlallerin önüne geçmek için Kişisel Verileri Koruma Kurulu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda belirtilen çerçevede hukuka aykırı işlemi gerçekleştiren sorumlular hakkında yaptırımlar uygulamaktadır. Aşağıda ayrıntılı olarak incelenecek KVKK Kurulu karar özetinde; alacaklı banka vekiline bankaya borcu olan kişinin borcuna ilişkin bilgilerinin iş arkadaşlarına ve aile üyelerine

SMS olarak gönderilmesinin KVKK hukuku bakımından incelemesi yer almaktadır.

“Borçlunun iş arkadaşlarına ve aile üyelerine alacaklı vekilince SMS gönderilmesi, kişisel verilere hukuka aykırı surette erişme ve kişisel verilerin hukuka aykırı şekilde işlenmesi niteliğindedir ve yaptırıma tâbidir”

Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun yayınladığı 28/05/2020 tarihli ve 2020/429 numaralı karar özetinde, ilgili kişinin banka borcundan dolayı bankanın vekili olan avukat tarafından kendisiyle birlikte aynı sosyal tesiste ikamet

etmekte olan iş arkadaşlarının kendi üzerlerine kayıtlı cep telefonlarına ve ilgili kişinin ağabeyi üzerine kayıtlı cep telefonuna ilgili kişinin adını ve haciz talimatını içeren kısa mesajlar gönderildiği belirtilerek avukat hakkında gereğinin yapılması talep edilmiştir.

Şikayete konu olayda, Kurul tarafından, bankaya borcu olan

ve bu borca ilişkin işlemlerin yürütülmesini teminen kişisel verileri banka tarafından avukata aktarılan ve avukat tarafından kişisel verileri işlenen şikayetçinin “**ilgili kişi**”, Banka adına icra işlemlerini yürüten ve bu işlemle ilgili olmak üzere ilgili kişinin kişisel verilerini işlemesi gereken avukatın “**veri sorumlusu**”,

ilgili kişinin bankaya olan borcunu tahsil edebilmek için avukat tarafından ilgili kişinin iletişim bilgileri ve diğer ilgili bilgilerinin işlenmesi eyleminin ise “**veri işleme faaliyeti**” olduğu değerlendirilmiştir.

Bu karar incelemesinde; veri sorumlularının henüz bir şikâyet yapılmadan veya şikâyet halinde nelere dikkat etmesi gerektiğinin daha iyi anlaşılabilmesi adına veri sorumlusu avukatın savunmalarına istinaden Kurul’un sunduğu gerekçelere yer verilmektedir.

• **Başvuruyu içeren e-postadan Kurumun savunma talepli yazısının tebellüğ edildiği tarihte haberdar olduğu ve bu nedenle 30 günlük yasal sürenin dolmasına karşın cevap alınmadığı iddiasının doğru olmadığı**

Veri sorumlusunun iddiası ilgili kişiye cevap verme süresinin Kurumun yazısının tebellüğ tarihinden itibaren başladığı yönündedir.

Kanunun 13’üncü maddesinin (2) numaralı fıkrası, “Veri sorumlusu başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırır” hükmünü amir olup, bu hükümde belirtilen 30 günlük sürenin Kurum yazısının tebellüğ tarihinden başlaması mümkün değildir.

• **İlgili kişinin müvekkil Banka ile imzaladığı bireysel bankacılık hizmetleri sözleşmesine istinaden kredi kullandığı, kredi sözleşmesi**

BORÇLUNUN İŞ ARKADAŞLARINA VE AİLE ÜYELERİNE ALACAKLI VEKİLİNCE SMS GÖNDERİLMESİ, KİŞİSEL VERİLERE HUKUKA AYKIRI SURETTE ERİŞME VE KİŞİSEL VERİLERİN HUKUKA AYKIRI ŞEKİLDE İŞLENMESİ NİTELİĞİNDEDİR VE YAPTIRIMA TÂBİDİR

kurulurken kimlik, adres, telefon ve maaş bilgilerini rızası ile paylaştığı, söz konusu SMS’lerin ilgili kişinin kendisini telefonda arayarak bizzat bilgi istemesi üzerine rızası ile gönderildiği

Kanun hükümleri gereğince açık rıza aranmaksızın işlenecek kişisel verilerin borçluya ait olması gerekmektedir. Bu kapsamda ne banka ile ne de avukat ile bağı olan ve bahse konu icra işlemine konu kişisel verisi bulunmayan ilgili kişinin ağabeyi ve iş arkadaşlarının telefon numaralarının işlenmesi ve akabinde şikâyetçi ilgili kişiye ait kişisel verilerin bu üçüncü kişilere ifşası ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın gerçekleştirilebilecek bir kişisel veri işleme faaliyeti değildir.

• **Şikâyetçinin dilekçesine yazmakla birlikte alenileştirdiği T.C. kimlik numarasına göre**

telefon operatörlerinin borç sorgulama sayfasına girildiğinde; adına toplam 165 adet hat olduğunun görüldüğü, hatırlatma mesajının gönderildiği hat ve Cumhuriyet Savcılığında ifade verirken bildirdiği hat dikkate alındığında adına kayıtlı 18 hat bulunduğu

Alenileştirmeden söz edilebilmesi için ilgili kişinin alenileştirme iradesinin bulunması ve ayrıca verinin alenileştirme amacı dışında kullanılmaması gerekmektedir. Avukatın başka bir vesile ile işlediği kişisel verileri kullanarak ilgili kişinin GSM aboneliklerini ve borçlarını sorgulaması bu bağlamda değerlendirilemeyecektir. Diğer yandan, Kanunun genel ilkelerinden olan “belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme” ve “işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma” ilkelerine uyulmadığından farklı bir hukuka aykırı veri işleme eylemine sebebiyet verdiği değerlendirilmiştir.

• **Hakkında yapılan şikâyet üzerine inceleme fırsatı bulunduğu 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’ndan kamuoyunun henüz haberdar olmadığı; toplumda “kişisel veri” ve bunun korunmasına ilişkin bilincin oluşması için ilgililer tarafından yapılması gerekli çalışmaların yeterli olmadığı, Kanun’un içselleştirilmiş olmadığı, Kanuna**

ilişkin bilgilendirme ve uygulamaların henüz tamamlanmadığının bir vakıa olduğu, hukuk sistemimize tamamen yabancı ve uygulama için geçiş süresi tanınan bu Kanun ve onun uygulayıcısı Kurumun konulara daha toleransla yaklaşması gerektiği

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe girmiş; geçiş hükümleri Kanunun Geçici 1 inci maddesinde düzenlenmiştir. Geçici 1 inci maddenin (3) numaralı fıkrasında “Kanunun yayımı tarihinden önce işlenmiş kişisel verilerin Kanunun yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde Kanuna uygun hale getirileceği belirtilmek suretiyle uyum için gerekli süre de hüküm altına alınmıştır. Söz konusu iki yıllık geçiş süresinin 7 Nisan 2018 tarihi itibarı ile dolduğu dikkate alındığında, içinde bulunduğumuz tarih itibarıyla, mesleği gereği mevzuat konularına hâkim olması gereken veri sorumlusu avukatın söz konusu açıklamasının kabul edilebilir olmadığı değerlendirilmektedir.

• **Kurulun “Veri Sorumluları Siciline Kayıt Yükümlülüğü” ne ilişkin 27.12.2019 tarih ve 2019/387 sayılı süre uzatım kararından; kendi hukuk büroları statüsünde olanların, sicile kayıt zorunluluk süresinin 30.09.2020 tarihine ötelendiği**

Veri sorumlusu avukat,

Kurumun savunma talebi yazısı ekinde matbu olarak tüm veri sorumlularına iletilen Veri Sorumlusu Tanıtım Formunu doldurmamış, savunmasında yasal süre olan 30.09.2020 tarihi itibarıyla formun doldurulacağı ve VERBİS'e kayıt yükümlülüğünün yerine getirileceğini belirtmiştir.

Kanunun verdiği yetki çerçevesinde Kurul tarafından alınan 02.04.2018 tarih ve 2018/32 sayılı Karar uyarınca "19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren avukatlar" VERBİS'e kayıt yükümlülüğünden istisna tutulmuştur. Bu anlamda, veri sorumlusunun bir avukat olduğu dikkate alındığında, avukatlık mesleği dışında bir veri sorumluluğu bulunup bulunmadığı ve VERBİS'e kayıt yükümlülüğü olup olmadığı tarafınca ayrıca değerlendirilmelidir.

• **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereği yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili dilekçelerin istisna kabul edilerek yasanın kapsamı dışına bırakıldığı, şikâyetçinin aynı konuda aynı gerekçelerle Cumhuriyet Başsavcılığına başvurarak şikâyetçi olması sonucu; Adalet Bakanlığında alınan soruşturma izni ile yürütülen soruşturmanın devam ettiği, vaki şikâyet üzerine konunun yargıya intikal etmiş olduğu ve soruşturmanın devam**

ettiği dikkate alındığında konunun kurumun görev/ kapsama alanından çıktığı

İlgili Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğünü muhatap fezlekenin "Netice ve Kanaat" bölümünde avukatın "kişilerin huzur ve sükununu bozma, görevi kötüye kullanma ve özel hayatın gizliliğini ihlal suçlarını işlediği hususunda yeterli şüpheye ulaşıldığı" ifadesi yer almakta olup, söz konusu suçlar arasında kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından bir değerlendirmeye gidilmemiştir. Bu anlamda şikâyete konu eylemde hukuka aykırı bir

kişisel veri işleme faaliyeti olduğu değerlendirildiğinden konunun Kurulun görev ve yetki alanında olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca, ilgili kişinin ağabeyinin ve kendisiyle aynı yerde ikamet eden iş arkadaşlarının iletişim bilgilerinin kaydedilmesi ve bu kişilere SMS gönderilmesi şeklinde gerçekleşen kişisel veri işleme faaliyeti bakımından konunun yargıya intikal etmediği ve bu hukuka aykırı kişisel veri işleme faaliyetinin de Kurulun yetki ve görev alanında bulunduğu dikkate alındığında söz konusu şikâyete ilişkin yapılan inceleme neticesinde Kurul

tarafından Kanunda yer alan müeyyidelerin uygulanmasının önünde bir engel olmadığı değerlendirilmiştir.

• **Şikâyetçiye ait e-postanın gönderilme günü ile Kuruma şikâyet dilekçesi verdiği tarih arasında 1 ay 4 gün yani 34 günlük sürenin geçtiği; 30 günlük yasal süre içinde başvuruda bulunmadığı anlaşılan şikâyetçinin usulsüz başvurusunun reddine kadar verilmesi gerektiği**

Kanunun "Kurula şikâyet" başlıklı 14'üncü maddesi, "Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz

bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyette bulunabilir.” hükmünü amirdir. Şikâyete konu olayda başvuruya cevap verilmediği için başvurudan itibaren 60 günlük süre kuralı geçerli olacaktır ki, ilgili kişinin Kuruma başvurusu, veri sorumlusuna başvuru tarihinden sonra 34’üncü günde yapılmış olup, Kanunda belirlenen 60 günlük yasal süre içerisinde yapılmış bir başvurudur.

• **Şikâyet dilekçesinin Kuruma verildiği tarih ile Kurumun inceleme kararı verdiği tarih arasında 7 ay 25 gün geçtiği ve yasal 60 günlük süre içerisinde şikâyetçiye cevap verilmediği anlaşıldığından; talebin reddedilmesi sayılması gerektiği**

Kurumun konuya ilişkin incelemenin sürdüğü ve sonuçlanmasını müteakip tarafına bilgi verileceği hususu ilgili kişiye tebliğ edilmiş olup, bu bilgilendirmenin yapılması hususunda Kanunun ilgili maddesinde belirtilen süre gözetilmiştir. Ayrıca, dosyaya ilişkin alınan ilk Kurul Kararı da ilgili kişiye tebliğ edilmiş olup, dosyanın safahat bilgileri ilgili ile paylaşılmıştır.

• **Borçluya ait olduğu düşünülen hatlara, tek seferde yalnızca bir SMS gönderildiği; bu durumun,**

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU, 6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU’NDA BELİRTİLEN ÇERÇEVEDE HUKUKA AYKIRI İŞLEMİ GERÇEKLEŞTİREN SORUMLULAR HAKKINDA YAPTIRIMLAR UYGULAMAKTADIR.

işlenmiş verinin, yasal ve somut bir alacağı tahsil edebilme amacı ile ölçülü ve sınırlı bir şekilde kullanıldığını ispatladığı

İlgili kişinin iş arkadaşlarının Cumhuriyet Başsavcılığında verdikleri ifadelerde kendilerine SMS gönderildiği belirtilmekle birlikte, ilgili kişinin ağabeyi tarafından verilen ifadenin ekinde yer alan ekran görüntüsü çıktılarında söz konusu SMS’lerin bu kişiye muhtelif tarihlerde pek çok kez gönderildiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, ilgili kişinin iş arkadaşlarının telefon ekran görüntüsünde, ilgili kişi dışında bir başka şahsın borç bilgilerinin de avukata/hukuk bürosuna ait olduğu anlaşılan numaradan bu kişiler ile paylaşıldığı görülmektedir.

• **Şikâyetçinin farklı GSM hatlarından büroyu birden fazla kez aradığı ve kendisi ile çok sayıda**

görüşme gerçekleştirildiği, ofis çalışanları tarafından gelen aramaların ilgili kişinin bilgisine işlenmekte olduğu, şikâyet dilekçesinde sunulan hatların bu tipten olabileceği gibi, sıkça rastlanan şekilde borçluların; hukuk bürosunu arkadaşlarına ait hatlardan aramaları veyahut nadiren de olsa ekonomik durumları hakkında kendilerine referans olacak arkadaşlarının numaralarını bildirmeleri yüzünden kayıtlarına girebildiği

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, ilgili kişinin ağabeyi ve iş arkadaşlarının telefon numaralarının varsayımlara dayanan ve tam olarak ispatlanamayan bir şekilde elde edilmesinin, ilgili kişiye ait borç bilgilerinin yani kişisel verilerin bu numaralarla paylaşılmasının; ilgili kişinin T.C. kimlik numarası kullanılmak suretiyle GSM aboneliklerinin ve borçlarının sorgulanmasının Kanun hükümlerine aykırılık teşkil ettiği, bu suretle kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önleme ve kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önleme yükümlülüğünü yerine getirmediği ve genel ilkelere aykırı hareket ettiği dikkate alındığında veri sorumlusu avukat hakkında **125.000 TL idari para cezası uygulanmasına karar vermiştir.**

Kurul bu kararıyla birlikte müvekkili adına icra işlemlerini yürüten ve bu işlemle ilgili olmak üzere ilgili kişilerin kişisel verilerini işlemesi gereken avukatı veri sorumlusu olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Her ne kadar karşıt görüşler mevcutsa da, işleme faaliyeti ile ilgili amaçları ve vasıtaları belirleyen ve veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan avukatların veri sorumlusu olarak değerlendirilmesi Kanun’da yer alan tanımlar ışığında makul olarak değerlendirilebilir.

Diğer bir yandan, bu olay bakımından, alacakların tahsilatı sürecinde önemli miktarda kişisel verilerin işlenmekte olduğu da dikkate alındığında; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun da icra işlemlerinin yürütülmesine ilişkin her türlü mevzuat kadar göz önünde bulundurulması gerektiği, bu Kanun’un yaygın olmadığı gerekçesiyle hükümlerine aykırılık halinde tolerans gösterilmesi gerektiği şeklindeki bir savunmanın yerinde olmayacağı ve kanunu bilmemenin mazeret olamayacağı açıktır. Verilen bu ağır ceza ile birlikte barizdir ki, avukatlık büroları tarafından kullanılan sistemlerin 6698 sayılı Kanun’a uyumlu olacak şekilde gözden geçirilmeleri, personellerine eğitim vermeleri, VERBİS yükümlülüğü olmasa dahi iç prosedür ve politikalarla veri işleme süreçlerini düzenlenmeleri gerekmektedir.

HERKESİN BİR PSİKOLOĞU OLMASI GEREK

Uzm. Psk E. Esra TANRIVERDİ

Hayatın Pusulası Eğitim ve Psikolojik Danışmanlık Merkezi

NE YAZIK Kİ PSİKOLOJİK RAHATSIZLIKLAR HAYATIMIZI HER GEÇEN GÜN DAHA DA TEHDİT ETMEYE DEVAM EDİYOR. DURUM BÖYLEYKEN, PSİKOLOJİK DESTEK ALAN KİŞİLERLE İLGİLİ DOĞRU BİLİLEN YANLIŞLARI ORTADAN KALDIRMAK BENİM EN BÜYÜK SORUMLULUĞUM DİYE DÜŞÜNÜYORUM. TEK AMACIM İNSANLARA BİRAZ PSİKOLOJİ BİLİMİNİ ANLATMAK VE İNSANLARDA PSİKOLOJİ KÜLTÜRÜNÜN OLUŞMASI...

Bildiğimiz gibi fiziksel bir sorunumuz olduğunda, vücudumuzun herhangi bir yeri ağrıdığı anda hemen doktora gidip bir çare bulmak isteriz öyle değil mi? Fakat iş ruh sağlığımıza geldiğinde bir psikolog ile görüşüp sorunlarımızı çözme konusunda bir erteleme davranışına giriyoruz. Genelde “İnsanlar ne der”, “Bana deli mi derler”, “Vaktim yok” gibi bahanelerle psikologla görüşmeyi reddediyoruz. Fakat psikolojik rahatsızlıklarda erteleme davranışına gitmek ileri zamanlarda bizim için yıpratıcı

olabilir.

Dünya sağlık örgütü 1948 yılında sağlık kavramını; “Sadece sakatlık ve hastalık durumunun olmayışı değil, kişinin beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik durumunda olması” şeklinde tanımlıyor.

Psikolojik rahatsızlıklara karşı duyulan bu tür ön yargılar nedeniyle dünya çapında milyonlarca kişi yaşamları boyunca ihtiyaç duydukları hiçbir zaman ulaşamaz. Bu vahim durum kişilerin daha da yalnızlaşmasına ve sağlıklı bir gelecekte uzaklaşmasına neden

olur. Mutlu bir yaşama ulaşmak için yalnızca bedenden değil ruhen de sağlıklı olmanın bir şart olduğunu unutmamak gerekir.

Nasıl ki yıllık düzenli kontrollerimiz, şüphelendiğimiz bir hastalığa karşı kan testlerimize yapılması için bir doktora, sağlıklı beslenme alışkanlıklarını öğrenebilmek ve kilo gibi beden sağlığımızla ilgili süreçlerimizi bilinçli bir şekilde takip edebilmek için bir diyetisyene gidiyorsak yaşadığımız psikolojik problemleri ön yargısızca dinleyip sorunlarımızla baş

edebilmemizi sağlayan sağlıklı ve etkili yolları öğrenmek için psikologlara ihtiyaç duyarız. Sıkıntılı dönemlerimizde bize destek olabilecek yardıma ulaşmak için attığımız adımlar “Hasta” olduğumuz anlamını asla taşımaz. Aksine problemlere çözüm üretmek için bilinçli adımlar atan “Cesur” bireyler olduğumuzu gösterir.

Peki her yaşadığımız sorunda psikoloğa mı gideceğiz?

Terapilerin sona erme kararı verilirken danışanın bir anlamda kendi terapisti olmayı öğrenmiş olması beklenmekte. Danışanın her yaşadığı zorlukta

psikoloğa gelmesi amaçlanan bir şey değildir. Kendini keşfetmeyi deneyimlemiş olan kişi terapistten sonra yaşadığı sorunları tek başına aşabiliyorsa başarılı bir terapi süreci geçmiş demektir. Burada da psikoloğun her şeyi bilen ve yöneten konumda olmaması danışanları güçlendirmektedir. Kendi terapisti olmayı öğrenmiş kişi hayatını daha sağlıklı bir şekilde sürdürecektir.

Fakat gel gelelim ki ortalıkta çok fazla psikoloğum diyerek dolaşan, birkaç TV programında gövde gösterisi yapıp danışanlarından yüksek rakamlar alan ama eğitimi psikoloji olmayan pek çok kişisel gelişimci, yaşam koçu, şifacı, vs. var. Kişisel gelişim diye bir meslek yok aslında. Bir takım insanlar birkaç kitap okuyarak öğrendiklerini satmaya başlarlar 10 adımda mutluluk, 5 adımda öfke yönetimi vs. gibi. Yaşam koçları ise 'biz gerektiğinde yönlendiriyoruz' diye savunma yapmakta. Neyi anlayıp yönlendiriyorlar acaba? Terapist olmakla ilgili ya da klinik görüşme becerileriyle ilgili nasıl bir donanımları var da "Bu kişide kişilik bozukluğu olabilir" diyorlar? Bu kimsenin kimseye diploma sormadığı bir furya. Tabii aynı zamanda ruh sağlığı yasası olmadığı için psikolog kimdir, psikiyatr kimdir bunların hiçbirinin yasal zemini olmadığı için bu kadar kargaşa var. 'Terapist' ve 'the rapist' arasında tek bir boşluk var. Birincisi terapist demek, ikincisi tecavüzcü demek. Eğer işin ehline gitmezseniz ruhunuza

tecavüz ederler, ruhunuz duymaz. Kime gittiğiniz çok önemli. Benim derdim de bu yazıda bunu anlatmak.

Ha bir de sosyal medyada dolaşan şu sahte psikologlar var. Psikolog taklidi yapıyorlar. Role playing. Adına ASMR deniliyor. ASMR'nin açılımı 'autonomous sensory meridian response'tur. Anlamı ise otonom duyuşal meridyen tepkidir. Böyle söyleyince hiçbir şey anlamadınız, farkındayım. O zaman şöyle Türkçeleştirelim; beynsel orgazm ya da 'iç

gıdıklanması' olarak ifade edebiliriz. ASMR videolarında çıkan seslerin rahatlatıcı etkisi sayesinde pek çok Youtube izleyicisi bu video serilerinin adeta müptelası olmuş durumda. ASMR videolarının uyku problemi yaşayan kişilerin vazgeçilmezi olmuş durumda. Yapılan çeşitli araştırmalarla da 'beyin orgazmı' olarak adlandırılan bu tip videoların akıl sağlığını olumlu yönde etkilediği belirtiliyorlar. Bana sorarsanız bunların hepsi yeni medyanın başının altından çıkan

insanları uyuşturan bir oyun. Hayatında hiç psikoloji kitabı okumamış biri veya birileri size psikolog rolü yapıyor ve sizi etkisi altına alıyor. Üstüne üstlük bir de size iyi geliyor!

Durum böyle olunca kim gider psikoloğa?

Eh ne diyorduk bilimin işine karışarsanız ortalık psikolog değil psikopatlardan geçilmez. Aman dikkat!

Hemen belirteyim pandemi sürecinde milyonlarca kişinin aktif olarak kullandığı online terapi uygulamaları hem çok daha uygun fiyatlarla psikolojik destek alabilme hem de evinizden bile çıkmadan psikoloğunuzla görüşebilme imkanı sağlıyor. Özellikle gizliliğe önem veren, kendini bu şekilde daha rahat ifade edeceğini düşünen kişiler sohbet ve telefon yoluyla online terapi olarak ruh sağlığını koruyor.

Günümüzde artık herkesin bir psikoloğu olması gerek.

Aklınızı ve ruhunuzu daima koruyun...

KORONAVİRÜS DÖNEMİNDE TEKNOLOJİ VE BİZ

Kamer AKŞAHİN

Rhapsody Teknoloji / Kurucu

MERHABA SEVGİLİ KOKPİT OKURLARI, BİR ÖNCEKİ SAYIYI OKUDUĞUNUZ ANLARDA, HEP BİRLİKTE BİLİNMEYENLE MÜCADELE ETMENİN ZORLUĞUNU YAŞIYORDUK. GELECEK YILLARDA İSE HEPİMİZİN TANIK OLDUĞU BU DÖNEMİ, BİR VİRÜSÜN ANİDEN ORTAYA ÇIKIŞIYLA VE TÜM İNSANLIĞA KAZANDIRDIĞI ORTAK MÜCADELE İLE ANLATACAĞIZ. BU SAYIMIZDA İSE İÇİNDEN GEÇTİĞİMİZ BU HASSAS DÖNEMDE TEKNOLOJİNİN KATKILARINI TOPARLAYAN ARŞİVLİK BİR YAZI KALEME ALDIK. ANİDEN ORTAYA ÇIKAN VE NE OLDUĞU TAM OLARAK BİLİNMEYEN BİR VİRÜSLE KARŞI KARŞIYAYDIK. BİR ANDA UYKUDAN KALKIP, KARANLIKTAKİ ELEKTRİK DÜĞMESİNİ KÖRLEMESİNE ARAR GİBİYDİK. O DÜĞMEYE BİR DOKUNABİLSEK HER ŞEY AYDINLANACAKTI. AMA BU NASIL OLACAKTI?..

ÖNCE 14 KURAL, SONRA 3 ANA KURAL

İlk akla gelen sorular aynıydı: Daha önce benzeri görülmüş müydü ve ne yapmak gerekiyordu?

Evet, bulaşıcı ve salgın bir hastalığı ve bu kadar geniş yayılımı olan İspanyol Gribi 1918 yılında görülmüştü. O günden bugüne, bu kadar kapsamlı olanıyla ilk kez karşılaşıyorduk.

Ellerin nasıl yıkanması gerektiğinin de anlatıldığı 14 kural yaşamımıza girmişti bile. Sonrasında hepimizin artık ezbere bildiği 3 ana kuralı öğrendik.

En başta alınacak önlem herkesin “bir süreliğine” evde kalmasıydı. Tüm gününü

dışarıda geçirmeye alışkın kişiler olarak nasıl evde kalabilirdik? Üstelik ne kadar süre kalacaktık? Bu ve benzeri bilinmezlikler arasında her akşam gördüğümüz turkuaz bir tablo mecburiyetiyle, sağlığımız için artık evde yaşamayı kabullenmiştik.

ARTIK ZAMAN ZENGİNİYDİK

“Sayamayacak kadar çok paranız olsa ne yapardınız?” diye sorsalar, iyi bir yatırımcı edasıyla hemen sıralardık yapabileceğimizi. Bu pandemi dönemi de bize bir anda bu durumun provasını yaptırdı.

Sınırsız para olmasa da sınırsız zaman sahibiydik.

Hani günlük işlerden vakit bulup yapamadığımız işler vardı ya, hani “ilk boş zamanımda yapacağım” diye kendimize söz verdiğimiz işler. Sürekli ertelediğimiz bu işleri tamamlamak için mazeretimiz kalmamıştı.

Hepimiz bu süreci kendimizce en doğru ve verimli şekilde değerlendirmeye çalıştık. Sonucu ne olursa olsun bu dönem bize, boş vakit değerlendirme konusunda değişik ipuçları sunmuştu.

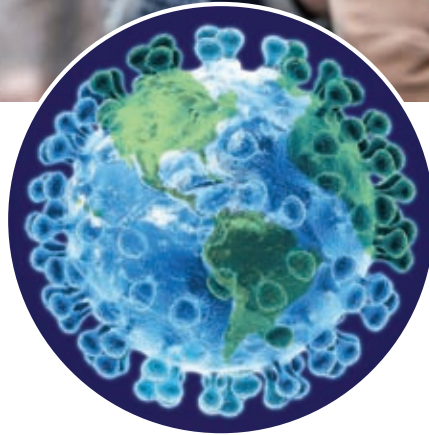
Bu arada ben de KOKPİT dostlarıma bir itirafta bulunayım. Hard disklerdeki aile fotoğraflarımı hâlâ dosyalayamadım ve evdeki kitapları hâlâ istediğim gibi düzenleyebilmiş değilim.

HIZLI YAŞAMA HEP BİRLİKTE ANI FREN

Dışarı çıkmadığımız bu dönemde iç zenginliğimizden beslendik. Düşünsel ve entelektüel birikimlerimizin katkısını yaşadık. Birçoğumuz, bu dönemde fark ettiğimiz gelişim alanlarını geliştirmek amacıyla yeni kararlar aldık. Önümüzdeki süreçte neler yapmamız gerektiğini planladık.

Her şeyin beklenmedik bir anda durması ve hayatın yavaşlaması hepimize çok şey öğretti. Çok hızlı giden bir hayat içerisinde adeta sürüklenerek yaşadığımızı fark ettik.

Yaşam tempomuzu tabii ki bir zaman geldiğinde düşürecektik. Her birimiz farklı zaman dilimlerinde ve

kendi istediğimiz zamanlarda tempomuzu düşürmeyi planlasak da, bu irade dışı ani fren bir anda ve herkes için aynı zamanda oldu. Ve yaşam öğretmeye devam ediyordu...

TEKNOLOJİ İMDADA YETİŞİYOR

Teknoloji ve sosyal medyanın zaten yaşamımızda olması, bu dönemde bizlere sunduğu katkıları hızlıca kabullenmemizi sağladı. Sosyal medya paylaşımlarımız bu dönemde artarken, canlı yayın istatistikleri de hiç görülmemiş şekilde tırmanıyordu. Bir anda karşımıza çıkan, gözle dahi göremediğimiz bir küçücük virüsün yaşamımıza

bu denli hayati etkisini yine sevdiklerimizle iletişimde kalarak aşmaya çalıştık. Yalnızlık duygumuz yerini, birlikte mücadeleye bırakıyordu. O kadar evrensel bir düşmanla karşı karşıyaydık ki insanlık cephesi bir bütün içinde sıkı sıkıya kenetlenmişti. İnsanlık bir cephede, küçücük bir virüs karşı cephede idi. Elimizdeki ana silahlar ise bilim ve toplumsal bilinç idi.

Hızlı iletişim araçlarıyla anlık tedbir bilgilerini aldık. İçinde bulunduğumuz durumun bize özgü olmadığını, tüm dünyayı kasıp kavurduğunu canlı görüntülerde izledik. Bu dayanışma dönemini daha eğlenceli hale getirmek için İtalya’da komşularına keman çalan gençleri izledik. Kısa bir süre sonra Adana’da da benzer görüntülerle bir dayanışma yaşandığını gördük. Bu ve benzeri sosyal etkileşimlere tanık olmak, bugüne kadar hep bahsedilen “küreselleşen dünya aslında kocaman bir köydür” ifadesinin kanıtlarımızcasına bizlere tebessüm ediyordu.

Bir başka açıdan değerlendirecek, sosyal

medya, bu dönemde sadece bireylerin değil, kurumların da ihtiyaçlarına cevap vermiş oldu. Tüm ülkelerin resmi sağlık kurumları, salgının önlenmesinde ve vatandaşlarının doğru bilgilendirilmesinde ilk etapta sosyal medyadan da fazlasıyla yararlandı. Kısa süre içerisinde ülkemizde tanı konulmuş hastaların karantina takibi, seyahat onayları için HES gibi yeni ve özgün uygulamalar geliştirildi ve kullanıma alındı.

YENİ TEKNOLOJİ MELEK Mİ, ŞEYTAN MI?

Bu dönemde kulaktan kulağa hızla yayılan ancak kaynağı belirsiz bir çok farklı komplo teorisi duyduk. 5G ile

İlgili teoriler, aşının bulunması, blockchain, kripto para kullanımının yaygınlaştırılması, insanlara çiplerin takılacağı ve Bill Gates'in sorumlu olduğu işler (!) başlıklı teoriler başta olmak üzere bir çok teoride yine ister istemez hedef tahtasında olan teknoloji ve türevleriydi. İnternetin ve teknolojinin kötülenmesinin de yine internet yoluyla yapılması ve yayılması da ayrı bir ironiydi.

Aslında internet ve teknoloji diye sembolleştirdiğimiz yenilikler de su gibiydi, ateş gibiydi. Akıllıca kullandığımızda faydalandığımız, bilinçsizce kullandığımızda felakete yol açabilecek kadar zararlı olan etkenlerdi bunlar.

Konunun uzmanları ise bu fayda/zarar oranını kabaca şöyle belirliyorlar: Kullandığımız sosyal medya hesapları size keyifli paylaşımlar sunuyorsa, uzakları yakın ediyorsa ve sevdiğinizle iletişim bağını koruyorsa "siz" sosyal medyayı iyi kullanıyorsunuz demektir. Bunun tersi ise, sosyal medyanın "bizleri" kullanması oluyor. Yaptığımız eylemleri sadece sosyal medyada paylaşmak amacıyla gerçekleştiriyorsak dikkatli olmamız gerekiyor. Çünkü o zaman örneğin "güzel bir yemekten alınacak keyfi, tadı, onu göstermekle takas etmiş gibi olur", deniyor.

Fakat hiç kuşku yok ki, bu özel süreci atlatmamızda, yalnız olmadığımız duygusunu pekiştiren, dostlarımızla bağlantı kurmamızı sağlayan, sosyal medya ve anlık

mesajlaşma uygulamaları yarar sağladı. Bununla birlikte ihtiyaçlarımızı dışarıya çıkmadan giderme konusunda, e-ticaret sitelerine kısa sürede alıştık ve faydalarını gördük.

ŞAŞIRTICI ADAPTASYON HIZI

Bu özel dönem hepimize aslında teknolojiye olan hızlı adaptasyonumuzu da kanıtladı. Çok kısa süre içerisinde her yaşta insanlar yeni uygulamalar indirme, programlar kurma ve kayıt oluşturma konusunda ne kadar maharetli ve çevik olduklarını gösterdiler. Böylece hemen hemen her evde bir Zoom, Skype vb. video konferans görüşme çılgınlığı aldı yürüdü.

güçleştirme yoluna gittiklerini belirtmişlerdi. Sık paylaşılan mesajların tespiti ve mesajın en fazla 5 kişiye gönderilebileceğiyle sınırlanması gibi bir önlem alındı.

Ayrıca, görüntülü görüşmenin zirve yapmasıyla WhatsApp da harekete geçti ve önceden en fazla 4 kişi ile yapılabilen görüntülü görüşmelerdeki kişi sayısı yeni güncellemeyle 8 kişiye yükseltildi.

Instagram'dan müzik etiketi

Instagram, Türkiye kullanıcılarına pandemi sürecinde 5 yeni özellik sundu. İlk olarak birçok ülkede kullanılabilen Instagram müzik etiketini Türkiye'deki kullanıcılara açtı. Türkiye'deki kullanıcıları, yeni müzik etiketi ile hikayelerine artık fon müziği eklediler ve challenge (meydan okuma) özelliğini sundular.

Canlı yayınlarda belirli kâr amacı gütmeyen kuruluşlara bağış yapabilme imkânı sunan yeni özelliği test eden Instagram, koronavirüs günlerinde kullanıcılarında farkındalık

oluşturmak için hikayelerde kullanılabilecek 'teşekkür saati' ve 'evde kal' etiketlerini de kullanıma sundu.

Facebook görüntülü konuşmaya yöneldi

Popülarlığı devam eden Facebook, kullanımı artan grup görüntülü sohbetler için Messenger Rooms'u kullanıma sundu. Bu yeni özellik sayesinde Messenger ya da Facebook üzerinden oluşturulan odalarda zaman sınırlaması olmadan sohbet edilebildi. Toplamda 50 kişiye kadar katılma izin veren Messenger Rooms sohbetlerine katılmak için bir Facebook hesabı ya da Messenger uygulamasına sahip olmak gerekmiyor. Facebook hikayelerinde fotoğraf veya video paylaşıldığında, hikaye görüntülenirken çalacak bir şarkı eklenebileceği belirtildi.

Twitter'dan "Koronavirüs Kontrol Paneli"

Twitter ise araştırmacıların COVID-19 hakkındaki tweetlere daha kolay erişmesini

sağlayacak "Koronavirüs Kontrol Paneli" özelliğini duyurdu. Salgınla ilgili günlük 10 milyona yakın tweetin, inceleme amacıyla AR-GE uzmanlarına bir kontrol paneliyle sunacaklarını açıkladı.

Ayrıca koronavirüs döneminde doğru bilginin kaynağına kolay ulaşılması amacıyla, sağlık çalışanlarının hesaplarının doğrulanmasına da öncelik verildi. Yetkili bir sağlık kuruluşuyla ilişkilendirilmiş e-posta adresi olan sağlıkçıların hesapları için "mavi tik" uygulanacağı belirtildi.

TikTok'tan Bağış Özelliği

Gençler tarafından sıkça kullanılan popüler uygulama TikTok, COVID-19 döneminde kullanıcıların hayır kurumlarına bağış yapmasını kolaylaştıracak bir özelliğini duyurdu.

Sonuçta görünen o ki, hızlı internet bağlantısıyla gelişen teknoloji ve beraberinde sıkça tercih ettiğimiz anlık haberleşme ve sosyal medya araçları iletişim, sosyalleşme, alışveriş gibi ihtiyaçlarımızı giderdiği sürece yaşamımızın vazgeçilmez parçaları olmaya devam edecekler. Yeter ki kontrolü elimizde olsun.

SOSYAL MEDYA PLATFORMLARININ YENİLİKLERİ NELER OLDU?

Bu günlerde sıkça kullanılan sosyal medya platformları da kullanıcıları için bazı yenilikler sundu. Yazımızın son kısmında dilerseniz bu yeniliklerden bahsedelim.

WhatsApp, Yalan Habere Karşı Önlem Geliştirdi

Uçtan-uca şifreleme özelliği nedeniyle mesajlar şirket tarafından görüntülenemiyor. Şirket, bu nedenle yalan haberlere doğrudan müdahale edemediklerini, genel olarak mesajların paylaşılmasını

4. HAÇLI SEFERİ VE İSTANBUL'UN HAÇLILAR TARAFINDAN ELE GEÇİRİLMESİ

Ercüment SARIKAYA

Devlet Hava Meydanları
İGA Havalimanı
Hava Trafik Kontrolörü

**İSTANBUL TARİHİNİN VE
DOLAYISIYLA 1123 YILINDA
BAŞKENTLİĞİNİ YAPTIĞI ROMA
İMPARATORLUĞU TARİHİNİN
DÖNÜM NOKTALARINDAN BİRİNİ
4. HAÇLI SEFERİ OLUŞTURUR. BU
OLAYIN SONUÇLARI GÜNÜMÜZ
İSTANBUL'UNUN ÇEHRESİNDE BİLE
DEĞİŞİKLİKLER OLUŞTURMUŞTUR.**

Oylar 1198 yılının Ağustos ayında Papa III. Innocentius tarafından Haçlı seferi ilan edilmesi ile başlar. Fakat 12. yüzyılın sonlarında Avrupa'daki iç karışıklıklar sebebiyle papanın yaptığı bu Haçlı seferi çağrısı çok taraftar bulamaz. Ancak Champagne kontu Thibaut'tan aldığı olumlu mektupla Papa'nın yüzü biraz güler. Bunun arkasından 28 Kasım 1199'da Champagne ve Blois kontları haç kuşanırlar. Onları 23 Şubat 1200 tarihinde Flandra kontu Baudouin'in haç kuşanması izler. 4. Haçlı Seferi'nin daha önceki Haçlı seferlerinden edinilen tecrübeler ve öncelikle Mısır'ın ele geçirilmesinin planlanması sebebiyle denizden yapılması düşünülmüştür. Nisan 1201 tarihinde Haçlılar, Venedikliler ile 4500 süvari, 8000 piyade

Champagne
kontu
Thibaut

ve 9 ay yetecek erzağı taşımaları konusunda anlaşılır. Bunun karşılığında Venedikliler Haçlılardan 84.000 gümüş mark istemektedirler. Anlaşmanın Haçlılar tarafında Geoffrey de Villehordouin,

Venedikliler tarafında ise Doj Enrico Dandolo vardır. Tarihi kaynaklar Dandolo'dan 70-80 yaşlarında gözleri kör bir şövalye olarak bahsetmektedirler. Dandolo 1172 yılında İstanbul'a gelen Venedik heyetinde görev almış ve devrin imparatoru II. Manuel Komnenos ile görüşmüştür. Dandolo'nun bu ziyareti esnasında İstanbul'da çıkan bir kavga sonucunda başına aldığı darbe sonucu kör olduğu iddia edilmekteyse de bu çok akla yatkın görünmemektedir. Haziran 1202 tarihinde Venedikliler sözlerini tutmuş ve Haçlıları taşıyacak devasa donanmayı Venedik yakınındaki Lido'ya demirlemişlerdir. Fakat buraya Haçlıların planlanan mevcudunun ancak üçte biri gelir. Onların cebinden

ise zar zor 50.000 gümüş mark çıkar. Durumun pek iç açıcı olmadığını gören Venedikliler ve özellikle Doj Enrico Dandolo, Haçlılara ilginç bir teklifte bulunur. Yakın zamanlara kadar bir Venedik şehri olan Zadar, Macarların eline geçmiştir. Haçlılar Zadar'ın tekrar alınmasında Venediklilere yardım ederlerse geri kalan 34.000 gümüş markın Zadar'ın yağmalanması ile tahsil edilebileceğini belirtirler.

Haçlılar 8 Kasım 1202 tarihinde Venedik'ten 480 adet irili ufaklı gemi ile yola çıkar. Bir hafta sonra Zadar alınarak yağmalanır, yakılır ve yıkılır. Aslında Katolik ve bir Haçlı kenti olan Zadar'a saldırmanın bedeli Haçlılar için ganimetin

**Papa III.
Innocentius**

yanında büyük bir sorun yaratır. Yaşanan yağmayı duyan Papa III. Innocentius kulaklarına inanamaz. Sefere çıkan Haçlı ordusunun bir Haçlı Katolik kentini yağmalaması olacak şey değildir. Haçlılar ve Venedikliler, Papa tarafından derhal aforoz edilirler. Sefere böylesine bir

çuvallamayla başlayan Haçlılar için bu hiç hoş olmamıştır. Zadar'ın yağmalanması sonrasında ganimet derdine düşüp birbirlerine giren Franklar ve Venediklilerin durumu ise olaya iyice tuz biber eker.

Ancak 4. Haçlı Seferi, asıl ilginç ve trajikomik yanı sıra daha göstermemiştir. İstanbul'da zindana atılan devrik imparator II. Isakios'un oğlu Alexios Angelos, hapisten kaçarak bir şekilde Avrupa'ya gider ve Boniface Montferrat'tan yardım ister. Alexios, Haçlılardan kendisini

İstanbul'da III. Alexios'a karşı desteklemelerini ve onun yerine imparator yapmalarını talep eder. Bunun karşılığında Alexios Haçlılara Mısır seferinin tüm masraflarını karşılama ve 10.000 asker ile destek verme taahhütünde bulunur. Teklif, bunun arkasından Enrico Dandolo'ya da sunulmuş ve o da bunu ellerini ovuşturarak kabul etmiştir. Açıkçası aforoz edilmek

**Geoffrey de
Villehardouin**

Dandolo'nun aklını başına getirmemiş görünmektedir. Boniface Montferrat ve Dandolo tarafından seferin İstanbul'a yöneleceği anlatıldığında çok

HAÇLILAR 8 KASIM 1202'DE Venedik'ten 480 gemi ile yola çıkar. Bir hafta sonra Zadar alınarak yağmalanır. Aslında Katolik ve bir Haçlı Kenti olan Zadar'a saldırmanın bedeli Haçlılar için büyük bir sorun yaratır.

fazla çatlak ses çıkmaz. Yağma ve ganimet Haçlıların iştahını açmıştır. Alexios'un ayrıca imparator olduğunda İstanbul Patrikliği'nin Roma Kilisesi'nin üstünlüğünü tanıyacağını bildirmesi Haçlılar için güzel bir bahane de olur. Buradan itibaren Haçlıların çok az bir bölümü Mısır ve Filistin yolunu tutarlar. Büyük bölümü Durazzo ve Korfu'ya uğradıktan sonra 24 Haziran 1203 tarihinde İstanbul önlerine gelirler.

Romalılar İstanbul surları üzerinden yüzlerce gemiden oluşan Haçlı donanmasını izlerken dehşete düşmüş olmalıydılar. Romalıların bu donanmaya karşı cevap verebilecekleri bir güçleri yoktur. İmparatorun iş bilmez ve beceriksiz kardeşi 16 yıl önce donanmayı Venediklilere bırakmıştır. Hatta imparatorun kayınbiraderi de donanmanın demirlerini, yelkenlerini ve armalarını satmakla meşguldür.

Doj Enrico Dandolo

Haçlı donanması Kadıköy önlerine demirler. Sonraki günlerde kuzeye doğru ilerlemeye başlarlar ve bu sırada bir Roma keşif birliğinin saldırısına uğrarlar. Ancak bu saldırıyı kolaylıkla bertaraf ederler.

Bundan birkaç gün sonra Haçlılar yanlarında gelen ve Roma İmparatorluğu tahtına çıkarmayı düşündükleri Alexios'u bir nevi kamuoyu yoklaması veya taraftar

toplaması amacıyla İstanbul halkına göstermek isterler. Bu sebeple günümüz Kumkapı sahilinden Yedikule'ye kadar olan bölümde bir gemi vasıtasıyla Alexios sahile yakın dolaştırılır. Fakat Romalıların Alexios'u surların üzerinden ok ve taş yağmuruna tutmaları böyle bir tepki beklemeyen Haçlıların da kafasını karıştırır.

5 Temmuz 1203 günü ise Haçlılar günümüz Karaköy-

Fındıklı sahiline asker çıkarmaya başlarlar. Galata surları inşa edilmemiştir ve orada yuvarlak bir kuleden, günümüz Sarayburnu civarında bulunan ama şu an izi bile olmayan Eugenios kulesine bağlı olan ve Boğaz'ın girişini kapatan zincir kontrol edilmektedir. Haçlıların hedefi bu kuleyi alıp zincirin kontrolünü ele geçirecek Haliç'e girmek ve Romalıları denizden saldırmaktır. Galata'da ise bu kuleyi korumakla görevli bir Roma müfrezesi bulunmaktadır ve o anda şaşılacak bir şekilde

başlarında da imparator vardır. Yüzlerce geminin sahile asker çıkardığını gören Romalılar çareyi Kasımpaşa-Hasköy civarına kaçmakta bulurlar. Haçlılar tarafından kovalanan Roma kuvvetlerinin en başında ise Roma tarihinin yüzkarası İmparator III. Alexios vardır.

Zincirin büyük bir gürültüyle indirilip gemilerin Haliç'e girmeleriyle birlikte karadan ve denizden İstanbul'a saldırı başlatılır. Bu ilk saldırılara Romalılar şaşılacak şekilde ciddi direniş gösterirler. Fakat durum İstanbul'un 900 yıl boyunca

gördüğü kuşatmalara göre çok daha vahimdir. Haçlıların içerisindeki Frenk kuvvetleri kentin kuzeybatısına yani günümüzdeki Eyüp civarlarında karaya asker çıkarırlar. Fakat burada Haçlılar ve Romalılar arasında yapılan muharebede özellikle içlerinde Danimarkalı ve İngiliz savaşçıların olduğu Varang muhafızları çatışmanın kaderini belirler. Haçlılar geri püskürtülürler. Kentin kuzeybatısındaki kara savaşında bunlar yaşanırken Haliç sahil surlarında ise bir başka savaş sahneleri yaşanmaktadır. Yüksek

bordaları sebebiyle surlardaki kulelerden bile yüksekte olan Venedik gemileri surların önündeki dar yürüyüş yoluna baştankara yapmış ve buradan kulelerin üzerine şövalyeler çıkarmaya başlamışlardır. Böylece Haliç surlarındaki 25 kule Haçlılar tarafından ele geçirilir.

Aynı gün Hagia Romanos isimli sur kapısından (günümüzde Edirnekapı) bizzat imparator lideğinde bir Roma kuvveti ile Blahernai Sarayı civarındaki bir kapıdan (günümüz Eğrikapı civarı)

çıkan Roma kuvvetleri Haçlılara saldırır. Fakat Haliç surlarından içeri giren Haçlı kuvvetlerinin kentte büyük yangınlar çıkarması bu Roma müfrezelerinin yangınla boğuşmak için tekrar surlardan içeri girmelerine sebep olur. Bu olayların ardından sonunun geldiğini anlayan imparator III. Alexios taşı topladığı gibi yanına 450 kilo altın alarak kentten kaçar ve Develtum'un yolunu tutar. İmparatorun kentten toz olmasının hemen ardından Haçlılar kendi imparator adayları olan Alexios'u IV. Alexios olarak tahta çıkarırlar. IV. Alexios, zindandan çıkarılan ve bunaklıkla cebelleşmekte olan babası II. Isakios ile eş imparator olarak hüküm sürmeye başlar. Fakat bu iki düzmece imparator, zaman geçtikçe Haçlılara verdikleri taahhütleri yerine getiremeyeceklerinin sinyallerini vermeye başlarlar. IV. Alexios belkide III. Alexios'un kaçırıldığı altınların peşine düşüp bunlarla Haçlılara para ödemek amacıyla Haçlılar ile birlikte devrik imparatorun peşine düşer. IV. Alexios ile Haçlılar, III. Alexios'un peşinde at koştururken İstanbul'daki Romalılar da boş durmayıp Haliç kıyısında bulunan Pisa ve Amlfi yerleşimlerine saldırıp yakıp yıkarlar. Haçlılar ise buna karşılık ortalığın iyice karışması amacıyla Selahaddin Eyyubi ile Romalılar arasında bir dostluk nişanesi olarak inşa edilen İstanbul'daki ilk camiye ateşe verirler. Burada başlayan

ZİNCİRİN BÜYÜK BİR GÜRÜLTÜYLE İNDİRİLİP GEMİLERİN HALİÇ'E GİRMELERİYLE BİRLİKTE KARADAN VE DENİZDEN İSTANBUL'A SALDIRI BAŞLAR. BU İLK SALDIRILARA ROMALILAR CİDDİ BİR DİRENİŞ GÖSTERİRLER.

yangın bir felakete dönüşerek İstanbul'da 100.000 kişinin evsiz kalmasına sebep olur.

Bu yaşananlarla birlikte kentte IV. Alexios'a karşı nefret de büyümüştür. Bunun asıl sebebi ise imparatorun her yeri yakıp yıkan Haçlıları kente musallat etmesi ve huzur diye bir şeyin kalmamasıdır. İstanbul'da süregiden bu duruma sonunda bir isim 'dur' diyecektir. Bu isim, imparatorluk sarayı ileri gelenlerinden Alexios Dukas olur. Alexios Dukas liderliğinde Haçlılara karşı direniş başlatılır. İlk iş olarak Haçlıların kenti büsbütün ele geçirmelerinin engellenmesi amacıyla Haliç sahil surlarındaki mermer kulelerin üzerine ahşap kuleler inşa edilerek yükselmeleri sağlanır. Böylece surlar, yüksek bordalı Haçlı-Venedik gemilerinin yeni taarruzlarına dayanıklı olacaktırlar. Ayrıca Haliç'te demirlemiş olan Haçlı gemileri yakılmaya çalışılır fakat

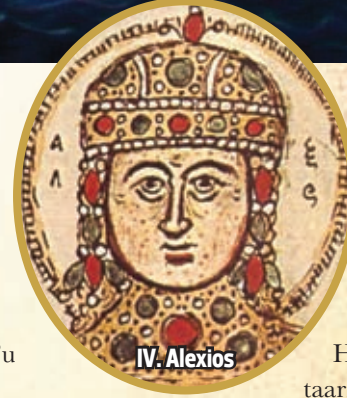
başarılı bir sonuç elde edilemez. 25 Ocak 1204 tarihinde ise türedi imparator IV. Alexios, zindana atılır. Babası II. Isakios ise bu tarihte çoktan ölmüştür. 5 Şubat tarihinde ise V. Alexios Dukas, Ayasofya'da taç giyerek imparator olur.

Şubat ayının ilerleyen günlerinde Haçlılar ve Romalılar İstanbul'un etrafında yiyecek arama derdinde iken büyük ihtimalle günümüz Kilyos civarlarında muharebeye tutuşurlar. Henri de Hainault komutasındaki Haçlı kuvvetleri, bu muharebede Roma kuvvetlerine ağır kayıplar veririrler. Bu muharebede en büyük kayıp Roma ordusu için bir manevi general sayılabilecek olan ve İstanbul kuşatmalarında kentin korunmasında önemli bir rol oynayan ünlü Meryem

ikonasının Haçlılar tarafından ele geçirilmesi olur.

Mart ayı geldiğinde Haçlılar İstanbul'u kesin olarak ele geçirip bir Haçlı krallığı kurmaya karar verirler. Haçlı ordusu içerisindeki rahiplerden alınan düzmece direktiflerle İstanbul'un ele geçirilmesinin Kudüs'ün ele geçirilmesi kadar önemli olduğu Haçlı askerlerine anlatılır. Böyle bir bahanenin yanında işin ucunda ganimetin de olması gözünü para bürümüş şövalyeler için bulunmaz nimettir.

Ünlü tarihçi Niketas Khoniates tarafından "perdeli ayaklara sahip cadılar" olarak nitelendirilen Venedikliler ile

beraberlerindeki Haçlı kuvvetleri, 9 Nisan tarihinde daha önce yaptıkları saldırı ile aynı yerden Haliç surlarına taarruz planlarlar.

Haçlılar yüksek bordalı ve üzerlerinde taş fırlatan mancınıklara sahip gemileriyle Blahernai sarayından Evergetes manastırına kadar olan sahil surlarına (günümüz Fener-Balat sahili) saldırıya başlarlar. Roma kampında ise imparator V. Alexios Dukas karargâhını Pantepoptes Manastırı (günümüz İmaret Camii) yanına kurmuş ve harekâtı bu yüksek yerden sevk ve idare etmektedir. Kente yapılan ilk saldırılar Romalılar tarafından bertaraf edilir. Günün sonunda

surlardan Romalıların sevinç naraları işitilmektedir. Fakat harp daha yeni başlamaktadır ve Romalıların bu sevinçleri kursaklarında kalacaktır.

İlk saldırının ardında geri çekilip birkaç gün eksiklerini tamamlayan Haçlılar, tekrar Haliç surları önlerine gelirler. Bu sefer Haçlılar birbirlerine zincirle bağlı surlardan daha yüksek bordalı yaklaşık 40 civarı gemi ile muharebe hattına girerler. Bu gemilerden özellikle çok yüksek olan beş tanesi kulelere yönlendirilen köprülerle ile surlara asker ve şövalye çıkarmaya başlar. Kulelerdeki Romalıların asker olmayıp halktan toplanan asker bozması milis kuvvetler olmaları burada Haçlılar'ın işini kolaylaştırır. Bu sırada Haliç surlarındaki bir kapıya yığılan şövalyeler, direnişin de azalmasını fırsat bilerek kapıyı kırmayı başarırlar. Buradan ve surlardan atlayıp kente giren Haçlılar, doğrudan imparatorun bulunduğu tepeye doğru ilerlerler. Olanları bizzat ve hayretle izleyen imparator ise canını kurtarma derdine düşerek atına atladığı gibi hipodroma doğru kaçır.

İstanbul'u Haçlıların işgaliyle birlikte Montferrath Boniface, Bukoleon Sarayı'nı kendisine karargâh ilan eder. Flandralı Baudouin ise Blahernai Sarayı'nı kendisine konut yapar. Pierre de Brocheux isimli şövalye de imparatorun terk ettiği karargâhta bulunan mücevherleri ele geçirir. Aynı zamanda bir grup Haçlı kuvveti Pantepotes Manastırı'nı da karargâh ilan ederler. İmparator

12-13 Nisan gecesinde III. Alexios'un eşi ve onun kızlarından birisiyle (V. Alexios'un bu kıza âşık olduğu düşünülmektedir) İstanbul'dan kaçır.

Bu sıralarda Haçlılar kentin her tarafına yayılmış ve yağma, yıkım, tecavüz olaylarına çoktan girişmişlerdir. Ayasofya'daki gümüş işlemeli perdeler, hipodromdaki örme sütunun bronz plakaları, yine hipodromdaki bronz atlar bunlardan nasibini alanlardan sadece birkaçıdır. Bu yağma esnasında kentte çok büyük yangınlar da çıkmıştır. Roma

İmparatorluğu'na yüzyıllarca başkentlik yapan bu kent, muhteşem eserleri ile alevlere teslim olmuştur. Bir vakanüvis bu yangınlarda İstanbul'da tahrip olan konut sayısının o devirde Fransa'nın üç büyük kentindeki ev sayısına eşit olduğunu belirtmiştir.

4. Haçlı Seferi'nde İstanbul'a uğramayı reddedip amacına uygun şekilde Mısır ve Kudüs'e doğru ilerleyen nispeten daha küçük bir Haçlı bölümü ise bölgede oldukça sınırlı başarılar elde ettiler. Haçlıların burada başarılı görülmelerinin asıl sebebi ise güçlü olmalarından ziyade Müslüman liderlerden El-Adil'in Musul ile sorunlar yaşamasıydı. Eyyübiler ve Yemen ise bu devirde iktisadi ve beka sorunları ile uğraşmaktaydılar.

İstanbul'a döndüğümüzde 16 Mayıs 1204 tarihinde Flandralı Baudouin İstanbul'da kurulan Haçlı krallığının ilk kralı olarak taç giyer. Fakat taç Baudouin'e huzur getirmeyecektir. Bulgarlar ile yapılan Nisan 1205 tarihindeki savaşta hayatını kaybeder. Ama düzmece Haçlı krallığı İstanbul merkezli olarak 1261 tarihine kadar yaşamayı başaracaktır...

**ZİRVENİN
EFENDİLERİ**

SHERPALAR

HİMALAYALAR.... DÜNYANIN EN BÜYÜK VE EN YÜKSEK SIRADAĞLARI... NEPAL İLE TİBET ARASINDA YER ALAN 8848 METRELİK YÜKSEKLİĞİYLE 'DÜNYA'NIN ÇATISI' EVEREST DAĞI DA BURADA BULUNUYOR. DÜNYA ÜZERİNDEKİ DAĞCILARIN NEREDEYSE TAMAMININ HAYALİ EVEREST'İN ZİRVESİNE ULAŞMAKTIR. TIRMANIŞLAR KIŞ VE YAZ MÜSESSİMLERİ ARASINDA KALAN MAYIS AYININ BİRKAÇ HAFTASINI KAPSAYAN KISA DÖNEMDE YAPILYOR. BUGÜNE KADAR KAYITLI 7000 TIRMANIŞIN YAPILDIĞI ZİRVEYE EN ÇOK TIRMANAN KİŞİ NEPALLİ REHBER APA SHERPA 21 ÇIKIŞLA İLK SIRADA BULUNUYOR. PEKİ KİM BU APA SHERPA VE NEDEN BU KADAR ÇOK ZİRVE TIRMANIŞI GERÇEKLEŞTİRİYOR?.. O, YÜZYILLARDIR BU ZOR COĞRAFYADA YAŞAM MÜCADELESİ VEREN SHERPA HALKININ YALNIZCA BİR ÜYESİ... VE EĞER ZİRVEYE GİDEN EN DOĞRU YOLU BULMAK İSTİYORSANIZ, MUTLAKA SHERPA HALKINDAN BİR REHBERİNİZ OLMALI...

Sherpalar, Nepal ve Himalayaların en dağlık bölgelerine özgü olan Tibet soyunun etnik gruplarından biri olarak bu coğrafyada yaşamlarını sürdürüyor. Sherpa veya sherwa terimi, doğu Tibet'in coğrafi kökenini ifade eden Sherpa dil kelimeleri Shyar 'doğu' ve Pa 'insanlar' anlamına geliyor.

2011 Nepal nüfus sayımında 312,946 kişi olarak kayıtlı edilen Sherpa halkının çoğu Nepal'in doğu bölgelerinde yaşıyor. Ancak bazıları daha batıda Rolwaling Vadisi'nde ve Katmandu'nun kuzeyindeki Helambu bölgesinde bulunuyor. Ayrıca Sherpa halkı Çin, Butan ve Hindistan'ın Sikkim eyaletlerinde ve Batı Bengal'in kuzey kesiminde, özellikle de Darjeeling bölgesinde de yaşamlarını sürdürüyor.

Batı ülkelerine göç eden Sherpaşların sayısı son yıllarda, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde önemli ölçüde artmıştır. New York, yaklaşık 3.000 nüfusu ile Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en büyük Sherpa topluluğuna sahiptir.

Himalayalara uzanan uzun yolculuk...

Sherpalar, Nepal'in Solukhumbu Bölgesi'ne (Khumbu) ilk yerleşen göçebe insanlardı. Sherpa sözlü tarihine göre, dört grup Tibet'teki Kham'dan farklı zamanlarda Solukhumbu'ya göç etti ve dört temel Sherpa klanını kurdu. Bu klanlar

Minyagpa, Thimmi, Sertawa ve Chawa'dan oluşuyordu. Bu dört grup zaman içerisinde değişerek günümüzde var olan 20'den fazla farklı klanı ayrıldı. Sherpa göçmenleri Himalaya'ya geçmeden önce Ü ve Tsang çevresine yerleşmeye başladılar. Ancak 13. ve 14. yüzyıllarda Mahayana Budizm dini çatışmaları Sherpaların Tibet

dışına göç etmesine katkıda bulunmuş ve Nepal'in Khumbu bölgelerine gelmelerine neden olmuştur.

1400'lü yıllarda Khumbu Sherpa halkı, yeni kurulan Nepal devletinde özerkliğe kavuştu. 1960'larda Çin ile gerilim arttıkça Nepal hükümetinin Sherpa halkı üzerinde etkisi arttı. 1976

ŞERPALARIN TIRMANMA KABİLİYETİNİN YÜKSEK İRTİFALARDA YAŞAMAYA GENETİK ADAPTASYONUN BİR SONUCU OLDUĞU TAHMİN EDİLİYOR. BU UYARLAMALARIN BAZILARI BENZERSİZ HEMOGLOBİN BAĞLANMA KAPASİTESİ VE İKİ KAT NİTRİK OKSİT ÜRETİMİNİ İÇERİR.

yılında Khumbu bir milli park oldu ve turizm önemli bir ekonomik güç haline geldi.

Dağcılık en önemli gelir kaynağı

Sherpalar yüzyıllardır Everest'in eteklerinde hayvancılık ve tuz ticareti yaparak yaşamlarını sürdürüyorlardı. Son 50

yıllık bir zaman dilimi içinde dünyanın dört bir yanından gelen dağcılara destek olmalarıyla adlarını dünyaya duyurdular. Birçok Sherpa, kendi bölgelerinde seçkin dağcılar ve uzmanlar olarak kabul edilmektedir. Himalaya bölgesindeki erken kaşifler için ölçülemez derecede değerliydi, özellikle bölgedeki zirvelerin

ve geçişlerin aşırı irtifalarında, özellikle Everest Dağı'na tırmanma seferlerinde rehber olarak hizmet ettiler. Sherpalar, uluslararası tırmanma ve dağcılık topluluğunda sertliği, uzmanlığı ve çok yüksek rakımlardaki deneyimleriyle ünlüdür.

Önceleri ticaret ve hayvancılıkla geçinen Şerpalar, ➤

şu an Everest'e tırmanan dağcılara eşlik ediyorlar. Dağcıların tırmanışını daha rahat ve güvenli yapabilmesi adına, belirledikleri rotalara onlardan önce gidip, yüklerini taşıyor, yemeklerini hazırlıyor, çadırlarını kuruyorlar.

Bir Şerpa bu hizmetlerinin karşılığında bir tırmanıştan 1000 ile 2000 dolar arasında bir kazanç sağlıyor. Hayatlarını büyük risklere attıkları düşünülürse bu paranın ne

kadar az olduğu da anlaşılıyor.

Dünyanın çatısına uyum sağlayan bünyeler

Şerpaların tırmanma kabiliyetinin bir kısmının yüksek irtifalarda yaşamaya genetik adaptasyonun bir sonucu olduğu tahmin ediliyor. Bu uyarlamaların bazıları benzersiz hemoglobin bağlanma kapasitesi ve iki kat nitrik oksit üretimini içerir.

2010 yılında Berkeley'deki

UCLA tarafından yayınlanan bir çalışmada, Sherpaların vücutlarını hem vücudun hemoglobini üretimini düzenleyen "süper atlet gen" olarak adlandırılan EPAS1 dahil olmak üzere yüksek rakımlara uygun hale getiren 30'dan fazla genetik faktörün tespit edildiği belirtiliyor. Bu faktörler oksijen kullanımında daha fazla verimlilik sağlıyor...

2014 büyük Everest çığı
18 Nisan 2014'te, Everest

Dağı'ndaki Khumbu Şelalesi'nin üzerindeki bir buzulun parçalanması büyük bir çığa neden oldu. Bu tarihe büyük Everest felaketi olarak geçti. Bu felaket 16 Sherpa kılavuzun hayatına mal olmuştu. Nepal hükümeti dağı tırmanış trafiğine kapattı. 16 arkadaşını kaybeden Sherpa halkı isyan ederek, koşullarının iyileştirilmesi gerektiğini hükümete sert şekilde bildirdiler. Önlemler çoğalıtılsada 2015'te

10 Sherpa rehberi daha hayatını kaybetti. Toplamda 1921-2018 yılları arasında Everest'te 118 Sherpa rehberinin öldüğü kayıtlara geçti. Bu neredeyse Everest ölümlerinin üçte birini oluşturuyor...

Evlere sığın yaşam...

Sherpalar genellikle geniş aileler halinde tek bir evde yaşamlarını sürdürürler. Ancak büyük erkek çocuk evlenip çocuk sahibi olduğunda

topluluk hep birlikte çalışarak ona bir ev yapar. Evin inşası sırasında komşular genellikle aileye yardım etmek için yiyecek, içecek ve işçilik olarak katkıda bulunur.

Yeni yapılan evde tanrılar, insanlar ve hayvanlar için yer olması gerektiğinden, her bina aşamasında manevi bir tören yapılır. Evin inşası bittiğinde aileye teslim edilir ve asla satılmaz. Evin bir odası kutsal heykeller, kutsal yazılar ve ritüel

ŞERPALAR, ŞU AN EVEREST'E TIRMANAN DAĞCILARA EŞLİK EDİYOR. TIRMANIŞIN DAHA RAHAT VE GÜVENLİ YAPABİLMESİ ADINA, BELİRLEDİKLERİ ROTALARA ONLARDAN ÖNCE GİDİP, YÜKLERİNİ TAŞIYOR, YEMEKLERİNİ HAZIRLIYOR, ÇADIRLARINI KURUYORLAR.

araçlardan oluşmuş tapınak görevini görür.

Geleneksel Sherpa evleri coğrafyanın zor şartlarına ve arazinin biçimine uygun bir şekilde tasarlanmıştır. Çatı üzerinde kar birikmemesi için eğimli ve genellikle yerel malzeme veya dışarıdan ithal edilmiş metal ürünlerden yapılmıştır. Eski nehir terasları, eski göl yatakları ve dağ yamaçlarındaki evler genellikle tek katlı taş evlerdir. Ancak arazinin durumuna göre 1.5 katlı (özellikle yamaçlarda) ve hayvanlar için geniş bir yer ayrılmış 2 katlı evlere de rastlamak mümkündür.

İyilik kazanacak...

Sherpalar Yangdzi adı verilen geleneksel toplantılarda bir araya gelirler. Bir ev sahibinin daveti asla reddedilmez. Bu toplantılarda halkın iyilik kazanacağına inanılır. Davete ilk olarak saatler önce çocuklar

katılır. Bu toplantılar ev sahibi ve köy halkının işbirliğiyle gerçekleştirilir. Ev içerisinde oturma düzenini saygınlık ve statü belirler. Statü olarak yukarıda olan kadın ve erkekler şömüne yakınlarında otururken daha düşük seviyede olanlar ise kapıya yakın olarak oturmaktadırlar. Kişinin, uygun yerinden daha düşük bir alanda oturması ise kibarlık

ve tevazu olarak kabul görülür. Bu toplantıların ilk saatleri genellikle sohbet şeklinde devam eder, yemek servisinin ardından son bulur. Bu toplantıda ev sahibi misafırperverliğini en iyi şekilde gösterir.

Geleneksel kıyafetler yok olurken...

Birkaç aylık kısa dönemler dışında dünyanın kışı en

çetin geçen bölgelerinden biri Himalayalar. Doğal olarak geleneksel giysilerin büyük bir çoğunun hammaddesi evde bükülmüş yünden oluşuyor. Sherpa giysileri Tibet kıyafetlerini andırıyor. Erkekler 'chhuba' adı verilen diz altına kadar uzanan uzun kollu elbiseler giyer ve üzerine bir kuşak sarar. Özel bir biçimde sarılan bu

kuşakta 'tolung' adı verilen cep benzeri alanlar oluşturulur. Bu alanlarda küçük eşyalar taşınabilir. Chhuba yün dışında koyun derisinden de yapılır. Erkekler yine koyun derisinden yapılmış 'lokpa' isimli heybeler kullanır. 'Chhuba'nın içinde ise bure veya beyaz ham ipekten yapılmış 'chhuba raatuk'lar (bir nevi bluz, tişört, gömlek vb.) kullanılır. En üstte ise

ceket görevi gören 'tetung' vardır. Tabii 'kanam' adı verilen pantolonu da unutmamak gerekir.

Kadınlar geleneksel olarak 'tongkok' denilen uzun kollu, ayak bileklerine kadar uzanan, kalın yün elbiseler giyerler. Sıcak havalarda ise bir 'raatuk' (bluz) üzerine 'angi' adı verilen kolsuz bir yelek te giysiler arasındadır. Bu kıyafetleri

genellikle çizgili bir önlük ve 'kyetig' adı verilen kabartmalı gümüş bir toka tamamlar.

Günümüzde giderek artan bir şekilde, evde bükülmüş yün ve ipliğin yerini fabrika yapımı malzemeler alıyor. Birçok Sherpa da artık hazır batı kıyafetleri giyiyor...

Doğanın onlara verdiği tüm zorluklarla iç içe ve dünyanın en yüksek coğrafyasında

yaşamalarına rağmen son derece naif ve mütevazı insanlar Sherpalar. Öyleki yaşadıkları köylerde bugüne kadar hiçbir yüz kızartıcı suç olmamış. Belkide bu denli yüksekte yaşamının verdiği fiziki yapılarındaki dayanıklılık aynı zamanda duygusal yapılarının da inanılmaz bir saygı ve sevgi üzerine kurulmasını sağlamış...

EVDE MUTLU OLMAYAN
ELDE MUTLU OLAMAZ:

AŞKIM KAPISMAK

Dilay SEÇKİN

Haydar ERÇİN

KÜÇÜK YAŞLARDAN İTİBAREN HAYATI VE VAROLIŞU SORGULAYAN, BÜYÜDÜĞÜNDE İNSANLARI MUTLU ETMEYİ KENDİNE GÖREV EDİNEREN, BU ANLAMDA KENDİNİ SÜREKLİ GELİŞTİREN MODERN ÇAĞIN KAHRAMANI BİR ADAM AŞKIM KAPISMAK... YAŞAMIMIZA VE KARANLIK YANIMIZA IŞIK TUTACAK BİR RÖPORTAJ İÇİN BİR ARAYA GELDİK...

İletişim danışmanlığına uzanan yolculuk nasıl gelişti. Biraz o süreçten bahsedermisiniz?

Küçüklüğümde beri konuşmayı, dokunmayı seven, yaşadığım tüm zorluklardan bir şekilde çıkmayı başarabilen, mahallede dert dinleyen, mağdur taraf için çabalayan ve düştüğünde kendi kalkmak zorunda olan bir çocuktum.

Başkalarının hüznüleri ilgimi çekti. Arka planlarını merak ederdim hep. Liseden sonra yanlış yönlendirmeye Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu'na girdim. Kendimi hiç o bölüme ait hissetmedim. Oradaki hocam Şebnem Erensoy "Sen bu işi yapamayacaksın, bence iletişim oku" dedi. Onun da desteğiyle Amerikan Üniversitesi'nde Davranış Bilimleri bölümüne

girdim. Okurken bir yandan da çalışmam gerekiyordu. Yine hocamın aile dostlarından birinin otizmlili çocuğuna yardım etmeye başladım. Derslerine yardım ediyor, onunla birlikte sosyal ortamlara girip çıkıyordum. İnsan davranışları analizi hoşuma gidince beden dili eğitimleri almaya başladım. Sonra emniyetle çalışmalarım başladı. Avcılar ve Bakırköy İlçe Emniyet Müdürlükleri'nin polislerine iletişim eğitimleri verdim. Daha sonra Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde iki yıl sahne eğitimi aldım. Varoluşu ve gerçeği arama arzusu beni psikolojinin ve bilginin olduğu tüm eğitimlerle, insanlarla ve yollarla buluşturdu. Hâlâ da devam ediyor çok şükür. Minnettarım, Türk milleti kitaplarına, söylemlerime, yazılarına değer verdi. İnşallah layık olmaya devam ederim.

Eğitmen olmanın size kazandırdığı birçok deneyim var. Tabii bir de çok farklı insanla tanışma fırsatı ... Günümüzde insanların iletişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Genellemek istemem ama en iyi iletişimi hep kendimizin kurduğunu düşünüyoruz. Bu dönem insanından bahsederseniz, kibir ve egonun çok yükseldiğini görüyorum. Show business takıldıklarını düşünüyorum. Bir şeyin başına çok koyduklarında bana samimi gelmiyor. "Çok hayvan severim, çok insan severim" gibi... Çok hep başka bir şeyi kapatmak için yerleşmiş bir kelimedir. Sosyal medya iletişimi diye bir şey var, insanlar orada arabalarını, takılarını gittikleri mekânları, yediklerini yarıyor gibi birbirlerine göstermeye çalışıyorlar. Kültür seviyesi ve

zekâ düştükçe pazarlanacak şeyler kıymetleniyor. İnsanlar bu yolla varlık hissetmek "Ben de buradayım" demek istiyor.

Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi süreci hayatlarımızı nasıl etkiledi sizce?

Her insan ölüm bilinciyle dünyaya gelir. Ve ölümü unutmak için yaşadığını hissetmek ister. Giyinmek, yiyip içmek, ilişkiler kurmak, sahip olmak, spor yapmak, evlenmek, çoğalmak gibi her şey ölüme bir meydan okuyuştur. Estetikler, makyaj, bakım, spor gibi şeylerin altında ölümden kaçış vardır. Çünkü yüzdeki çizgiler, vücuttaki kilolar ölümü hatırlatır ve kişi daha da gençleşmek ister. Gün içinde ölümü pek düşünmeyiz. Korona ile birlikte ölüm her an düşündüğümüz baş etmekte

zorlandığımız bir korkuya dönüştü. İki duyguyu ortaya çıkardı. Çaresizlik ve belirsizlik. İnsanın elinden bir şey gelmiyor ve ne zaman bitecek bilinmiyor. Bir anda yaşadığımızı hatırlatan şeyler elimizden gitti ve eve kapandık. Bilinçaltı ile baş başa kaldık. Bu büyük bir şok ve travma, baş edebilmek için ciddi bir çaba gerekiyor. Şöyle düşünün, ölüm korkusu sürekli bizimle...

Davranışlara yansıyan etkileri neler..

İlk etkisi reddetme oldu, sosyal medyada baya espiriyle karşılandı. Cenaze taşıyan dansçıları hatırlayın. Komediye dönüştürmek korku ile baş etme yöntemidir. Gergin ve korkan toplumlarda tehdit unsuruyla dalga geçmek tipik bir davranıştır. Daha sonra panikledik, tedbirler almaya başladık. Reddediş devam ettiği için kadınlar çılgınlar gibi kozmetik ürünlerine saldırdı. Erkekler spor aletlerine yoğun ilgi gösterdi. Yaşadığımızı hissetme arzusuydu bu. Evde üretime geçti insanlar, ekme vb. yapılmaya başlandı. Kabulleniş sonra geldi. Zaten birinci aydan sonra sessizlik başladı. Ne kitap okuyabildiler, ne de sakin kalabildiler. Kabul ettikten sonra depresyon başladı. İnsanın en zorlandığı acı değişmektir. Ölüm ve hastalıktan daha zordur. Çünkü bütün alışkanlıkların değişmesi gerekir. Biz hâlâ bu sancıyı çekiyoruz.

Peki bu durum davranış bozukluğu yaratır mı insanlarda?

Tabiki yaratır. Her insanın gölge kişiliği vardır yani karanlık yanı. Burası şöyle bir alandır; içinde arzularımız, öfkelerimiz, fantezilerimiz, heyecanımız,

sevdiğimiz şeyler, nefretlerimiz, egomuz, kibrimiz ve daha kendimizle ilgili bilmediğimiz şeylerle doludur. Ve insan, maskeleriyle bu gölge kişiliği gizler. Sosyal hayattaki rollerimiz maskelerimizdir. Arkadaş, dost, akraba, sevgili, çalışan, patron, komşu vb. maskelerle yaşıyoruz. Bu maskeler bazı insanlarda sağlam temelli, bazılarında ise eksik ve problemlili olabilir. Örneğin, bir erkek alışveriş merkezinde güzel bir kadın görür ve ondan cinsel anlamda hoşlanır. Bu arzu gölgeden gelir ama maskesi şunu söyler; burası AVM ve kadını tanıyorsun, gözlerini kaçır çünkü ayıp. Ya da bir insan düşünün, farklı renkte, farklı yönelimde ya da farklı bir inançta olsun. Kendini değersiz hissettiği an, gölgesinde büyük bir öfke enerjisi gelebilir. Fark edilmek ya da kabul görme arzusu artabilir ama maskesi ona sakin olmasını, yeri zamanı olmadığını söyler. Ve bu maskelerimiz, salgın, savaş gibi uzun süren korku zamanlarında çatlamaya başlar. Rollerimiz çatladıkça, gölge kişilikte olan ne varsa açığa çıkar, yol bulur. Kiminin gölgesinden sapkınlık, öldürme arzusu, hırsızlık, sahip olma arzusu çıkarken, kendini geliştirmiş insanlarda küçük agresyonlar, öfkeler çıkar. O yüzden korku azalıp bittiğinde ülkenin farklı yerlerinde aynı suçlar işlenir. Hatırlayın, gezi olaylarından, darbe girişiminden sonra bir anda kadınlar tecavzüe uğrayıp öldürüldü, çocuklar kaçırıldı çünkü gölgeler serbest kaldı. Şimdide aynı oldu bir anda kadın cinayetleri. Ama genele bakarsak tabiki davranış problemleri baş gösteriyor. Öpme, sarılma, dokunma, temas etme, özgürce yürüme vb. davranışlar yasak. Bu alışkanlıkları terk edene

HER İNSAN ÖLÜM BİLİNCİYLE DÜNYAYA GELİR. VE ÖLÜMÜ UNUTMAK İÇİN YAŞADIĞINI HİSSETMEK İSTER. GIYINMEK, YİYİP İÇMEK, İLİŞKİLER KURMAK, SAHİP OLMAK, SPOR YAPMAK, EVLENMEK, ÇOĞALMAK GİBİ HER ŞEY ÖLÜME BİR MEYDAN OKUYUŞTUR.

kadar davranış problemlerinin olması normal.

Size gelen insanların sayısında artış oldu mu bu süreçte?

Elbette oldu. Hatta sadece Türkiye'den değil Almanya'dan, Amerika'ya kadar geniş bir coğrafyaya yayılıyor bu talepler. Yetişmek mümkün değil tabii ki. Ben de bir kişisel gelişim ve meditasyon uygulaması geliştiriyorum, bu sayede dünyanın her yerinden bana ulaşmak, benim sesimi duymak isteyen herkes bu eğitimleri ve teknikleri benim sesimden duyabilecek.

Sizin öngörüleriniz neler, bu süreç insanları daha ne kadar etkiler, yoksa alışlırlar mı?

Şöyle bir durum var. Önümüz sonbahar ve sonbahar aylarında serotonin azalması oluyor insan beyninde. Sonbahar depresyonu var. Yazdan çıkıp sonbahara girdiğimizde daha dikkatli

olmamız gerekecek. Çünkü sonbaharın hüznü ve yorgunluğu ruhsal ve bedensel bağışıklık için önemli. O yüzden alışma biraz zorlaşacak. Biraz etkilenme olacak tabiki. Üzücü, şaşırtıcı, korkutucu haberler artabilir. Alışmak mı? Elbette evet. Bu hayatta alışma yeteneğimiz olmasa bir saat yaşayamayız. Baş edemeyiz hiçbir şeyle. Ama yeni bir düzene alışmak ciddi zaman alır ve ciddi kayıplar verir insan. Çok şeyden vazgeçmek zorunda kalır. Çok yeni kararlar almak zorunda kalır. Çevresi ciddi anlamda değişir. Yani sancılıdır. İnsan eve giden yolunu değiştiremiyor. Düşünün böyle kökten değişim sancısını...

Pandemi sürecinin de etkisi oldu ama öncesinde de biz mutsuz bir toplumduk. Neden insanlar kolay kolay hiç bir şeyden keyif almıyor?

Mutlu gözükmek başka mutlu olmak başka. Bizim asıl problemlerimizden biri öyle gibi gözükmek isteği. Başkalarının ne düşündüğünü çok önemsiyoruz. Çocukları güçlü ol diye yetiştiriyorlar mutlu ol diye değil. Bu yüzden aleni ya da gizli hırslarımız var. Bu bizi rekabet duygusuna götürüyor. Komşuyla, akrabayla, iş arkadaşıyla artık sosyal medyadaki herkesle kıyas içinde olanlar var. Bu, insanı kendi hayatından memnun olamayan bireylere dönüştürüyor. Dilde şükür çoğalıyor ama ne kadar derinden yaşıyor bilinmez. Durmayı, düşünmeyi, sakin olmayı, içe dönmeyi deneyimlemek lazım. İnsanlarda şöyle bir söylem var; "E tamam bunu da yaptık, şimdi. Tamam geldik buraya sonra" vb. Bir deneyimi hemen bitirip yenisine

geçme ihtiyacı duyuluyor.

Ekonomik olarak sorunu olmayan da, siyasetle aktif ilişkisi olmayan da mutsuz... Genel bir tatminsizlik, hiç bir şeyden mutlu olamama hali var insanlarda bunun nedeni ne sizce?

Konu bu zaten, mutlu olmaya çalışmak büyük yanlış. Kişi bunu çaba ederse hiçbir zaman mutlu olamaz. Mutluluk sonuç

değil, mutlu olmak gerçek bir dinlenmede yaşanıldır. Ama insanlar hayallerindeki para, mevki, ilişki olursa sürekli mutlu olacaklarını zannederler. Oysa isteklerin olması demek istenmeyen şeylerin olmasını sağlar. Çünkü sahip olunmaya çalışılan şeyler herkesin arzusu. Ve herkes önce kendisini düşünür ve siz sahip olduğça başka şeylerde size sahip olur. Kaybetme korkusu gibi. Bu korku

her şeyin tadını kaçırır. İnsan daha iyi insan olmayı, daha paylaşımcı ve geliştirici olmayı, daha şükreden ve başkasını destekleyici olmayı ve yükselirken yükseltmeyi başabilmeyi arzu ederse mutlu olur. Bu da çok az insanın sonudur.

İnsanlar git gide yalnızlaşıyor mu?

Hız arttıkça; internet, uçaklar, arabalar, trenler... İnsanlar kolay ulaşım algısıyla yalnızlaştı... Artık çocukların okulu kilometrelerce uzakta, sevgiliniz başka şehirde, akrabalar başka ülkelerde. Hız mesafeyi iyice uzaklaştırdı. Ve kişiler yalnızlaştı. Bu normal bir durum, önemli olan insanın bu duruma karşı psikolojik olarak hazırlanması.

Toplumlar ya da insanlar bencilleşiyor, ve hep ben merkezli yaşıyorlar. Bu neden?

Toplum kendini sevmeyi yanlış anladı, kendini üstün görmek zannettiler. Eskiden iki kişi küstüğünde arabulucu büyükler varmış. Şimdi kimse kimsenin arasına girmek istemiyor. İnsan insandan korkar oldu. Gerginlik, kaygı ve korku artıyor. Haz yaşamı ve şehvet duygusu her yerde. Ve çoğu insanda şu inançlar oluştu; kimseye güvenme, iyilik yapma, insanoğlu nankör vb. Sevginin zayıf bir duygu olduğuna, sevenin acı çektiğine inanıyorlar. İki şey yüzünden çok aldatıldı insanlar, para ve cinsellik. Oysa gerçek sevgi düşündükleri gibi değil. Sevme becerisi gelişmiş insan, bunun bir alışveriş olduğunu değil sadece veriş olduğunu bilir. Büyük genellemelerle dolu zihnimiz. Kitap okumuyoruz, düşündürücü

sohbetler etmiyoruz, araştırmacı yanımız pek gelişmemiş. Artık yabancı olan herkesi tehdit gibi algılıyoruz. Dışa kapanıp, kendini korumaya alan, önce ben diyen insanlar ve toplumlar çoğaldı. Kendine aşırı dikkat kesilen insan ise sürekli alacaklı gibi yaşıyor. Acısını ve mutluluğunu abartıyor. Kimse zannettiği kadar mutsuz ya da mutlu değil. Bunlar hep zan. Ülkede kimle konuşsan; herkes kendini iyi, dürüst, adaletli olarak görüyor. Başkasına kötülük yapmamak sizi iyi insan yapmaz. Acilen bireysel ve toplumsal iyileşmeye ihtiyaç var. Tüm Türkiye'nin

meditasyon yapmayı öğrenmesi lazım. Doğru telkinlerle yaşamayı öğrenmesi gerekiyor. Yoksa başkalarının söylediklerine inanıp bencilleşmeye devam edeceğiz.

İnsanoğlunun en büyük problemi ne? Bu konudaki gözleminizi sorsam...

En büyük problem sahip olma arzusu. İkincisi yalnızlık. Sahip olmaya çalıştıkça yalnızlaşıyor insan. Eşyaya, insana, zamana, tuttuğu takıma, inandığı dine, ideolojilere sahip olmaya çalışıyorlar. Benimle başlayan cümleler dolu ağızlarda. Geçirdikleri zamanı yaşamak

yerine sonuçlarına hemen ulaşmak istiyorlar. Yalnızlık o kadar arttı ki, sosyal medya ve televizyon bağımlısı bir çok insanda bu yalnızlık kendine dönük şiddete dönüştü. İçeride dönmekte ve anlam vermekte zorlananlar yalnızlığa karşı sahip olma arzusunu geliştirdi. İrade problemi başladı bu yüzden, bir krem ya da çorap alacağı zaman bile kararı başkalarına bırakıyor. Takip ettikleri karakterlerin sosyal medya hesaplarında gezip ne öneriyorlarsa hepsini almak istiyorlar. Krem bozuk çıksa sorumlusu kendileri değil, kremi önerende suç. Kendi putlarını yarattılar. Yeni putumuz internet, bu putun elçileri Wi-Fi ağları, müridleri ise elimizdeki telefonlar. Sabah akşam putlarından içerik bekleyenler doldu ortalık. Karar mekanizması gitti artık yeni tanrı ne gönderirse onun peşindeler. Ama şunu fark etmiyorlar her insanın telefonuna gelen reklamlar, içerikler, paylaşımlar telefonun sahibinin eğilimlerine göre oluşuyor. Yani insan, kendi eğilimlerine uygun içerikleri izledikçe uyuşmaya başlıyor.

Eski sıcak aile, insan, eş dost akraba ilişkilerini ileri ki yıllarda ne bekliyor?

Evlilikler azalacağı için doğurganlıkta azalacak. Aileler küçüldükçe ilişkiler zayıflayacak, insanlar en yakın akrabalarıyla sadece önemli günlerde mesajlaşacak hale gelecek. İnsanlar, akrabalar arası mesafe arttıkça kişiler daha da yalnızlaşacak daha da işkolik olacaklar. Eskiden, "Daha geçen gün gittik" yanına dediğimiz aile ya da akrabalarımız için "Daha geçen gün aradık ya" demeye başladık. Telefonla konuşmayı gerçek ilişki zanneder olduk.

KORONA İLE BİRLİKTE ÖLÜM HER AN DÜŞÜNDÜĞÜMÜZ BAŞ ETMEKTE ZORLANDIĞIMIZ BİR KORKUYA DÖNÜŞTÜ. İKİ DUYGUYU ORTAYA ÇIKARDI. ÇARESİZLİK VE BELİRSİZLİK. İNSANIN ELİNDEN BİR ŞEY GELMİYOR VE NE ZAMAN BİTECEK BİLİNMIYOR.

Böyle giderse huzur evleri dolup taşacak. Kimse ana-babasına bakmak istemeyecek. Kısırlık artıyor ve doğadan gelenlerle oynandıkça yediğimiz içtiğimiz şeyler direk kısırlık sebebi olacak. Her 10 çocuktan yarısından fazlasının annesi babası aynı olacak. İnsanoğlu hep uzun yaşamak ister ama ölüm yaşı uzadıkça depresyonda artacak. Çünkü teknoloji yüzünden iyice tembelleşen insanların canları çok sıkılacak.

Mutluluk nedir?

Mutluluk saadet, saadet ise huzur demektir. Huzur da 'hazırda durmak' anlamına gelir. Bütün dinlerin ibadetlerinde; oruçta, namazda, günah çıkarmada, dua etmede, meditasyonda insanlar durur. Allah bizden durmamızı istiyor çünkü... İnsanlar durduğunda akıl devreye giriyor, biz dinleniyoruz. Dinlenmek vücut ile olurken, durmak zihinle yapılan bir eylem. Mutlu olan

insanların çoğunun yolu acıdan geçmiştir. Modern dünyada insanların mutlu olmak için yaptıklarına bakmak lazım. Farklı farklı ideolojiler peşinde koşmak, reiki, enerji, kuantum, astroloji, spor, pilates, yoga ya da farklı dini inançlar. Farklı gibi gözükseler de ortak bir amaçla yapılıyor hepsi, mutlu olmak ve gerçeğe ulaşmak... Ama bir çok insanın atladığı bir şey var;

hakikat bilgisine düşünerek yani akıl yoluyla ulaşılabilir. Düşünmeden inanmak yeterli olsaydı inancı olan herkes mutlu olurdu. Okuyarak, bilgi ışığında çıkarımlar yaparak, düşünerek inanmak yerine, duyarak inanmayı tercih ediyoruz. Çünkü daha kolay ve bedelsiz. Hatta gelenekle içselleşip alışkanlıklarımızla yaşıyoruz. Evet okumuyoruz, okumadıkça

gerçeğe ulaşmak ve mutlu olmak çok zor.

Mutlu olmak seçim mi, yoksa kader mi ?

Kader değil seçimdir, en mutlu insanların acı çeken insanlar olduğunu düşünmüşümdür hep. Kıyas malzemesi azaldıkça mutluluk artar. İnsanların mutsuzluğu aşırıktan gelir sadelikten değil.

Siz kendinizi mutlu etmek için nasıl motive ediyorsunuz?

En önemli mutluluk motivasyonum annem... Benimle ilgilenmesi hâlâ onun küçük çocuğu olduğumu hissettirmesi. İhtiyaç sahibi insanlarla zaman geçirmek, Allah'ımın bana kısmet ettiği mesleğim ve hâlâ bir şeye şaşıyor olabilmek beni mutlu ediyor.

Okullar, belediyeler ve özel şirketlerde seminerleriniz oluyor. Özellikle hangi konular üstünde ilerliyorsunuz?

Cezaevlerinde içgörü kazandırmakla ilgili oluyor anlatımlarım. Halka açık seminerlerimi tüm dünyada yapıyorum. O dönem en çok neye ihtiyaç varsa onu ele alıyoruz. Şirketlerde

liderlik, müşteri memnuniyeti, motivasyon ve insana yatırım üzerine konuşmalar yapıyorum. Okullarda kariyer gelişimi ve toplumsal adaptasyon üzerine konuşuyoruz. Siyasilere de başbakanlardan farklı parti vekillerine kadar hepsine beden dili eğitimi verdim.

Beden dilinin iletişimdeki önemi nedir? Beden dili neyi anlatır ?

Beden dili sessiz iletişimdir. Konuşurken çoğu zaman gerçekleri söylemeyiz, çarpıtarak konuşuruz. Üç aydır görmediğimiz bir arkadaşımıza "Hep aklımdasın ne iyi oldu seni gördüğüm" dediğimizde aslında " Üç aydır aklıma gelmedin burada görünce mahcup oldum bir şey söylemem gerekir" vardır. Yoksa sosyal ve iş hayatımızı yürütemeyiz. Bedendeki mikro beden dili yüz, makro beden dili vücuttur. Aslında ilkokuldan itibaren herkesin seviyesine göre alması gereken bir eğitim olarak düşünüyorum beden dilini.

Evlilikler neden artık yürümüyor?

Çağ değişiyor ve çağla birlikte

evlilik kavramının içeriği de değişiyor. 80'lerden Sonra kadın değişmeye başladı, sosyal ve ekonomik özgürlüğünü ilan edince dönüştü. Eskisi kadar sabırlı ve sessiz değil. Kadının değişimi ile birlikte evlilikte üstlendiği rol de değişti artık "Ben de varım" diyor. Avrupa ve Amerika'da iki ev bir evlilik sistemi yayılmaya başladı.

Mutlu bir ilişki için neler önerirsiniz?

Mutlu bir ilişki için formüller vermek sadece anı kurtarır. Geçici bir farkındalık sağlar. İlişkinin kendisi mutlu etmez. Bu durum tamamen ilişki içindeki insanların karakter ve kişilikleri ile ilgilidir. Bireysel olarak mutlu olmanın yolu için çaba gösterenler, ilişkide yol alır. Ne yazık ki insanların çoğu mutlu olmak için hızlı teknikler ve yollar ister. Bu o kadar kolay bir şey olsaydı yüzyıllardır alimler, felsefeciler, üzerine bu kadar düşünürlermiydi ?

Hayat mottunuz ne ?

Birincisi haddini bil. İkincisi evde mutlu olmayan elde mutlu olamaz..

Ajanda

Pandemi süresince şüphesiz uymamız gereken en önemli kurallardan biri fiziki mesafe. Tabii bu durum doğal olarak sinema, tiyatro, konser gibi organizasyonları oldukça etkiliyor. Karantina süresince tiyatrodan uzak kalmak istemeyenler için birbirinden farklı online içerikleri sizler için derledik. Devlet Tiyatroları'nın, belediyelerin tiyatro YouTube kanallarından, Instagram hesaplarına kadar birçok içeriği listemizde bulabilirsiniz. İyi seyirler.

REİS BEY

Oyun: 2 Perde - 2 saat 5 dakika

Yazan: Necip Fazıl Kısakürek

Yöneten: Özer Tunca

Oyuncular: Osman Nuri Ercan, Çetin Azer Aras, Zafer Güllü, Selma Bayraktargil, Şemsettin Zırhlı, Sedat Keçeci, Sevgi Tanrıverdi, Meliha Savaş, Savaş Tamer, Uğur Bakır

Oyunun konusu:

Görevinden hiç taviz vermeyen, yasalara son derece bağlı, kanun makinesi, taş kalpli bir ağır ceza reisinin vicdan muhasebesinin anlatıldığı oyunda, idam mahkumu genç, Reis Bey'e şöyle haykırır: Reis Bey! Bu dünya dört köşe değildir. Mühürlü kalbinizin bir gün açılmasını dilerim! Beni asacaksınız! Fakat, ruhum sizi bu dünyada ve ötelede adım adım takip edecek!..

LEYLÂ İLE MECNUN

Oyun: 2 Perde - 1 saat 45 dakika

Yazan: İskender Pala

Rejisör: Mustafa Kurt

Oyuncular: Tunç Yıldırım, Kadri Özcan, Cevat Duman, Pervin Balcı, Müge Sefercioğlu, Damla Ece Hacat, Muzaffer Saygı, Cihan Kaymak

Oyunun konusu:

Leylâ ile Mecnun'un aşkları eski bir efsanedir. Leylâ ile Mecnun arasında geçen, birbirine kavuşamayan ve aşkları uğruna ölen iki gencin öyküsüdür...

Oyunları izlemek için: https://www.youtube.com/playlist?list=PLXeAW35BuX15rKR5WSKMgx_Obsxqt0dgN

KRAL LEAR

William Shakespeare

Yöneten Ant Aksan Çeviren Özdemir Nutku

KRAL LEAR

Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Özdemir Nutku
Yöneten: Ant Aksan

Oyuncular: Furkan Özbalkan Coşku Giray, Deniz Erbigе, Yusuf Ulaş Palabıyık, Onurcan Zeren, Efe Hatay, Oğuzcan Ulu, Tolga Satıcıöz, Özgür Adıttar, İmran Azat Günseli, Hakan Taner Yıldırım, Jülide Kara

Oyunun konusu:

Kral Lear, yaşlandığı gerekçesiyle topraklarını üç kızı arasında paylaşmaya karar verir ve bu paylaşımın eşit ve adil olması için kızlarının kendisini ne kadar sevdiğini söylemelerini ister. Büyük ve ortanca kızları süslü laflarla sevgilerini ifade edip kendilerini kanıtlar, fakat gerçek sevginin süslü laflarla anlatılamayacağına inanan Cordelia yanıt vermez. Buna sinirlenen Lear, onu evlatlıktan reddeder ve topraklarını diğer kızları arasında böler. Bu paylaşım mutlak hakimiyeti elde etmek isteyen kızları için bir fırsattır.

BİR NEFES DEDE KORKUT

Oyun: 1 Perde - 1 saat 10dakika
Yazan: Anonim
Yönetmen: Gökçe Kurt Elitez

Oyuncular: Gökçe Kurt Elitez, Ziya Serkan Doğa, Fuat Yıldız, Bahri Çakır

Oyunun konusu:

Sen işitirsen eğer kalbin diliyle bütün canlılar, ovalar, ağaçlar, taşlar, kuşlar konuşur. En küçük ayrıntı görünür olur. Seherler ve geceler destan anlatır, sen işitirsen. Havanın, toprağın, denizin, dağların, taşların insanın dilinden anlamak kalbi duymaktır. Geçmişten bugüne birlikte yaşamın bilincini aktaran en kadim anlatılardır Kitapı Dede Korkut. Geçmiş gelecek bugün bir olur, insan bir parçası... Var olmanın hissiyatını o günlerden bugünlere aktardık biz de , Dede Korkut'un bi' nefesiyle.

Ajanda

GERGEDAN

Oyun: Tek Perde 1 saat 15 Dakika
Yazan: Eugène Ionesco
Çeviren: Hasan Anamur
Yöneten: Barış Erdenk

Oyuncular: Mert Kırık, Hakkı Kuş, Özlem Boyacı, Mete Ayhan, Mustafa Kılıkcı, Yalçın Özen, Ayhan Bekdemir, Gülşah Eraraç, Berkay Gökçek, Gamze Kılıkcı, Didem Seçil Üner, Sanem Yeles

Oyunun konusu:

Oyun, bireysel özgünlüğü ve özgürlüğü olmayan, kalıpların arkasına sığınarak varoluşuna bir anlam yüklemeye çalışan modern insanın çaresizliğini anlatıyor.

AĞIR ROMAN

Oyun: İki perde, 2 saat 20 Dakika
Yazan: Metin Kağan
Uyarlayan: Zerrin Akdenizli
Yöneten: Barış Erdenk

Oyuncular: Berkay Akın, Emre Basalak, Özlem Boyacı, Özlem Baykara Danacı, Sinan Demirer, Mustafa Kılıkcı, Mert Kırık, Serhat Onbul, Yalçın Özen

Oyunun konusu:

Oyun, kentin varoş mahallelerinden olan Kolera Mahallesinde geçiyor ve kentin ortasında sıra dışı bir yaşam süren Koleralıların, yalnızlıklarını, acılarını ve aşklarını sarsıcı bir bakış açısı ile anlatıyor.

KEŞANLI ALİ DESTANI

Oyun: İki perde, 2 saat 20 Dakika
Yöneten: Kazım AKŞAR

Oyuncular: Berkay Akın, Mete Ayhan, Umut Bazlama, Emre Demirci, Gamze Demirer, İsmail Dünder, Zafer Ergül, Mustafa Kılıkcı, Mert Kırık, Başak Boran Oksal, Özgür Onan, Serhat Onbul

Oyunun konusu:

İşlemediği bir suç yüzünden hapse atılan Keşanlı Ali'nin mahallesine döndükten sonra kahraman ilan edilmesinin müzikli hikâyesi

DOSTLAR
TİYATRUSU

MARX'IN DÖNÜŞÜ

Oyuncular: Genco Erkal
Yazan: Howard Zinn
Çeviren: Özüm Özülgün
Yöneten: Genco Erkal

Oyunun konusu:

"Marx'ın Dönüşü'nü okuyanlar olayların ve olguların tarihsel açıdan ne kadar gerçek olduğunu merak edebilir. Marx'ın yaşamıyla ilgili olanların yanı sıra göndermede bulunulan tarihsel olaylar gerçektir: Jenny ile yaptığı evlilik, Londra'ya sürülmesi, üç çocuğunun ölmesi, zamanın politik çatışmaları, İrlanda'nın İngiltere'ye karşı direnişi, Avrupa'daki 1848 devrimleri, Komünist Hareket, Paris Komünü. Haklarında konuştuğu ana karakterler de gerçektir: Aile üyeleri, dostu Engels, rakibi Bakunin. Diyalogları ben yazdım ama karakterlerin kişiliklerine ve düşüncelerine sadık kalmaya çalıştım. Ancak Marx'ın Jenny ve Eleanor'la girdiği ideolojik çatışmalarda hayal gücümü kullandım tabii. III. Napolyon'un tasviri gibi birkaç sahnede de Marx'ın kendi sözcüklerini kullandım." diyor Howard Zinn'in oyun metnine yazdığı önsözde.

7 ŞEKSPİR MÜZİKALİ

Oyun: 2 Perde, 110 dk
Yazan: William Shakespeare
Çeviren: Haluk Bilginer
Yöneten: Kemal Aydoğan
Oyuncular: Haluk Bilginer, Evrim Alasya, Selen Öztürk, Zeynep Alkaya, Tuğçe Karaoğlan

Oyunun konusu:

Doğarız ve ölürüz: bu ikisi arasında da bir şeyler yaşarız. '7' müzikali bu 'bir şeyler' üzerinedir. Ergenlikle yaşlılık arasında insanın geçtiği birtakım 'durakların', '7 perdelik ömrümüzün' müzikalidir '7'. Shakespeare'in tüm eserlerinden ayrıntılı bir tasnifle oluşturulan müzikalin sözleri Shakespeare'e; Besteleri Tolga Çebi'ye ait. Haluk Bilginer ile birlikte Evrim Alasya, Selen Öztürk, Zeynep Alkaya, Tuğçe Karaoğlan'ın rol aldığı müzikali, Kemal Aydoğan yönetiyor. Müzikalin sahne tasarımı Bengi Günay'a, ışık tasarımı İrfan Varlı'ya, tasvir tasarımı Özlem Karabay'a ait. Orkestra Tolga Çebi (keman-klavye), Aziz Şahin (bas gitar), Uğur Akyürek (keman-klavye), Atakan Kundak (davul), Çağdaş Özmen (gitar), Kerem Kırca (perküsyon), Ufuk Kaan İçli (ud), Volkan Kırımlioğlu (kanun) 'ndan oluşuyor.

Ajanda

MACBETH MUTFAKTA

kadropa

Oyun: Tek perde, 50 dakika
Yazan: William Shakespeare
Yöneten: Burak Tamdoğan
Oyuncular: Simge Günsan

Oyunun konusu:
W. Shakespeare'in ünlü eseri "Macbeth"'in obje tiyatrosu uyarlaması. Bu oyunda "Macbeth" hikayesinin mekânı mutfak. Tarif edilmedende pişirilebilir bir yemek tarifi sırasında geçen oyunun karakterleri ise mutfak eşyaları.

SİVAS 93

Yazan: Genco Erkal
Yöneten: Genco Erkal
Oyuncular:

Oyuncular: Genco Erkal, Meral Çetinkaya, Yiğit Tuncay
Nilgün Karababa, Murat Tüzün, Çağatay Mıdıkhan, Saliha Şirvan Akan

Oyunun konusu:

İnsan Hakları Bildirgesi'nin 60. yılı nedeniyle Dostlar Tiyatrosu tarafından 2008 tiyatro sezonunda sahnelenen Sivas '93 Festivaline özel olarak davet edildi. Genco Erkal'ın yazıp yönettiği bu belgesel oyun, 15 yıl önce Sivas'ta Madımak Otel'i'nde yaşananları insanın yüzüne bir tokat gibi vuruyor. 2 Temmuz 1993'te Sivas'ta yaşanan ve 37 kişinin ölümüyle sonuçlanan şiddet olaylarının hiçbir zaman unutulmaması, aksine sürekli sorgulanması gereken gerçeklerdir.

DOSTLAR
TIYATROSU

HİZMETÇİLER

Yazan: Jean Genet
Çevirmen: Salah Bırsel
Yöneten: Can Ali Çalışandemir
Oyuncular: Çiğdem Yıldız, Saliha Cansu Saka, Can Ali Çalışandemir

Oyunun konusu:
Hanımlarının dayanılmaz 'var'lığı karşısında kendi 'yok'luklarında kaybolan; dayatılan sınıfsal kimliklerinde hapsolmuş iki kızkardeş... Sefaletlerini nefret ve korkuyla karışık bir tutku noktasına taşıyan kızlar öğrendikleri benliklerinden kurtulmak için ne kadar ileri gidebilirler...

ŞİDDET ÜÇLEMESİ 2 ŞEKER

Yazan: Didem Kaplan

Yöneten: Didem Kaplan

Oyuncular: Ahmet Yaşar, Dilek Yorulmaz, Serpil Bilgil

Oyunun konusu:

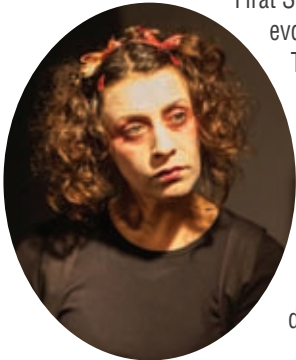
Tiyatro Artı, Çocukların Maruz Kaldığı Şiddeti Gözler Önüne Seriyor. Geçtiğimiz sezon başlayan Şiddet Üçlemesinin ikinci oyunu "Şeker" çocuğa yönelik şiddeti gerçek hikayeler üzerinden irdeliyor. "Şiddet Üçlemesi 2 - Şeker" Mekan Artı'da sahnelenmeye devam ediyor.

Tiyatro Artı, seyircisini her çocuğun doğduğu andan itibaren maruz bırakıldığı toplumsal ve fizyolojik şiddetle yüzleşmeye çağırıyor. "Şiddet Üçlemesi 2 - Şeker", çocukların gördükleri ve öğrendikleri arasında yaşadıkları kafa karışıklığını, acılarını ve yok edilişlerini anlatıyor. Tiyatro Artı, "Şiddet Üçlemesi 2 - Şeker" ile çocukların kirletilmiş dünyalarını, onların gözünden ve dilinden aktarıırken bir yandan da cinayete kurban gitmiş dört çocuğun hikayesini sunuyor. Devletin döşediği mayınlarla ölen Ceylan Önkol, polis kurşunlarına hedef olan Uğur Kaymaz, üvey annesi ve üvey anneannesi tarafından öldürülen

Fırat Sezer ve bir bayram günü şeker toplamak için gittiği evde tecavüz edildikten sonra bıçaklanarak öldürülen

Türkan Ay... Oyunun yazarı ve yönetmeni Didem Kaplan, Şiddet Üçlemesini yaparken toplumda zayıf konuma indirgenmiş olan herkese uygulanan her türlü şiddeti irdelemeye çalıştıklarını ve bunu yaparken sahnede şiddeti göstermek yerine "şiddet" mevzusunu irdelemeyi tercih ettiklerini iletiyor.

Üçlemenin ilk oyunu Ayna ile kadınlara yönelik şiddet üzerinde durulurken; üçlemenin son halkasında düşünceye yönelik şiddet ele alınacak.

AKSAK İSTANBUL HİKAYELERİ

Yazan: Yeşim Özsoy

Yöneten: Yeşim Özsoy

Oyuncular: Yaman Ceri, Alev Cınbarcı, Nükhet Akkaya, Barış Tecimen, Mark Levitas, Abdül Süsler, Özlem Saraç, Somer Karvan, Burcu Esenler, Sanem Öge, Kıvanç Ergun, Batur Belirdi

Oyunun konusu:

İstanbul'da olduğu gibi her şeyin aksadığı ama yine de devam ettiği, aksak ritim üzerine aksak bir oyun!

Prömiyeri 26 Mayıs 2004 tarihinde 14.Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali kapsamında gerçekleşen "Aksak İstanbul Hikayeleri", Yeşim Özsoy Gülan'ın yazıp yönettiği dördüncü oyundur ve Osmanlı müziğindeki "aksak ritim" ögesinden yola çıkılarak yazılmıştır. Osmanlı müziğindeki aksak ritmin ses, metin ve oyunculuk üzerinde yapılandırılmasını eksen alan çalışmada müziğin ritmindeki bu aksamanın eski bir Osmanlı başkenti olan İstanbul'un 2004 yılındaki şehir hayatına yansımaları anlatılmıştır. Birbiriyle bağlantılı 12 ayrı karakter ve onların parçalanmış 12 farklı monoloğundan oluşan oyun, Yeşim Özsoy Gülan'a 2006 Afife Jale Tiyatro Ödülleri'nde Cevat Fehmi Başkut En İyi Yerli Oyun Yazarı Ödülü ile Lions Halk Jürisi 2005 Yenilikçi Tiyatro Ödülü'nü kazandırmıştır. Hikayelerin iç ritmi ve bir araya gelişleri Türk Sanat Müziği'nde "aksak" olarak adlandırılan ritm sistemine öykünmektedir. "Aksak İstanbul Hikayeleri", akma/aksama, simetri/asimetri, uyum/uyumsuzluk gibi kavramlardan yola çıkılarak aksaklığın uyumu üzerine yapılmış bir yorum niteliğindedir.

Bugüne dek Ankara'da Yeni Sahne ve İstanbul'da AKM Aziz Nesin Sahnesi, Enka Oditoryum, Akatlar Kültür Merkezi,

Yerebatan Sarnıcı ve Muammer

Karaca Tiyatrosu gibi farklı

mekanlarda sahnelenen

oyun, ayrıca 2004

yılında Berlin'de

düzenlenen Şimdi

- Now Festivali

kapsamında Hebbel

Tiyatrosu'nda ve

2005 yılında Köln'de

gerçekleştirilen

Türk-Alman Tiyatro

Festivali kapsamında

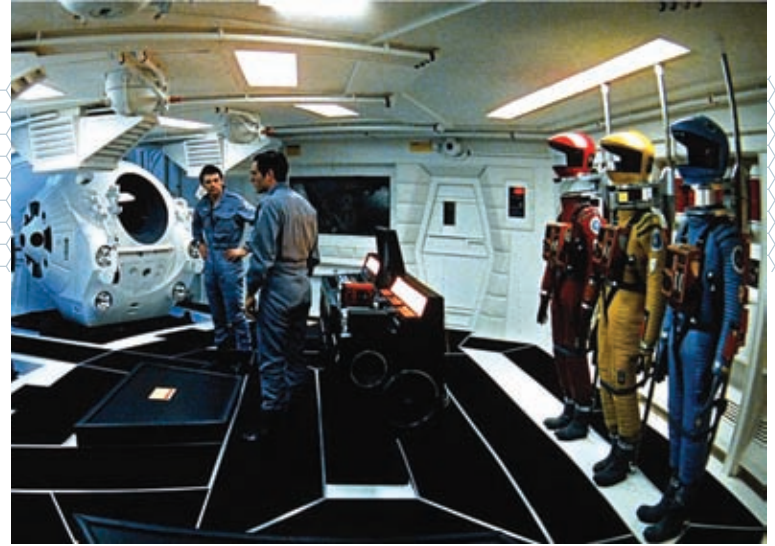
Studiobühne Köln'de de

seyirciyle buluşmuştur.

Sinema

Film severler arasında yapılan araştırmalar bilim kurgu tarzını öne çıkarıyor. Pandemi sürecinin devam ettiği bu günlerde sizler için alanında en yukarılarda yer almış filmlerden bazılarını seçtik. Özellikle bilim kurgu aşığı biriyseñiz bu listemizdeki filmleri izlemenizi öneriyoruz...

2001: A SPACE ODYSSEY

Yapım yılı: 1968 (ABD, İngiltere)
Yönetmen: Stanley Kubrick
Oyuncular: Keir Dullea, Gary Lockwood, William Sylvester, Robert Beatty, Daniel Richter
Tür: Bilim kurgu, Gizem, Macera
IMDB puanı: 8.3 2001:

Bir grup primat ıssız bir yerde yemek için kavga etmektedirler. Kavgaları, aniden yanbaşlarında beliren esrarengiz siyah bir taş sebebiyle bölünür. Aniden beliren bu taş, primatların ilk defa alet kullanmasını sağlayacak bir güce sahiptir. Ve böylece evrimin en önemli adımlarından biri olan akıl kullanımı başlamış, insanların şafağı gelmiştir. 2001'de, bir önceki sahneden 4 milyon yıl sonra, bir uzay gemisi aydan gelen esrarengiz sinyallerin ardında aynı siyah taşı keşfeder. Hem de ay yüzeyinde. Sinyaller Jupiter'e gitmektedir. On sekiz ay sonra Discovery'nin güvertesinde, astronotlar David Bowman ve Frank Poole Jupiter'in gölgesine doğru yola çıkmışlardır. Uzay gemisinde HAL 9000 adında, yapay zekaya sahip, dünyanın en gelişmiş bilgisayarı bulunmaktadır. Ve hiç kuşkusuz, bu sonuncunun, kendi planları vardır...

STALKER

Yapım yılı: 1979 - Rusya , Almanya
Yönetmen: Andrey Tarkovski
Oyuncular: Nikolai Grinko, Anatoli Solonitsyn, Aleksandr Kajdanovsky, Alisa Frejndlikh
Tür: Bilim kurgu, Dram, Gizem, Psikolojik
IMDB puanı: 8.2

Dünyaya düşen dev göktaşı yaşamı yerle bir ederken Zone adında esrarengiz, yeni bir bölge oluşmuştur. Bu bölgeden içeriye girebilen insanların tutkularının gerçekeşeceğine dair söylentiler vardır. İçeride yaşayan 'güç' insan zihni tarafından hayal edilmesi mümkün olmayacak güçteki bir varlıktır. Askerler tarafından korunan Zone bölgesine sadece gerekli olgunluğa erişmiş cesur Stalker'lar girebilmekte, bölgeye giren insanlara eşlik etmektedirler. Stalker, ailesinin tüm itirazlarına rağmen bölgeye girmek isteyen bir bilimadamına ve bir yazara eşlik etmeye karar verir...

BLADE RUNNER

Yapım yılı: 1982 (ABD, HongKong, İngiltere)
Yönetmen: Ridley Scott
Oyuncular: Harrison Ford, Daryl Hannah, Sean Young, Rutger Hauer, James Ho
Tür: Bilim kurgu, Dram, Gerilim
IMDB puanı: 8.2

Tyrell gibi devasa üretici firmalar Replikant isimli, dış görünüm olarak insan türünden ayırt edilemeyen robotlar üretmektedirler. Dünya dışı kolonilerin tehlikeli ve illegal işlerinin halledilmesi için kullanılan bu robotlar, Blade Runners isimli özel polisler tarafından yakalanmaktadır. Uzman bir Blade Runner olan Rick Deckard, görevini bıraktığı bir esnada, Los Angeles'a gelen bir grup replikantı yakalamak için verilen son bir görevi kabul eder. Ancak iki milyon insanın yaşadığı bu şehirde görünüm olarak insandan hiçbir farkı bulunmayan bu robotları teşhis etmek hiç kolay olmayacaktır.

INCEPTION

Yapım yılı: 2010 (ABD, İngiltere)
Yönetmen: Christopher Nolan
Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Marion Cotillard, Joseph Gordon Levitt, Ellen Page, Michael Caine
Tür: Bilim Kurgu, Aksiyon
IMDB puanı: 8.8

Dom Cobb ok yetenekli bir hırsızdır. Uzmanlık alanı, zihnin en savunmasız olduğu rüya görme anında, bilinçaltının derinliklerindeki değerli sırları çekip çıkarmak ve onları çalmaktır. Cobb'un bu ender mahareti, onu kurumsal casusluğun tehlikeli yeni dünyasında aranan bir oyuncu yapmıştır. Ancak, aynı zamanda bu durum onu uluslararası bir kaçak yapmış ve sevdiği herşeye malolmuştur. Cobb'a içinde bulunduğu durumdan kurtulmasını sağlayacak bir fırsat sunulur. Ona hayatını geri verebilecek son bir iş; tabii eğer imkansız başlangıcı tamamlayabilirse... Mükemmel soygun yerine, Cobb ve takımındaki profesyoneller bu sefer tam tersini yapmak zorundadır; görevleri bir fikri çalmak değil onu yerleştirmektir. Eğer başarılılarsa, mükemmel suç bu olacaktır. Ama ne dikkatle yapılan planlamalar, ne de uzmanlıkları, onları, her hareketlerini önceden tahmin ettiği anlaşılabilir tehlikeli düşmanlarına karşı hazırlıklı kılabilir. Bu, gelişini sadece Cobb'un görebildiği bir düşmandır.

Sinema

A.I. ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Yapım yılı: 2001 (ABD)
Yönetmen: Steven Spielberg
Oyuncular: Haley Joel Osment, Frances O'Connor, Sam Robards, Jake Thomas, Jude Law, William Hurt
Tür: Bilim kurgu, Dram, Macera
IMDB puanı: 8.7

Çok uzak olmayan bir gelecekte, sera gazlarının etkisiyle kutuplardaki buzullar erimeye başlar. Okyanus sularının yükselmesiyle de dünyanın tüm kıyı kentleri su altında kalır. Kıtaların içlerine çekilen insan ırkı yaşamlarını kolaylaştırmak amacıyla ilerlemeye devam eder ve onlara hizmet edecek gerçekçi robotlar (mecha) yaratma noktasına ulaşır. Mecha üreten şirketlerden biri, gerçek duyguları, özellikle de "annesini" Monica'ya hiç bitmeyen sevgisi olan muhteşem yapay bir çocuk David'i yaratır. Kocasını Henry'nin ısrarı üzerine Monica, tedavi edilemez bir hastalıktan muzdarip kriyo-stazda kalan gerçek oğlunun yerine onu evlat edinen bir annedir. David, Monica ve Henry ile mutlu bir şekilde yaşamaktadır, ancak gerçek oğulları Martin, bir tedavi keşfedildikten sonra eve dönünce hayatı dramatik bir şekilde değişir...

INTERSTELLAR

Yapım yılı: 2014 (ABD, İngiltere)
Yönetmen: Christopher Nolan
Oyuncular: Matthew McConaughey, Anne Hathaway, Jessica Chastain, Eyles Gabel
Tür: Bilim Kurgu, Dram, Romantik
IMDB puanı: 8.7

Yakın gelecekte yeryüzünde yaşam, artan kuraklık ve iklim değişiklikleri nedeniyle tehlikeye girmiştir. İnsan ırkı yok olma tehlikesiyle yüzyüzedir. Geçmişte çok önemli bir mühendis ve bilim insanı olan Cooper, geniş mısırlarında çiftçilik yaparak geçinmektedir. Artık tek amacı tüm dünyanın kuraklık tehdidi altında olduğu zamanlarda iki çocuğuna güvenli bir hayat sunmaktır. Onlarla yaşayan Büyükbaba Donald çocuklara göz kulak olurken, Cooper zamanının çoğunu tarlalarda geçirir. Cooper'ın henüz 10 yaşındaki kızı Murph şaşırtıcı bir zekaya sahiptir. Geçmişte bıraktığı bilim insanı kariyerini özleyen Cooper'un karşısına bir gün beklenmedik bir teklif çıkar ve ailesinin, dahası insanlığın güvenliği için zorlu bir karar alması gerekir... Derken yeni keşfedilmiş bir solucandeliği, tüm insanlık için umut olur. Buradan geçip boyut değiştirerek daha önce hiçbir insanoğlunun erişemediği yerlere ulaşmak ve insanoğlunun yeni yaşam alanlarını araştırmak ise bir grup astronot-kaşife kalır. Bu kaşifler, geçen 1 saatin dünyadaki 7 yıla bedel olduğu ortamda hem hızlı ve cesur olmak zorunda kalacaklardır...

METROPOLIS

Filmin konusu:

Yapım yılı: 1927 (Almanya)

Yönetmen: Fritz Lang

Oyuncular: Theodor Loos, Gustav Fröhlich, Alfred Abel, Rudolf Klein-Rogge, Fritz Rasp

Tür: Bilim kurgu, Aksiyon, Dram, Gerilim, Romantik

IMDB puanı: 8.3

Sadece döneminin değil, bir çok bilim kurgu fimline öncülük etmiş Metropolis, sınıf farkını yansıtan önemli yapıtlardan. Metropolis'te yaşayan insanlık artık ikiye ayrılmıştır. Yeraltında makinelerle birlikte yaşayan sınıf ve yukarıda daha konforlu bir yaşam süren yönetici sınıf. Yeraltında yaşayan işçiler zorlu bir yaşam sürerken, yönetici sınıf konforlu bir hayat yaşamaktadırlar. Hayatlarından oldukça memnun olan yönetici sınıf, yaşam mücadelesi veren yeraltındakilerin durumu pek de önemsemez... Lang, bölünmüş toplumsal yapıyı, insanı bir aşktan yola çıkarak, uzlaştırmaya çalışır...

THE MATRIX

Yapım yılı: 1999 (ABD)

Yönetmen: Andy Wachowski, Lana Wachowski

Oyuncular: Keanu Reeves, Hugo Weaving, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Joe Pantoliano

Tür: Bilim Kurgu, Aksiyon, Gerilim, Macera

IMDB puanı: 8.7

Bir bilgisayar programcısı olan Thomas Anderson aynı zamanda Neo nickname'li çok usta bir "hacker" dır. Ancak siyah takım elbiseli ve gözlüklü adamların yakın takibindedir. Bu takibin nedenini ise karşılaşacağı Morpheus'dan öğrenecektir. Neo, birden kendini Morpheus'un anlattıklarına güvenmek zorunda kaldığı büyük bir komplonun içinde bulacaktır. İçinde yaşadığımızı sandığımız bu dünya tamamıyla aldattıcıdır. Tüm insanlık aslında uzaydan gelen yaratıkların köleleridir. Neo, Trinity ve Morpheus'un da yardımıyla kendilerini bu düzeni yıkmaya adanmış bir grubun içine katılır.

Sinema

ETERNAL SUNSHINE OF THE SPOTLESS MIND

Yapım yılı: 2004 (ABD)
Yönetmen: Michel Gondry
Oyuncular: Jim Carrey, Kate Winslet, Mark Ruffalo, Kirsten Dunst, Elijah Wood
Tür: Bilim kurgu, Dram, Romantik
IMDB puanı: 8.4

Joel Barish (Jim Carrey)'in eski sevgilisi Clementine (Kate Winslet) yaşadıkları iki yıllık ilişkiye dair tüm anılarını gizemli tıbbi bir müdahale ile kafasından sildirir. Bunu öğrenen Joel çok üzülür ve aynı prosedürü kendi üzerinde uygulamaya karar verir. Bütün anılarını sildirmek için derin uykuya yattığında, gözlerinin önünden Clementine ile yaşadığı günler geçer. Joel aslında Clementine'i unutmak istemediğini anlar ve müdahaleyi durdurmak için çabalar.

THE FOUNTAIN

Yapım yılı: 2007 (ABD)
Yönetmen: Darren Aronofsky
Oyuncular: Hugh Jackman, Rachel Weisz, Cliff Curtis, Ellen Burstyn, Ethan Suplee
Tür: Bilim kurgu, Dram, Romantik
IMDB puanı: 7.3

The Fountain, üç farklı zamanda biriminde, bir adamın sevdiği kadını kurtarmak için başından geçen bin yıllık serüveni konu almaktadır. 15. yüzyılda İspanya'da yaşayan Tomas ölümsüzlük verdiği sanılan efsanevi bir çeşmenin arayışına çıkar. Günümüzde, Tommy Creo isimli bir bilim adamı, kanser olan eşi İzzy'yi kurtarabilmek için umutsuzca bir tedavi yöntemi keşfetmeye çalışmaktadır. 25. yüzyılda, astronot olan Tom ise uzaydaki gezintisi sırasında kendisini çok uzun sürelerdir rahatsız eden olayların arkasındaki gerçekleri keşfeder. Bu üç adamın hikayesi tek ve ortak bir gerçeğe uzanmaktadır...

SOLARIS

Yapım yılı: 1972 (Rusya)
Yönetmen: Andrey Tarkovski
Oyuncular: Donatas Banionis, Natalya Bondarchuk, Jüri Järvet, Nikolai Grinko, Vladislav Dvorzhetsky
Tür: Bilim kurgu, Dram
IMDB puanı: 8.1

Kendisi yaşayan dev bir bilinç olan sularla kaplı Solaris gezegeni, Dünya'dan gelen insanların bilincinde ve bilinçaltında oyunlar oynayarak hafızalarında kalmış olayları maddeleştirmektedir. Bu tuhaf gezegeni araştırmak için kurulmuş üsse, açıklanamaz bir şekilde ölen meslektaşının yerini almak üzere gönderilen filmin kahramanı, gezegenin esrarına cebzölurken, kendi geçmişinin hayaletleriyle de yüzleşmek zorunda kalacaktır.

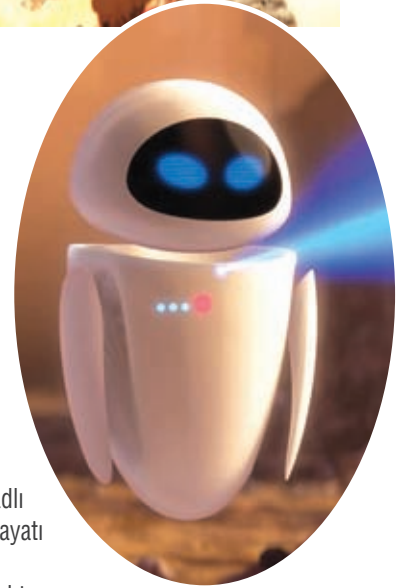

WALL·E

Yapım yılı: 2008 (ABD)
Yönetmen: Andrew Stanton
Oyuncular: Ben Burtt, Elissa Knight, Jeff Garlin, Fred Willard, John Ratzenberger
Tür: Bilim kurgu, Macera
IMDB puanı: 8.4

Dünya gezegenini terk eden insanlar tarafından unutulduktan sonra, uzun yıllar boyunca yapayalnız yaşayan ve bu süre içinde programlandığı işle (çöp tasnifiyle) uğraşan robot WALL-E, günün birinde EVE adlı çok güzel bir arama robotuyla karşılaşır ve hayatı aniden yepyeni bir anlam kazanır.

WALL-E'nin elinde gezegenin geleceğinin anahtarının olduğunu keşfeden EVE, artık başka bir gezegende yaşayan ve dünyaya güvenlik içinde geri dönüş haberini heyecanla beklemekte olan insanlara bu bilgiyi rapor etmek için müthiş bir uzay yolculuğuna çıkar. Ancak WALL-E' de boş durmamış, çok beğendiği EVE'in peşine takılarak onunla birlikte galaksiye açılmıştır.

Kıtap

SIRADIŞI BEYİNLERDEN ÖĞRENEBİLECEKLERİMİZ

Yazar: Eric R. Kandel
Çeviri: Işık Doğanğün
Yayınevi: Kolektif Kitap

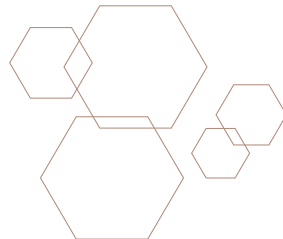
Beynin fiziksel yapısı dünyayla ilişkilenebilir mi? Nasıl etkiliyor? Beynimiz milyarlarca sinir hücresinin gönderdiği sinyallerle bilincimizi, duygularımızı, dili ve sanatı nasıl kodluyor? Olağanüstü karmaşık bu ağ, biz olgunlaştıkça gelişen fakat yaşamımız boyunca sürekliliğini şaşırtıcı ölçüde koruyan benlik duygumuzu nasıl oluşturuyor? Nobel ödüllü Eric R. Kandel bilinci ve benlik farkındalığını oluşturan karmaşık sinir ağlarında ortaya çıkan aksaklıkların otizm, depresyon, bipolar bozukluk, şizofreni, Alzheimer, Parkinson ve travma sonrası stres bozukluğuna nasıl dönüştüğünü açıklıyor. Beyin biliminin bilişsel psikolojiyle, beyin de zihinle ilişkisini göstererek hem ortak insanlık deneyiminin sosyal, benlik, hafıza, karar alma, yaratıcılık gibi pek çok yönünü var eden hem de kaygı, stres, bağımlılık gibi pek çok sorunun altında yatan mekanizmaları insan zihninin işleyişine ışık tutuyor.

DİLENCİLER VE KİBİRLİLER

Yazar: Albert Cossery
Çeviri: Servet Ugan
Yayınevi: Kolektif Kitap

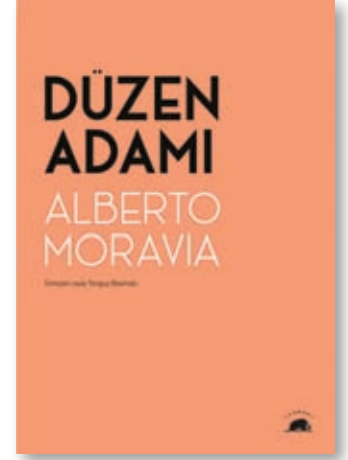
“Hayatı yaşamadan öğretmek cehaletin işlediği en iğrenç suçtu.” İnsan ilişkilerine ve topluma getirdiği nüktedan ve kışkırtıcı bakışla Batı kültürünün son gerçek anarşist yazarı kabul edilen Albert Cossery'nin döneminin avangard yazarlarının aksine can sıkıntısı ve muğlaklıklardan uzak romanı, adaletsiz toplumların düzenini bozan hırsızlar, züppeler, dilenciler ve yersiz yurtsuzlardan oluşuyor. Eski felsefe hocası ve dilenci Gohar, uyuşturucu satıcısı ve şair Yeghen, otoriter ve eşcinsel polis amiri Nur El Dine, Kahire sokaklarında bir araya geliyor. Peki, toplumsal norm ve heveslere karşı çıkarken iç huzuru nasıl koruyorlar? Fakirliğin ortasında, usanmaz devlet güçlerinin durduramadığı yaşam enerjisini nasıl muhafaza ediyorlar?

BEYAZ GECELER

Yazar: Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
Çeviri: Baran Say
Yayınevi: Kolektif Kitap

Sekiz yıldır yaşadığı St. Petersburg'da kimseyle yaklaşmamış ama şehri evleriyle, yüzleriyle ezberleyen yalnız, kederli, hayalperest bir genç adamın dört beyaz gecesinin öyküsü bu. Hayalperestimiz sıradan gece yürüyüşlerinden birinde Nastenka'yla karşılaşır. Hayatın yabancı bu ikili kısa sürede hikâyelerini, dertlerini, hayallerini paylaşacak kadar yakınlaşır; birlikteyken kederleri, huzursuzlukları uğramaz yanlarına; geceleri ve ruhları aydınlanır. İnsanın tek başına kalbine birine korkusuzca açılmasının imkânıyla bir aradadır Beyaz Geceler'de. Bu imkân bir an kadar bile olsa, “Böyle bir an ömrü boyunca yetmez mi insana?” Dünya edebiyatının en güçlü yazarlarından Dostoyevski'nin külliyatında kendine has, ayrı bir yeri olan Beyaz Geceler'in zarif ve yalın üslubuna bu kez Nicolai Troshinsky'nin büyüleyici çizimleri eşlik ediyor.

DÜZEN ADAMI

Yazar: Alberto Moravia
Çeviri: Leyla Tonguç Basmacı
Yayınevi: Kolektif Kitap

Düzen Adami çocukluğundan itibaren normalliğin peşine düşen Marcello'nun hayatı ekseninde toplumsal alışkanlıkların ikiyüzlülüğünü ortaya koyuyor. Alberto Moravia kahramanı Marcello'nun takıntı derecesindeki normallik arzusunu bir dürtü olarak tarif ediyor: “Kabul gören genel bir kurala uyma iradesiydi, farklı olmak suçlu olmak anlamına geldiğine göre başkalarına benzeme isteğiydi” onunki.

“Maneviyatla sanatsal bütünlüğün nadiren rastladığımız birleşimi Moravia'yı Avrupa'nın en iyi yazarları arasına yerleştiriyor.”
- John Burnside, Guardian

“En önemli romanı Düzen Adami'nde Moravia, sinik fırsatçılar ülkesinde cinsellekle siyaset arasındaki karmaşık ilişkiyi keşfediyor.”
- Rachel Donadio, New York Times

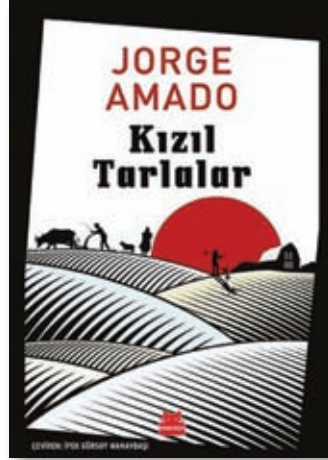

YABANCI

Yazar: Stephen King
Çeviri: Esat Ören
Yayınevi: Altın Kitaplar

Şehir parkında, vahşice katledilen on bir yaşındaki bir erkek çocuğunun cesedi bulunur. Görgü tanıklarının ifadelerine göre katil, İngilizce öğretmeni, şehrin Küçükler Beyzbol Ligi'nin koçu ve herkesin çok sevdiği Terry Maitland'dır. Parmak izi ve DNA sonuçlarıyla desteklenen diğer kanıtlar da tartışılmaz biçimde onu işaret etmektedir.

Dedektif Ralph Anderson, eskiden kendi oğlunun da koçluğunu yapmış olan zanlının, bir beyzbol maçının ortasında, herkesin gözü önünde tutuklanması emrini verir. Ne var ki, Maitland cinayetin işlendiği gün başka bir kentte bir konferansta olduğunu iddia eder ve bu, ilerleyen günlerde tanıklarla, kamera görüntüleriyle doğrulanır. Anderson ve Bölge Savcısı Bill Samuels bu şaşırtıcı gelişmenin yarattığı çelişkiyi çözmek için delillerin izini sürmeye devam ederken, cinayeti aydınlatmaya çalışan herkes bilinmezliklerle ve tehlikelerle dolu bir anafora doğru sürüklenmektedir.

KIZIL TARLALAR

Yazar: Jorge Amado
Yayınevi: Kırmızı Kedi

Ancak en vahşi hayvanların ve onların da en vahşisi olan insanın sağ kalabildiği, bir damla suya hasret, çorak ve haşın topraklar. Mülksüzleştirilerek açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilen köylülerin, gücünün adaleti karşısında ya eşkıyalar ya da azizlerden medet umduğu çetin bir coğrafya. Ve hayata tutunabilmek için, daha pek çokları gibi evini barkını terk eden, daha iyi bir hayat ümidiyle São Paulo'ya doğru yollara düşen bir ailenin hazin göç hikâyesi. Brezilya'nın dünya edebiyatındaki güçlü kalemlerinden Jorge Amado, aynı zamanda Komünist Parti üyesi olan radikal bir solcuymdu. 1946 yılında yazdığı bu roman, 1929 Buhranı ve 2. Dünya Savaşı'nın ardından kırsal ekonominin varlıklı toprak sahipleri lehine yeniden düzenlendiği bir devirde, daha da yoksullaşan köylülerin dramını ve yükselen siyasal başkaldırısını yansıtır.

MUTLULUĞUN PARFÜMÜ YAĞMUR ALTINDA DAHA GÜZEL KOKAR

Yazar: Virginia Grimaldi
Yayınevi: Yan Pasaj

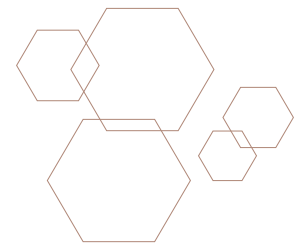
“Seni artık sevmiyorum.” Üç kelimededen oluşan bu kısacık cümle Pauline'in hayatını alt üst etmeye yetti. O gecedan sonra Pauline hayatla bağlarını kopardı ve sadece bekledi. Duygusal gelgitler içerisinde savrulup acısının zamanla hafiflemesini umarak ve Benjamin'le birbirlerini çok sevdiği o güzel günlere tekrar kavuşmayı hayal ederek... Ne var ki bu bekleyiş zihninde beliren bir fikirle son buldu: Eğer Benjamin'in duyguları tamamiyle küllenmediyse belki de onları tekrar alevlendirebilirdi! Ancak geride bırakılmış aşk dolu günleri ona hatırlatmak için kullanacağı yöntem, en derinlere saklanan sırları da ortaya çıkaracaktı...“Mutluluğun Parfümü Yağmur Altında Daha Güzel Kokar” salt bir aşk romanı değil; aynı zamanda gerçek sevginin, aile ilişkilerinin, fedakârlıkların, mücadelenin ve insan olmanın da hikâyesi... Tolstoy'un dediği gibi, “Mutlu aileler birbirlerine benzer, her mutsuz ailenin ise kendine özgü bir mutsuzluğu vardır.”

HER NEFESTE

Yazar: Nicholas Sparks
Yayınevi: DEX

Tru, Zimbabve'de doğup büyümüş bir safari rehberi. Babası olduğunu iddia eden bir adamın mektubu, onu Kuzey Carolina'ya savurdu. Hope, kötü giden yaşamının muhasebesini yapmak için ailesinin Kuzey Carolina'daki yazlığında sakin bir tatil yapmaya karar verdi. Ve ayrı kıtalardan, ayrı yaşamlardan gelen bu iki yabancının yolları bir gün keşişti. Nicholas Sparks'ın gerçek yaşamdan esinlenerek yazdığı Her Nefeste, aşkın ve mucizenin varlığına daha çok inanmanızı sağlayacak. Sizin de zaman zaman aklınıza şu soru gelmiyor mu? “Ya kalbimin sesini dinlemiş olsaydım?”

Bulmaca

SUDOKU

3	9		4		6			
		7				3		2
		6	3	7		5		
		3		4	9			
7	6					4	5	
9		4		6	7		1	
1	5			3			2	6
4								
		9			2		4	7

	8	3			2			
		9	4			6		
5			9			3		
1			8				3	2
6		2		3	4			
4			5	2			6	7
3	7	1	2					
9	2					7		4
8			1	6				

				6	4		8	2
8					3		4	1
9							6	5
3	7	5	8	1	9			
	8		3	4	7			
4	1							3
				2				
	6	8		3		4		
7	5					2	9	

	7		6	8	2			9
2			1					8
5	6			3				2
	8	7						
4		1		6			7	
6					9	1		
7			4	1			2	6
8	1	6						
9	2				6		5	

VEFAT EDEN KAPTANLARIMIZ

(Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos 2020)

Kpt. Plt. Ergün YILMAZ

(Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos 2020)

EMEKLİ OLAN KAPTANLARIMIZ

Kpt. Plt. Ali Hakan HAZNECİ - Kpt. Plt. Hasan İYİSON
Kpt. Plt. Atilla DUYAR - Kpt. Plt. Orhan Mecit KADAKAL
Kpt. Plt. Vedat GÜRBÜZ - Kpt. Plt. Bülent TAMÇELİK
Kpt. Plt. Mehmet AKTULGA - Kpt. Plt. Nasuhi TEKİN
Kpt. Plt. Mete TAŞELİ - Kpt. Plt. Orhan UĞURLUOĞLU
Kpt. Plt. Oktay SERÇİNOĞLU - Kpt. Plt. Burhan Erol AKYOL
Kpt. Plt. Can ÇATALLAR - Kpt. Plt. Ömer Serdar AYDIN
Kpt. Plt. Mehmet Bekir KIYAN - Kpt. Plt. Turan USTA
Kpt. Plt. Mehmet KAYANDAN - Kpt. Plt. Ahmet EVİRGEN
Kpt. Plt. Osman ÇİÇEKLİ - Kpt. Plt. Osman İLTER
Kpt. Plt. Mehmet YANÇATAROL - Kpt. Plt. Esat Levent HÜRYOL
Kpt. Plt. Cengiz ERGİN - Kpt. Plt. Ali Hakan HAZNECİ

TALPA
TÜRKİYE HAVAYOLU PİLOTLARI DERNEĞİ
TURKEY AIRLINE PILOT'S ASSOCIATION

TALPA'NIN YENİLENEN WEB SİTESİ ve MOBİL UYGULAMALARI ŞİMDİ YAYINDA!

DİNAMİK
ve GENÇ
TASARIM

KULLANICI DOSTU
ve MOBİL UYUMLU
ARAYÜZ

TALPA
ÜYELERİNE
ÖZEL İÇERİKLER

İÇERİK ARAMA
ÖZELLİĞİ

DİJİTAL
ÜYELİK KARTI

